

Zienswijzen NRD Programma Windenergie Amsterdam – Deel II

Verzonden	Referentienummer	Voornaam	Tussenvoegsel	Achternaam
22-feb-23	4958-0206	[REDACTED]		
22-feb-23	7287-5854	[REDACTED]		[REDACTED]
23-feb-23	9209-9542	[REDACTED]		[REDACTED]
24-feb-23	9275-1845	[REDACTED]		[REDACTED]
24-feb-23	1674-5938	[REDACTED]		[REDACTED]
25-feb-23	6915-6740	[REDACTED]		[REDACTED]
27-feb-23	3063-8870	[REDACTED]		[REDACTED]
27-feb-23	1114-2396	[REDACTED]		[REDACTED]
28-feb-23	5621-4236	[REDACTED] [REDACTED]		[REDACTED]
1-mrt-23	2191-9229	[REDACTED]		[REDACTED]
1-mrt-23	7968-7367	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
2-mrt-23	3298-1377	[REDACTED]		[REDACTED]
3-mrt-23	5184-1089	[REDACTED]		[REDACTED]
6-mrt-23	0425-2785	[REDACTED]		[REDACTED]
8-mrt-23	9623-9139	[REDACTED]		[REDACTED]
10-mrt-23	6076-6174	[REDACTED]		[REDACTED]
10-mrt-23	6231-4229	[REDACTED]		[REDACTED]
10-mrt-23	2917-8217	[REDACTED]		[REDACTED]
11-mrt-23	8620-5068	[REDACTED] [REDACTED]		
12-mrt-23	9568-5770	[REDACTED]		[REDACTED]
12-mrt-23	5427-3979	[REDACTED]		[REDACTED]
14-mrt-23	5189-5673	[REDACTED] [REDACTED]		
16-mrt-23	3390-2132	[REDACTED]		[REDACTED]
21-mrt-23	6884-5361	[REDACTED]		[REDACTED]
24-mrt-23	3050-7522	[REDACTED]		[REDACTED]
27-mrt-23	5385-1735	[REDACTED]		[REDACTED]
27-mrt-23	1019-2050	[REDACTED]		[REDACTED]
31-mrt-23	9908-7099	[REDACTED]		[REDACTED]
1-apr-23	1168-8963	[REDACTED]		[REDACTED]
2-apr-23	2382-1349	[REDACTED]		[REDACTED]
2-apr-23	7193-9153	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
2-apr-23	4044-5442	[REDACTED]		[REDACTED] [REDACTED]
3-apr-23	6443-4870	[REDACTED]		[REDACTED]
3-apr-23	4259-8971	[REDACTED]		[REDACTED]
3-apr-23	2008-3451	[REDACTED]		[REDACTED]
3-apr-23	4515-6876	[REDACTED]		[REDACTED]
3-apr-23	2284-6406	[REDACTED]		[REDACTED]

3-apr-23	8254-6541	████		████
3-apr-23	8671-1771	████		████████
3-apr-23	1641-2346	██████	██████	██████
3-apr-23	5740-7634	████		████
3-apr-23	5785-0124	██████████		████
3-apr-23	9255-4276	██████		██████
3-apr-23	8382-9631	██████		████████
3-apr-23	0704-2880	████		████
3-apr-23	6474-6185	████		████
3-apr-23	5038-5583	████	██████	████
4-apr-23	2897-8228	█		██████
4-apr-23	5570-6957	██████		██████
4-apr-23	0680-7327	████████	██████	████
4-apr-23	6488-3431	██████		██████
4-apr-23	6239-2089	████	█	██████████
4-apr-23	6495-6268	████	████	████
4-apr-23	3346-9205	██████	██	████
4-apr-23	0349-7501	████		██████ ██████
4-apr-23	1768-3637	████		██████████
4-apr-23	1367-7071	██████		██████
4-apr-23	4078-0004	██████		██████
4-apr-23	0289-9167	████		████████
7-apr-23	7527-5854	██████		██████

7287-5854

Noord ij plas is een toekomstige stadspark, ik ben niet mee eens dat windmolens bij daar komen.

9209-9542

De NRD is achterhaald, omdat er een groot windmolenpark voor heel Nederland in de Noordzee gebouwd gaat worden. Hier biedt het geen overlast voor de mens en in gebieden met een cultuurhistorie en landschappelijke waarde. Die laatste gebieden zorgen voor ontspanning voor de mensen uit de stad. Er zijn al weinig gebieden waar je kunt wandelen zonder lastig gevallen te worden door welke vorm van industrie dan ook. Ik zie de windmolens ook als 'industrie' omdat het grote metalen objecten zijn, met bewegende onderdelen die slagschaduw veroorzaken. Het aantal plekken waar je tot rust kan komen (en de natuur rust heeft) neemt flink af als de grote windmolens doorgaan.

9275-1845

Ik roep iedereen op om voor windmolens te stemmen. Het is schone energie. De schreeuwderds die tegen windmolens zijn, kunnen geen alternatieven aandragen. Al die vooroordelen. Of willen ze liever een kernreactor?

1674-5938

U gaat als gemeente keer op keer voorbij aan de wensen en de gezondheid van uw burgers waar u zorg voor moet dragen.

U bent als gemeente niet meer geloofwaardig en u heeft een log instituut gecreëerd van de belasting centen van uw burgers waar alleen u en uw medewerkers profijt van hebben.

Er heerst zeer veel onvrede bij de burger over de gemeente en haar werkwijze.

6915-6740

Graag kernenergie ipv windmolens. Windmolens nemen te veel ruimte in beslag

3063-8870

zorgvuldigheid is mooi maar deze opzet lijkt toch een manoeuvre om keuzes naar de toekomst door te schuiven

zie hierboven, wat ik mis is aandacht voor windmolens op en/of langs de A10 het geluid zal daar wegvallen tegen het verkeerslawaaï.

Kleine windmolens op hoogbouw in de stad en dat hoeveniet noodzakelijkerwijs een mast met 3 rotorbladen te zijn.

Er bestaan ook z.g. verticale windmolens, zonder wieken met een lager rendement maar makkelijker inpasbaar.

1114-2396

* Leefomgeving: explicieter ingaan op de volkstuincomplexen die naar de aard van het gebruik een mengvorm zijn van wonen en recreatie. Bedoeld om de hectiek van het stedelijk leven te compenseren. Voorstel zij vallenonder de normen voor wonen.

*Landschap en cultuurhistorie: Wat verloren dreigt te raken,door de aandacht te richten op de traditionele landschapswaarden, zijn de intrinsieke landschapswaarden als authenticiteit de belevingswaarden als lucht licht en wijsheid. De verrassingswaarde komend vanuit de stad etc. Deze zijn met een opzich staande landschapsanalyse te bestuderen. Juist deze essenties worden met de landschapswaarderings kaarten die nu gebruikt worden niet zichtbaar gemaakt. Immers dat zijn kaarten die beschermingsgebieden aanwijzen die niet nader zijn uitgewerkt. In deze fase zou dat nader onderzocht dienen te worden om zichtbaar te maken wat de invloed van de windmolens op deze landschappelijke kernwaarden is.

*Landbouwhuisdieren: schapen, koeien en paarden zijn levende wezens hebben zij geen rechten die gewogen behoren te worden?

5621-4236

Geachte heer, mevrouw, dank voor de inspanningen om het onderzoek naar windenergie in Amsterdam te doen. Zou het mogelijk zijn om in het onderzoek ook de positieve effecten mee te nemen van windenergie - op het gebied van duurzame energie winst en daarmee samenhangend sociaal welbevinden en stadsimago? Wij zouden heel blij zijn als Amsterdam inzet op windenergie en denken dat dit belangrijk is voor onze stad - ondanks de negatieve effecten die windmolens kunnen hebben. vriendelijke groet, [REDACTED]

2191-9229

GEEN BIJLAGE MEEGESTUURD

7968-7367

Dat er Windmolens komen, dat kan helaas niet anders..... maar kan er ook niet gekeken worden naar de hoogte van zo'n windmolen en het geluid wat zo'n molen produceert,,,,, kan men niet gaan kijken naar molens die niet zo hoog zijn.....

Ook voor de natuur in het algemeen is het beter dat er lagere molens worden neergezet, vanwege de overvliegende vogels en vleermuizen, zeker als die molens op de trekrouden zich bevinden van overvliegende vogels en vleermuizen...

Die molens zouden neergezet kunnen worden langs de snelwegen, de vaarwegen, in de noordzee.....

Vergeet ook niet de geestelijke en lichamelijke belasting die de burgers kunnen ervaren door het neerzetten van hoge windmolens in de omgeving van woningen...

Beter zou het zijn als er op de daken van gemeentelijke instellingen en gezondheidsinstellingen zonnen collectoren zouden worden geplaatst... en dat geldt natuurlijk ook voor de overheid, met al die ministeries

3298-1377

Amsterdam wees gewaarschuwd.... windmolens maken lawaai, het produceren vervoeren via zwaar vervuilend china en installeren is met beton ook erg duur en vervuilend, windmolens lekken smeer en sf gas, en chemische rotzooi tijdens reguliere schoonmaak, ze zijn helemaal niet duurzaam, gaan niet lang mee, brandgevaarlijk en gaan roesten en kunnen in brand vliegen, het geklap van wieken veroorzaakt trillingen en resonanties die mensen ziek maken, en de wieken slaan ontelbaar veel vogels en miljarden insecten dood waardoor de biodiversiteit en het klimaat naar de knoppen gaat. de molens zijn lelijk en ontsieren het landschap en de stad, nederland moet gered worden dus daarom stop met de windmolens en het subsidie groen bedrog. er mag geen ene molen hier komen want windmolens vormen een grote bedreiging en zorgen voor gigantische schade aan flora en fauna met vr groet [REDACTED]

5184-1089

Het is wel eens vaker geopperd waarom komen er niet meer windmolens of zonneschermen langs de snelweg. Dan wordt er iets gezegd dat het niet veilig is maar er zijn voorbeelden genoeg; het is toch al lawaai, makkelijk te bereiken en er zijn al niemandsland stroken. Grazend vee zou verboden moeten worden. Een voorbeeld bij de Eekhoorn/ Zwaagdijk staan er 6 achter elkaar, niemand heeft er last van.

0425-2785

GEEN BIJLAGE MEEGESTUURD

9623-9139

Er wordt niet genoeg rekening gehouden met de bewoners en onze wensen. Wij willen een mooie en gezonde leefomgeving waarin wij ons fijn en veilig voelen. Het leven in de stad biedt genoeg risico's. Al zijn de kansen op gezondheidsschade laag, bestaat er toch een risico, die wij liever kwijt dan rijk zijn. Windmolens horen niet thuis in dichtbevolkte plekken. De molens en de schaduw hebben een enorm effect op de "look" van onze mooie stad en het leefgenot daarbinnen.

6076-6174

Kom maar op met die windmolens. Maar dan geen 1 vliegtuig meer over m'n dak. Kies voor groen. Maar dan ook echt. En bekijk de overlast van windmolens niet als iets geïsoleerds, maar tel het op bij de al bestaande overlast. Hoeveel geluidsoverlast kan een mens aan? Hoeveel horizonvervuiling? Ik woon binnen het geluid van de ringweg, onder de vliegroute van schiphol (op 25 km) en als ik de natuur inloop heb ik uitzicht op elektriciteitsmasten en windmolens in het havengebied. In plaats van in een rustig straatje in een dorps buurtje vlak bij de weilanden woon ik nu al tussen de zware industrie. Ik heb het nog niet over fijnstof. Maak een welzijnsindex voor de bewoners en toets de toevoeging van nieuwe overlastgevende zaken daaraan.

6231-4229

Het ontbreekt volledig aan een maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA). Hoeveel levert de windturbine, voor wie (slechts 13,9% huishoudens) en wat kost het de maatschappij? Het (aantal gehinderden x gem. zorgkosten) + wachtlijsten is eenvoudig te berekenen met CBS microdata maar nooit naar gekeken. Meest bevreemdende; het zal toch niet onbekend zijn dat het Science Park de kraamkamer is van innovaties op het gebied van health & sustainability? En dat er veel kostbare trillingsgevoelige apparatuur staat? Het is zo raar een low tech molen op zo'n high tech park neer te zetten. En dan ook nog met de kans op ijs afwerping naast knooppunt Watergraafsmeer. Zo wat het drukste knooppunt van Nederland. Dit is toch bijna niet serieus te nemen? Een NRD is veel te vlak en weinigzeggend. Met gemiddelden werken kan ook niet meer in 2023. Op het Science Park kunnen we alle gevolgen een stuk preciezer uitrekenen. Opgeteld met de bevolkingsdichtheid in Amsterdam-Oost en Diemen lijkt het me zonde hier veel onderzoekskosten te maken. De op SC gevestigde onderzoeksinstituten uitdagen onderzoek te doen pakt niet in het voordeel van de energietransitie uit.

2917-8217

Graag niet de overlast middelen in decibel over een jaar, maar rekening houden met de daadwerkelijke geluidsoverlast op het moment dat windturbines draaien. Ook van de vliegoverlast wordt het geluid gemiddeld over een jaar. Dan valt Amsterdam noord-west niet eens binnen de geluidscontouren. Maar als er gestart wordt vanaf de zwanenburgbaan, is er van vroeg in de ochtend tot laat in de avond overlast. Elke 2 minuten, gemiddeld 75 db komt er over mn huis. Met uitschieters tot boven de 90 db. Ook op zondagochtend. Dus ca. 1/3 van het jaar is het hier totaal onleefbaar. Komt daar nog de piekbelasting van windmolens bij? En is dat dan weer op andere dagen, of valt het samen? Hetzelfde geldt voor de overlast van de ring A10. Geen gemiddelden graag. En alles bij elkaar nemen om te kijken wat je een burger aan mag doen. Want ik beleef hier een soort Groningen. Onleefbaar vanwege de economie. Onleefbaar vanwege de energieopwekking. Hoe nuttig en wenselijk ook die groen energie is. Mijn leven wordt zo langzamerhand onleefbaar en opgeofferd. Maak keuzes,

onteigen en ontruim gebieden en doe daar je ding wat je nodig acht. Windmolens zijn noodzakelijk, schiphof is dat niet. Niet van twee walletjes eten. En de omwonenden de prijs laten betalen in een verziekt landschap, met onleefbare geluidsoverlast en fijnstof.

9568-5770

Beste gemeente Amsterdam,

Plaats geen windturbines dicht bij huizen of in het schaarse groen van Amsterdam. Dit geeft enorm veel overlast voor bewoners en zal de natuur aan de randen van Amsterdam schaden. De rust en het groen van deze gebieden hebben we juist enorm nodig als mens. Plaats een aantal zeer grote windturbines op zee of in de haven. Eventueel ver op het IJ, waar ze geen overlast geven.

5427-3979

beste heer of mevrouw,

Windmolens moeten niet dicht bij woningen geplaatst worden ivm de geluidsoverlast die ze geven.

████████████████████

7251-7012

GEEN BIJLAGE MEEGESTUURD

Ik kan dit niet bij de publieksversie_notitie omdat onderstaande link de volgende tekst geeft
Forbidden. Zie bijlage met bewijs.

https://openresearch.amsterdam/image/2023/2/21/publieksversie_notitie_reikwijdte_en_det_ailniveau_plan_mer_windenergie_amsterdam.pdf

Laat me eens raden. Een paar dagen voor het verstrijken van de termijn kan het opeens wel. Ook al meegemaakt met het beleidsplan Hoofdgroenstructuur. Dus de gewone burger staat weer eens buiten spel.

3390-2132

In paragraaf 3.3.2. over gezondheid (p.23) wordt gerefereerd aan het RIVM en staat het volgende te lezen: "Verder blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat er onvoldoende bewijs is dat geluid of het wonen nabij windturbines zorgt voor ander gezondheidseffecten, zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen en effecten op mentale gezondheid (RIVM, 2021)".

Deze informatie is niet volledig, zie rode tekst hieronder. Op de site van het RIVM vind ik de volgende informatie: (raadpleging 16 maart 2023)

<https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-gezondheid>

"Voor andere gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen, mentale gezondheid en cognitieve effecten is niet voldoende bewijs gevonden. Dit kan betekenen dat er geen relatie is, er nog onvoldoende onderzoek gedaan is, het onderzoek van lage kwaliteit is, of dat er tegenstrijdige resultaten zijn."

In een volgende alinea op de site van het RIVM lees ik dat het RIVM onderzoek naar gezondheidseffecten van windmolens doet, waarvan de uitkomsten naar verwachting in de loop van 2023 beschikbaar komen. Ook dit is niet meegenomen in het rapport.

Citaat site RIVM: "Het RIVM heeft in 2021 een vragenlijstonderzoek uitgevoerd naar de manier waarop mensen risico's waarnemen van hun leefomgeving, hun leefstijl en van infectieziekten. Daarvoor is ook een steekproef getrokken van 3500 adressen in de buurt van windmolenparken. De uitkomsten van dat onderzoek komen naar verwachting in de loop van 2023 als wetenschappelijk artikel beschikbaar.

Omdat het aantal windmolenparken in Nederland de komende jaren zal toenemen, kan het daarnaast zinvol zijn om de gezondheidseffecten van geluid te monitoren op landelijk niveau. In opdracht van het ministerie van EZK (Economische Zaken en Klimaat) (Economische Zaken en Klimaat) heeft het RIVM in kaart gebracht welke onderzoeksvragen er leven bij bewoners, de lokale en regionale overheden en bij de betrokken ministeries. De resultaten van deze opdrachten zijn opgeschreven in het RIVM-briefrapport "[Verkenning van opties voor gezondheidsonderzoek rond windturbines](#)"."

(Het moet mij toch even van het hart dat het mij verbaast dat een onderzoeksbureau, dat een rapport oplevert met de datum 2 februari 2023 al deze informatie niet opneemt in het rapport en in feite een onvolledig en daarmee een onjuist beeld geeft.)

Verder lees ik in tabel 19, p. 53 onder G4 dat bij de norm geluidsbelasting van een jaargemiddelde wordt uitgegaan. Men zou van piekbelasting uit moeten gaan en niet van een gemiddelde, omdat een gemiddelde geen juist beeld van de (effecten van) overlast geeft. Impopulair gezegd: met een gemiddelde kun je alles gladstrijken.

Verder is in een recent rapport van CE Delft te lezen dat windmolens op land niet nodig zijn om de klimaatdoelen te halen. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/nog-meer-windmolens-op-land-dan-gepland-er-zijn-alternatieven-om-klimaatdoelen-te-halen-blijkt-uit-onderzoek/>

Kortom:

1. Het mag duidelijk zijn dat de gezondheidsrisico's van geluid en slagschaduw van windturbines nu niet helder zijn.
(Wat niet wil zeggen dat we maar moeten doen alsof er geen risico's zijn. In het tv-programma de Hofbar van 14 maart 2023 (NPO2) dat over windturbines gaat, wordt gerefereerd aan een onderzoek onder verpleegkundigen in Denemarken waaruit blijkt dat er een relatie is tussen laagfrequent geluid en hartritmestoornissen.)
2. De normering gaat uit van een gemiddelde en niet van piekbelasting, wat een duidelijk beeld van (effecten van) overlast in de weg staat. (M.a.w. we houden elkaar dus voor de gek).
3. Het RIVM komt in de loop van 2023 met meer onderzoekresultaten. De informatie die bureau Bosch & van Rijn in hun rapport van 2 februari 2023 aanhaalt van het RIVM, is achterhaald.
4. Bovendien is het rapport niet volledig. De volgende relativerende tekst van het RIVM t.a.v. 'bewijs' ontbreekt: "Dit kan betekenen dat er geen relatie is, er nog onvoldoende onderzoek gedaan is, het onderzoek van lage kwaliteit is, of dat er tegenstrijdige resultaten zijn."
5. Een recent onderzoek van CE Delft stelt dat er geen windmolens op land nodig zijn om de klimaatdoelen te halen. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/nog-meer-windmolens-op-land-dan-gepland-er-zijn-alternatieven-om-klimaatdoelen-te-halen-blijkt-uit-onderzoek/>

Het kan toch niet zo zijn dat de overheid besluit tot het plaatsen van windmolens/turbines, terwijl het niet nodig is (voldoende alternatieven). Het kan toch niet zo zijn dat de overheid willens en wetens de gezondheid van burgers in de waagschaal stelt? Een goede gezondheid – fysiek en geestelijk – is het belangrijkste dat een mens heeft!

Wat mij in alle rapporten opvalt is dat er geen aandacht wordt besteed aan de impact van de bouw van een windmolen op de omgeving. Een windmolen moet stevig op de grond staan hiervoor is een betonnen fundament nodig dat in de grond is verankerd met enige tientallen betonpalen. Om deze bouw te realiseren is het nodig een weg aan te leggen die geschikt is voor zwaar transport. Gebieden die veel gebruikt worden voor recreatie worden hierdoor ernstig aangetast. Er moet een weg blijven bestaan voor onderhoud.

- Bij het vaststellen van normen wordt uitgegaan van de haalbaarheid. Het is een onderhandelingsproces tussen allerlei groepen. Sommige baseren zich op wetenschap maar ook belangengroepen hebben een stem. De norm is dus niet zo hard als het lijkt. De gemeente heeft de normen opgerekt tot een norm waarbij de verwachting is dat 10% van de aan het geluid blootgestelde bevolking ernstig wordt gehinderd. De expertgroep gaat hier in mee maar maant wel tot behoedzaamheid. Uit wetenschappelijk onderzoek blijken naast hinder weinig specifieke klachten wat betreft de gezondheid. Dit betekent niet geen klachten zijn, alleen dat ze niet aangetoond zijn. De toekomst kan nare verrassingen in petto hebben. Een ruimere veiligheidsmarge zou op zijn plaats zijn ook omdat de cumulatieve effecten met name vliegtuig en verkeerslawaai niet uit de verf komen. Ook wordt uitgegaan van het geluid aan de gevel gemeten wat betekent dat men na een hete dag, en die komen er steeds meer, genoodzaakt is niet in de tuin, maar binnen te zitten. Ook hier is behoedzaamheid bij het vaststellen van de norm op zijn plaats.

- Er wordt een voorkeur gegeven aan een norm die gebaseerd is op geluidsemissie. In andere landen wordt ook wel een afstandsnorm aangehouden. Op theoretische gronden is deze minder goed dan de norm gebaseerd op geluid. Het is echter de vraag of de voorgestelde norm gehandhaafd kan worden. Geluidsmetingen zijn moeilijk valide uit te voeren. Verder is er het probleem van de slagschaduw. Als de molen in een zonnige februarimaand 17 dagen meer dan 20 minuten een slagschaduw gegeven heeft, wordt de molen dan de rest van het jaar stilgezet? Of wordt er toch een geitenpaadje gevonden om de molen toch door te laten draaien. Een molen op afstand geeft deze problemen niet. Daar ligt alles vast.

- Er wordt in het geheel geen aandacht besteed aan het verminderen van de energiebehoefte. Ik denk bijvoorbeeld aan het verbieden van terrasverwarming, het sluiten van deuren van winkels bij het gebruik van airco's, het 's nachts volop laten branden van de verlichting in kantoren etc. Ook kan worden gedacht aan een belasting op het gebruik van elektrische fietsen. Is er al een berekening gemaakt hier veel elektriciteit die samen gebruiken?

- Kunnen er niet meer zonnepanelen worden geplaatst? Kan er geen verordening komen dat de constructie van een dak zo moet zijn dat er zonnepanelen op moeten kunnen worden geplaatst. Ondernemers zouden moeten worden verplicht daar waar mogelijk zonnepanelen te plaatsen (net als de overheid). Particulieren en woningcorporaties zouden daartoe moeten worden gestimuleerd met zeer ruime subsidies en nieuwe huizen zouden standaard een dak bedekt met zonnepanelen moeten krijgen. Dit zou misschien net de paar windmolens kunnen schelen die men nu van plan is in kwetsbare gebieden te zetten.

- Moet men niet overwegen om het idee los te laten dat Amsterdam in eigen duurzame energie moet voorzien? De uitslag van de laatste verkiezingen laten zien dat ook bij een noodzakelijk doel zoals de reductie van de stikstofneerslag het doel niet altijd alle middelen heiligt.

- Het elektriciteitsnet is overbelast, het duurt enkele jaren voordat dit probleem is opgelost. Zou het niet goed zijn hiervan gebruik te maken om een pauze in de gelasten en alles nog eens op een rijtje te zetten?

3050-7522

Tot mijn verbazing zag ik het sciencepark in het overzicht van geschikte locaties staan. Een plek binnen de ring waar ook nog eens sportverdelers, werkplekken en recreatie direct aan grenzen. Lijkt mij dat er toch plaatsen zijn welke minder druk benut worden.

5385-1735

Ik ben tegen het plaatsen van windmolens want:

Windmolens zijn heel duur in plaatsing, onderhoud en vervangen;

De opbrengsten van windenergie zijn onvoldoende om de investeringen te rechtvaardigen;

Windenergie kan slechts voor een heel klein gedeelte in de energiebehoefte voldoen;

Windmolens vervuilen het landschap, ze zijn erg lelijk en veel te zichtbaar;

Windmolens veroorzaken grote sterfte onder vogels en insecten;

Veel mensen zijn tegen windmolens maar windenergie wordt ondemocratisch doorgedrukt;

Kernenergie is een beter alternatief: schoon, goedkoop, effectief;

De bezwaren tegen kernenergie zijn achterhaald.

Stop met het plaatsen van windmolens!

1019-2050

Zonnepanelen op alle kantoor gebouwen zou n betere oplossing zijn. Dat is vrijwel onzichtbaar en geeft minder overlast!!

Windmolens Zijn lelijk overheersen het "straatbeeld" je krijgt schaduw vd slagwieken
Vogels raken erdoor verwond.. en vergeet niet!!! De elfg overlast laag frequent geluid is n
intens ziekmakende probleem.

Mensen kunnen het ontstane geluid " niet uitzetten!!

Als wij ons land dicht plempen met apparatuur is er geen natuur en ontspanning meer.

Laten we ajb ons gezonde verstand gebruiken '!!! En gaan voor een vorm van onzichtbaarheid die geen overlast biedt!!!!

- <https://www.tubantia.nl/enschede/wiek-van-windmolen-breekt-vlak-over-de-grens-bij-enschede-af~a9da94ed/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F> (jan 2022)
- <https://www.destentor.nl/zeewolde/deel-windmolen-breekt-af-langs-dijk-bij-zeewolde-we-wilden-net-een-monteur-sturen~af67fbce/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F> (jan 2023)

En wetende dat [REDACTED] zijn monteurs adviseert: *Do not stay within a radius of 400m (1300ft) from the turbine unless it is necessary.*
http://docs.wind-watch.org/vestasv90-100_safetymanual.pdf (blz 3).

De volgende vraag: Waarom onderzoekt u deze 350 meter afstandsgrens wetende dat de kans groter is dat met deze afstand er meer piekbelasting is en dus meer geluidsoverlast en dus meer (indirecte) gezondheidsschade [REDACTED], wetende dat de ruimtelijke ordening minder goed gehandhaafd wordt; en de veiligheid van uw bewoners door de externe veiligheidscontour i.v.m. werpafstand bladbreuk in gevaar komt. Hoe kunt u uw taak als gemeente de publieke gezondheid 'integraal en effectief beschermen en bevorderen' met dit plan om windturbines binnen een straal van 350m tov woningen te plaatsen, ipv de 600 meter en meer?

Vraag 3

In 1.2 staat: 'Formeel heeft MER als doel om 'het milieubelang volwaardig mee te laten wegen in de besluitvorming'. Onder punt 1. Schrijft u: 'Mogelijkheden voor en milieueffecten van.. '.

Kunt u hiervan maken zoals de richtlijn omschrijft:

'de mogelijke aanzienlijke milieueffecten bijvoorbeeld voor de biodiversiteit, bevolking, gezondheid van de mens, fauna, flora, bodem, water, lucht, klimaatfactoren, materiële goederen, cultureel erfgoed, met inbegrip van architectonisch en archeologisch erfgoed, landschap en de wisselwerking tussen bovengenoemde elementen' ?

Mocht u dit niet willen, kunt u dan uitleggen wat u onder 'milieu-effecten' verstaat, en wat van bovenstaand u niet meeneemt in het onderzoek?

Vraag 4

In 1.3 Reikwijdte van het plan MER vraag ik me af:

Waarom wordt voor vervolgbesluiten de mer beoordelingsfase overgeslagen en meteen een project mer uitgevoerd? Of geldt dit alleen als initiatiefnemer de gemeente is? Kan dat dan zo vermeld worden? Ik neem aan dat als de initiatiefnemer niet de gemeente is dat de mer-beoordelingsfase niet wordt overgeslagen? Kunt u dit uitleggen?

Vraag 5

1.4 M.e.r. procedure

Op blz 8 staat: *als de huidige mer-procedure doorlopen wordt, voldoet deze tevens aan de vereisten van de Omgevingswet.*

Uw huidige mer-procedure is op dit moment op geen enkele regel of eis gestoeld. Er is op dit moment sprake van een overbruggingsfase, waarin wordt verwacht dat u zeer behoedzaam uw onderzoek opzet zodat de kans het grootst is dat uw onderzoeksresultaten binnen de toekomstige (naar verwachting strengere) regelgeving gaan vallen. Dit betekent dat deze mer-procedure moet voldoen aan de regelgeving die nog gaat komen, dus het kan zijn dat u deze procedure moet aanpassen, u kunt immers nog niet weten of deze onderzoeksopzet voldoet aan de toekomstige eisen van een mer-procedure.

Dit wetende, kunt u deze zin veranderen in:

Op blz 8 staat: *als de huidige mer-procedure doorlopen wordt, zal hij moeten voldoen aan de toekomstige vereisten windturbine bepalingen van het Activiteitenbesluit en andere regelgeving uit de Omgevingswet, en het Unierecht.*

Mocht u dit niet willen veranderen, kunt u uitleggen waarom niet?

Vraag 6

In **Hoofdstuk 2 2.1** spreekt u van 52 mw aan windenergie.

En u spreekt van onder **1.2** als doel van deze NRD:

4. Bereiken van transparantie in besluitvorming en het creëren van een mogelijk breder maatschappelijk draagvlak.

Kunt u transparant maken waarom er alleen gekeken wordt naar windenergie terwijl er ook gekeken zou kunnen worden naar andere vormen van duurzame energie en energiebesparing? (<https://nos.nl/artikel/2467498-cbs-uitstoot-broeikasgas-gedaald-en-urgendadoel-gehaald-vooral-door-aardgasprijs>)

En kunt u de som van de benodigde 52 mw transparant maken? Wat is uw berekening om tot deze 52mw te komen, en wat is er al, wat is er nodig, nu en in de toekomst?

Zo'n som zou meteen ten goede komen aan dit breder maatschappelijke draagvlak.

Vraag 6

In **2.5.2** staat: Aan de andere kant is het wenselijk om het havengebied goed te kunnen benutten voor windenergie, omdat de milieu-impact van windturbines hier minder is dan op andere plekken? Wat bedoelt u met 'milieu impact'? Wat verstaat u daaronder? En wat is dan minder/meer?

Vraag 7

2.8 Optimalisatiealternatieven

U onderzoekt hoeveel wind er mogelijk is als u tegen de grenswaarden van 45lden gaat zitten. Hier zou passen om ook te kijken wat mogelijk is aan alternatieve duurzame bronnen waar de bewoners zelf mee komen, ultieme vorm van participatie en vergroten van het draagvlak:

<https://www.destentor.nl/deventer/deventer-bewoners-presenteren-alternatief-voor-windmolens-het-kan-echt-anders~af9ce215/>

<https://dtvnieuws.nl/nieuws/artikel/alternatief-plan-bewoners-voor-windmolens-in-polder>

Kunt u alternatieve duurzame bronnen ook meenemen in de optimalisatiealternatieven? (zie ook vraag 5). Zo nee, kunt u specificeren waarom niet?

Vraag 8

In 2.9.2. Stadsontwikkelingen staat:

In het plan-MER worden milieueffecten van de locatiealternatieven vergeleken met de referentiesituatie (huidige situatie tezamen met de autonome ontwikkelingen). Binnen en nabij de gemeente Amsterdam (buurgemeenten) zijn er ook ontwikkelingen over stedelijke verdichting die formeel nog niet als autonome ontwikkeling worden aangemerkt, omdat er nog geen concrete ruimtelijke besluitvorming heeft plaatsgevonden, maar die al wel globaal bekend zijn voor de lange termijn. Deze ontwikkelingen volgen uit de Omgevingsvisie Amsterdam 2050. In het planMER worden deze ontwikkelingen gezien als 'stadsontwikkelingen'.

Na overleg met de gemeente Amsterdam is besloten om de effecten van windturbines op deze ontwikkelingen en de (on)verenigbaarheid van de locatiealternatieven met de stadsontwikkelingen wel in beeld te brengen (bijvoorbeeld met geluid- en slagschaduwcontouren), maar niet op te nemen in de effectbeoordeling (het scoren van de locatiealternatieven op de beoordelingscriteria d.m.v. een vijfpuntsschaal). Op deze manier kan het belang van de stadsontwikkelingen volwaardig worden meegenomen in de belangenafweging voor de voorkeurslocaties in het Programma Windenergie Amsterdam.

Wat bedoelt u met bovenstaand, kan dit in gewone mensentaal? Betekent dit dat er niet gekeken wordt naar de gevolgen van de effecten van de windturbines op toekomstige woonwijken, dus dat hier geen 5-puntsschaal voor wordt aangegeven? Mocht ik dit goed interpreteren, zou deze 5-puntsschaal wel ingezet kunnen worden? Zo wordt de overlast op de verschillende toekomstige gebieden duidelijk, en hoeft dit niet in een later stadium gedaan te worden. Een argument om dit nu niet te doen is mij niet duidelijk. U kunt toch fictief aangeven wat het betekent als een gebied woon-, recreatie- of industriegebied wordt?

Vraag 9

In **3.3.2 Gezondheid** schrijft u dat er geen verband tussen windturbinegeluid en gezondheidseffecten, toch staat in het rapport van het [REDACTED] [\[REDACTED\]tes/default/files/2021-08/Factsheet-windturbines.pdf](#) :

Wel is er een indirect verband aangetoond, namelijk tussen hinder door windturbinegeluid en zelf gerapporteerde slaapverstoring (van Kamp & van den Berg, 2020/2021)

Wel zijn er indirect gezondheidseffecten aangetoond namelijk tussen hinder van geluid, slagschaduw en knipperende lichten en gezondheidsklachten als chronische pijn, migraine/hoofdpijn, tinnitus, duizeligheid en misselijkheid (Michaud et. al., 2018).

Zou u dat kunnen toevoegen?

Vraag 10

In **3.3.5 laagfrequent geluid** haalt u een rapport aan van het [REDACTED] uit 2020, wat inmiddels ook door de wetenschap achterhaald is, gezien de problematiek in Meeden (en het speelt nu ook in Flevoland bij een test). Op dit moment onderzoekt het RIVM hoe dit soort lf-geluid mee te nemen in de nieuwe normen. Want ondanks dat windturbinebouwer, wetenschappers, gemeente en provincie erkennen dat het lf-geluid in Meeden voor veel overlast en gezondheidsschade zorgt, kan er niet gehandhaafd worden omdat dit niet in de huidige regelgeving omschreven staat. Niemand voelt zich verantwoordelijk, bewoners zijn de dupe. Dit wil men in de nieuwe regelgeving voorkomen, en dat wordt nu ook geformuleerd door een werkgroep.

<https://www.rtvnoord.nl/nieuws/993755/patstelling-dreigt-bij-zoektocht-naar-oplossing-voor-bromtonen-windpark-n33>

Dit gaat om laag frequent geluid en tonaal geluid, 100en mensen zijn inmiddels gedupeerd, slapen slecht, zijn verhuisd, slapen in hun auto.

(<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/windmolenlawaai>).

Het kan dus zijn dat door een (constructie?-) fout andere geluiden te horen zijn dan bedoeld. Kunt u als gemeente vastleggen hoe u gaat handelen indien er sprake is van laagfrequent en/of tonaal geluid? Dit geeft ook meer vertrouwen in de plannen.

Vraag 11

3.6.2 beoordelingscriterium en effectenbeoordeling

Waarom worden mosselbanken niet meegenomen, dit betreft natuurcompensatie, kunt u deze wel toevoegen?

Vraag 12

3.11.1 Beoordelingscriterium en effectenbeoordeling

U schrijft: *Per opgewekt GWh 526g CO2 uitgestoten.* wordt hier rekening gehouden met de CO2 die vrijkomt tijdens de productie van een windturbine, vervoer van materialen, en het plaatsen en onderhoud van de turbine? Zo niet, zou u deze som willen maken en veranderen opdat hij klopt? Hier zijn inmiddels formules voor.

Vraag 13

U schrijft in **S12**: *De verlichting als gevolg van luchtvaartveiligheid is niet anders dan de verlichting op (bijvoorbeeld) schoorstenen. Er is geen reden om aan te nemen dat dergelijke verlichting leidt tot gezondheidseffecten.*

██████████ (ook onder 3.3.2)

Wel zijn er indirect gezondheidseffecten aangetoond namelijk tussen hinder van geluid, slagschaduw en knipperende lichten en gezondheidsklachten als chronische pijn, migraine/hoofdpijn, tinnitus, duizeligheid en misselijkheid (Michaud et. al., 2018).

Er is volgens ██████████ wel reden om aan te nemen dat verlichting leidt tot gezondheidseffecten. Kunt u uw aanname veranderen, dit antwoord toevoegen, en bovenstaand meenemen in uw onderzoek?

Vraag 14

In **S68** is uw antwoord: *Zon op dak heeft de aandacht van de gemeente, maar ook daarnaast zijn er veel stappen nodig, waaronder windenergie.*

Op welke cijfers is gebaseerd dat windenergie nodig is? Hoeveel zon is er op dak, en hoeveel kan er nog op dak?

Graag transparantie in de som die u maakt hier. Zie ook mijn vraag 6.

1168-8963

Geachte heer/ mevrouw,

Ik wil graag een zienswijze indienen m.b.t. de plannen voor windmolens. We hebben in Amsterdam meer recreatie gebieden nodig, niet (meer) energie winnen!- ik hoop dat dit slecht bedachte plan wordt stop gezet.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

2382-1349

Zienswijze NRD Windenergie Amsterdam

Gemeente Amsterdam, per mail: resamsterdam@amsterdam.nl

Ingediend door

[REDACTED]

Inleidend

Graag reageren wij als sociale huurders in Reigersbos op uw oproep om aan te geven wat er ons inziens ontbreekt en waar geen rekening mee gehouden lijkt te zijn in de voorliggende NRD. Hoewel het hele Programma Windenergie Amsterdam ons aangaat en wij ons betrokken voelen, komt onze reactie direct uit de buurt en spitst zich daarom toe op zoekgebied 6A, in het volle besef dat veel van wat wij hebben aan te merken ook geldt voor andere, zo niet alle zoekgebieden.

Voorafgaand aan onze inhoudelijke reactie laten wij u weten dat wij alleen de publiekssamenvatting van de nota volledig hebben gelezen en die vonden we al ingewikkeld genoeg. Voor de meeste omwonenden van de zoekgebieden in en rond Gaasperdam, is dit stuk volstrekt ontoegankelijk. En niet alleen qua taalgebruik ontoegankelijk, maar het feit dat de voorlichting, informatie en reactie vrijwel uitsluitend per digitale weg verliep, sluit een grote groep direct belanghebbenden in onze buurt uit. Dit is dus meteen ons eerste punt waarvan wij vinden dat er in de NDR én de participatieprocedures geen rekening mee is gehouden.

Klimaatrechtvaardigheid

[REDACTED] is een samenwerkingsverband van sociale huurders in Reigersbos. Wij zorgen voor elkaar, houden contact met maatschappelijke instanties. Duurzaamheid, armoedebestrijding, veiligheid en educatie zijn onze

kernpunten. Het afgelopen jaar hebben we ons vooral beziggehouden met verduurzaming en het bekijken hoe we als bewoners kunnen bijdragen aan de overgang naar duurzaam wonen en hernieuwbare energiebronnen. Zo hebben wij het door lobby en netwerken voor elkaar gekregen dat een groot deel van de huurders in Reigersbos het afgelopen jaar zonnepanelen op het dak kreeg en dat de rest het komende jaar ook aan de beurt komt.

Wij zijn geen professionals en geen actiegroep. Informatie krijgen wij over het algemeen via de netwerken van burens, kerk, (familie-) bijeenkomsten, scholen van onze kinderen. Veel bewoners hebben geen toegang tot -digitale- nieuwsmedia en gebruiken hun beperkte telefoonbudget vooral voor het bellen met instanties en het bezoeken van hun websites. Er bestaat aan de ene kant veel wantrouwen tegenover overheidsinstanties en hulpverlening maar aan de andere kant zijn hier de onderlinge netwerken hecht. Wij zien met lede ogen hoe wij eerst als voorkeursgebied werden aangewezen voor probleembewoners, herriefestivals en verdichtingsbouw, daarna voor het erotisch centrum, toen voor voor de nieuwe vliegroute en nu zijn we weer voorkeursgebied voor windturbines. Zelf hebben wij nauwelijks profijt van deze plannen, wij zijn een dumpplaats en een win(d)gewest. Bewoners voelen zich (opnieuw) gekoloniseerd.

Wij missen in de notitie het begrip klimaatrechtvaardigheid en wij zijn van mening dat dit aspect als apart beoordelingspunt moet worden meegenomen. Amsterdammers in Gaasperdam, met uitschieters in de ontwikkelwijken Holendrecht en Reigersbos, zijn het minst verantwoordelijk voor klimaatverandering maar dragen nu al de zwaarste lasten. Wij hebben de slechtste gezondheid, de kortste levensverwachting, de hoogste perinatale sterfte. In Zuidoost wonen we tussen 4 vervuilende snelwegen, onder zwaar bevlogen vliegroutes en velen van ons gaan gebukt onder fysieke en mentale klachten gerelateerd aan lawaai en andere schadelijke uitstoot. Het autobezit hier is laag. Wij vliegen niet voor een weekend naar Ibiza of een midweek Praag. Onze vrije tijd en onze vakanties brengen wij door op plekken in en rond onze wijk precies daar waar nu turbines staan gepland. De 11 vervuilende en energieslurpende datacentrales in ons stadsdeel bedienen vooral de binnenringers. Nergens in de NRD gaat het over deze ongelijkheid. Het is een ongelijkheid die loopt langs de lijnen van sociaal economische status. Verhoudingsgewijs treft bovenstaand lot, niet helemaal toevallig, vooral een grote groep Amsterdammers van kleur en niet alleen in Zuidoost. Juist hier, langs de rafelranden van de stad, wonen de meeste bewoners van kleur.

Daarmee durven we te stellen dat het plan om juist hier windturbines te plaatsen, een – ongetwijfeld onbedoeld-racistisch element in zich draagt. Immers, met de huidige wet- en regelgeving qua geluid en afstand, past er prima een windturbine op het Museumplein. Daar wonen veel minder mensen en er zijn geen bezwaren voor de natuur. Windturbines langs de aangewezen *ontwikkelbuurten* van de stad vergroot de sociaal-maatschappelijke en economische ongelijkheid binnen de stadsgrenzen en dit aspect zou zwaar moeten meewegen in de nota.

Natuur en recreatie

Het recreatiegroen in onze directe omgeving is vaak de enige bereikbare natuur voor veel buurtbewoners. De meesten van ons hebben geen tuin en soms zelfs geen balkon. De natuur- en recreatiegebieden van De Hoge Dijk en de Gaasperplas/ Gaasperzoom vormen de enige vrijetijds- en zelfs enige vakantiebestemming van duizenden Zuidooster kinderen en hun ouders. Voor veel bewoners van Reigersbos en Holendrecht is zelfs de Gaasperplas te ver lopen en het verkoelende strandje met veilig poedel- en zwemwater direct naast zoekgebied 6A blijft dan nog over.

Windindustrie op korte afstand van mens en natuur is bewezen schadelijk, zeker in gebieden die al zwaar belast zijn door ander lawaai en schadelijke uitstoot. Een windturbine naast direct naast recreatienatuur voor onze kwetsbare bewonerpopulatie, is op z'n zachtst gezegd een ondoordacht plan.

Zoekgebied 6A ligt bovendien op het terrein van de golfclub 'De Hoge Dijk'. Deze club beheert het terrein bewust ecologisch omdat het gaat om een bijzondere omgeving met bijzondere flora en fauna, waaronder beschermde nest- en trekvogelsoorten, vleermuizen en de ringslang, gidssoort voor het gebied. Daarnaast bekleedt deze club een bijzondere functie op sportgebied voor met name jonge Zuidoosters. Deze golfclub is de enige in zijn soort die openstaat voor spelers uit alle lagen van de bevolking, er wordt niet geselecteerd op achternaam, bankrekening, huidskeur of afkomst. Spelers hoeven hier geen lid te worden van een prijzige golfvereniging en de club stimuleert, steunt en begeleidt jong zuidooster sporttalent.

Tot hier nog het feit dat het zoekgebied deels NNN betreft of in iedere geval direct ernaast gelegen is. Windturbines in of naast het NNN zijn uitsluitend toegestaan als aantoonbaar is dat er geen alternatief is. Bovendien is dit natuurgebied destijd ontwikkeld ter compensatie van het verdwijnen van het oorspronkelijke natuurgebied waar nu het Knooppunt Holendrecht en de

verbrede A2 ligt. Compensatienatuur straks weer compenseren, zou nog meer natuur-en kapitaalvernietiging betekenen en bovendien, waar zou dat gebied dan moeten komen, op een plek die net zo toegankelijk is en bevorderend voor het welzijn en de gezondheid van de duizenden omwonenden?

Relatie met het Masterplan Zuidoost

Windindustrie in Zuidoost is contraproductief voor vrijwel alle doelgebieden in het Masterplan Zuidoost waaronder gezondheid, welzijn, arbeidsparticipatie en economische onafhankelijkheid. Er bestaat een bewezen relatie tussen de bovenstaande gebieden en gevoeligheid voor crimineel gedrag. En er is overtuigend bewijs dat een omgeving waarin jonge kinderen worden blootgesteld aan lawaai- licht en andere uitstoot, een lager IQ hebben dan mag worden aangenomen op grond van andere factoren. Deze kinderen zijn vaak makkelijker beïnvloedbaar voor criminaliteit en hebben een significant hogere gevoeligheid voor het ontwikkelen van gedragsstoornissen.

Kinderen die slecht slapen door -o.a- laagfrequent geluid, zullen minder goed presteren dan mag worden verwacht. Ouders die overprikkeld zijn door slaapttekort kunnen opvoedingsproblemen ervaren, minder geconcentreerd zijn voor werk of studie en makkelijker afhankelijk raken van een uitkering. Ze zullen minder energie hebben om na te denken over gezond gedrag (waaronder voeding en beweging) voor henzelf en hun kinderen.

Bewegen en ontspannen in een groene omgeving is straks nog minder bereikbaar voor veel Zuidoosters. Een windturbine zo dicht bij het populaire strandje van De Hoge Dijk bijvoorbeeld, zal niet heel ontspannend zijn. Hetzelfde geldt voor wandelen, fietsen of hardlopen in het -nu nog- rijke vogel-, vleermuis- en insectenleven in en rond het zoekgebied. Voor de Gaasperplas geldt precies hetzelfde, ook hier de bijzonder rijke biotoop van de Gaasperzoom en een populair recreatiegebied.

Dat Zuidoost al zwaar overbelast is door ander lawaai is al genoemd. Vliegdreun en snelwegherrie maskeren geen laagfrequent turbinegeluid, en andersom maskeert lfg geen vlieg- en snelweglawaai. Bovendien, als dat wél zo zou zijn: 's nachts is het andere lawaai nu gelukkig vaak een heel stuk minder en zou het turbinelawaai alsnog opdringen, juist op een moment dat mensen willen en moeten slapen.

De tachtigerjarenbouw in de omgeving is nauwelijkelijk geïsoleerd tegen o.a. lawaai. Wij wonen veelal in de sociale huur en de verhuurders hebben al aangegeven dat onze woningen – variërend energielabel C, D en E- pas in 2035 aan de beurt zijn voor isolatie tegen hitte, kou en geluid.

Verwachte aantal bewoners dat overlast zal ervaren

Hoewel het zoekgebied 6A 'Knooppunt Holendrecht' heet, zullen gezien de heersende windrichting en de fysieke afstand, op dit moment vooral de duizenden bewoners van Reigersbos en Holendrecht -ernstige- overlast ervaren. Geen rekening lijkt gehouden met de vele onlangs opgeleverde en de duizenden nog nieuw te bouwen woningen rond het AMC. (Dat moeten er zo'n 18.000 worden en de duizenden nieuwe woningen in de verdichtingsbouwplannen in Holendrecht en Reigersbos zijn hierin niet meegenomen) Ook lijkt geen rekening gehouden met de nieuwbouw op het terrein van De Koppeling dat direct naast of mogelijk nog in het zoekgebied ligt: hier komen 300 starterswoningen, waaronder een aantal voor doelgroepen met speciale behoeftes en ondersteuning. Verder is geen rekening gehouden met de bewoners en gebruikers op het AMC-terrein: Domus gezinsvervangende woonzorg voor zo'n 100 bewoners en zorgverleners, daarnaast Altra College Bleichrodt, het enige voortgezet onderwijs in een prikkelarme omgeving voor mavo-havo en vwo-scholieren met een stoornis in het autismespectrum (ASS). In dezelfde driehoek het Jeroen Pithuis, residentieel behandelcentrum voor gezinnen met een ernstig ziek kind. Daarnaast de 3 gebouwen van De Kinderkeet, een groot kinderdagverblijf voor kinderen van 0-4 jaar. Daar tegenover de verpleegafdeling van de High Intensive Care Psychiatrie en de grote somatische afdelingen van de het AMC en de Bergman Klinieken erachter. Op hetzelfde terrein de college- en examenzalen van de UvA en HvA, de grote medische laboratoria en andere onderzoeksgebouwen.

Wonen in een Windpark?

Kijkend naar uw kaart van de zoekgebieden, valt op dat sommige delen van de wijk te maken zullen krijgen met lawaai en licht vanuit in ieder geval 3, maar mogelijk méér zoekgebieden. Drie zoekgebieden rond Gaasperdam, één of zelfs 2 vanuit de gemeente Ouder Amstel, die de kleine Amstelvogel wil vervangen door 2 of meer zwaardere tubines en bovendien nog een zoekgebied ten zuiden van het knooppunt heeft aangewezen. Daarnaast voert de Provincie Utrecht druk uit op De Ronde Venen om tegen de provinciegrens naast natuurgebied De Hoge Dijk windturbines te plaatsen. Met een beetje pech wonen wij straks in een volwassen windpark en kan het in de praktijk zo uitpakken dat we in

Reigersbos nagenoeg ingesloten worden door lawaai, licht en slagschaduw vanuit alle windrichtingen. Geluidsbronnen- en die van licht- tellen op. Niet alleen vanuit de verschillende bronnen, ook de stapeling van windturbine-uitstoot zelf. Ook hier weer wordt een specifieke groep Amsterdammers extra zwaar getroffen. Gerelateerd aan dit punt nog de grote onduidelijkheid over de status van de diverse zoekgebieden aan deze kan van de stad. In de eerste plannen was zoekgebied 6A nog helemaal niet in beeld en het draagvlakonderzoek over dit gebied ging ook over de plaatsing van een turbine aan de rand van het bedrijfsgebied, 3 kilometer ten noorden van het huidige zoekgebiedje naast natuur, slaapkamers, scholen en zorgcentra. Voor dát zoekgebied, waar nu vrijwel alleen autobedrijven staan, zou mogelijk zelfs nu nog draagvlak kunnen zijn als het zou betekenen dat de zoekgebieden in de natuur zo dicht bij bewoning ervoor kunnen worden ingeruild.

Mitigerende maatregelen

Met de belofte van financieel gewin, verleidt de gemeente via de website amsterdam.nl bewoners om windturbines in hun omgeving te accepteren. Amsterdammers die soms onder het bestaansminimum leven, zullen geneigd zijn daar snel voor kiezen als ze daarmee hun kinderen te eten kunnen geven en de eigen bijdrage van de zorgverzekering te kunnen betalen. Maar bewoners verleiden om een nóg slechtere gezondheid te krijgen, hun natuur te verzieken en dat ook nog eens 'meeprofitieren' te noemen, grenst ons insziens aan het criminele. Het is de oude koloniale gedachte voor de inlandse win(d) gewesten en met 'goede voorlichting nemen we alle zorgen wel weg'. Amsterdammers in Zuidoost hebben recht op bescherming van hun gezondheid en die is onbetaalbaar.

Lokaal eigendom

De gemeente steunt alleen coöperaties waarbij minimaal 50% uit *lokaal eigendom* bestaat. Volstrekt onduidelijk is of dat gaat om alle Amsterdammers, of om direct belanghebbende omwonenden, of misschien zelfs wel alle Nederlanders. Misschien telt een lokaal bedrijf ook wel mee en kan een bedrijf als Equinix –eigenaar van 11 'locale' datacentrales hier- of BV Schiphol zich straks wel greenwashen door voor 50% eigenaar te worden.

Tenslotte

Wij, bewoners, zijn geen professionals of actiegroep. Informatie krijgen wij over het algemeen via de netwerken van burens, kerk, (familie-) bijeenkomsten, scholen van onze kinderen. Veel bewoners hebben geen toegang tot -digitale-

nieuwsmedia en gebruiken hun beperkte telefoonbudget vooral voor het bellen met instanties en het bezoeken van hun websites. Er bestaat aan de ene kant veel wantrouwen tegenover overheidsinstanties en hulpverlening maar aan de andere kant zijn hier de onderlinge netwerken hecht. Wij zien met lede ogen hoe wij eerst als voorkeursgebied werden aangewezen voor probleembewoners, herriefestivals en verdichtingsbouw, daarna voor het erotisch centrum, toen voor voor de nieuwe vliegroute en nu zijn we weer voorkeursgebied voor windturbines. Zelf hebben wij nauwelijks profijt van deze plannen, wij zijn een dumpplaats en een win(d)gewest.

Om verder te participeren hebben wij kennis en kunde nodig om ons te kunnen verhouden tot professionals als ambtenaren en adviesbureau's. Alleen dan kunnen wij écht participeren. Het is nu een volstrekt ongelijk speelveld. Bewoners kunnen -in theorie- nu participeren en later in gesprek met de coöperaties, maar voelen zich nu overvallen, missen informatie en de juiste vaardigheden die de goedbetaalde professionals hebben. Wij staan bij voorbaat met 10-0 achter. Dit aspect moet o.i. worden meegenomen in de procedure; voorlichting en scholing door een onafhankelijke organisatie, zowel op inhoudelijk gebied als op het gebied van onderhandelen met gemeente en straks mogelijk met coöperaties, is voorwaardelijk voor volwaardige bewonersparticipatie.

Bronnen:

website GGD Amsterdam

website www.amsterdam.nl

website RIVM.nl

Contact namens [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Wij zijn bewoners van Amsterdam Zuidoost en wonen dicht bij de Gaasperplas, bij een van de zoekgebieden. Onze zienswijze m.b.t. de NRD gaat weliswaar uit van dit zoekgebied, maar dat wil niet zeggen dat deze zienswijze niet ook van toepassing is op de andere zoekgebieden.

Wat er aan het NRD ontbreekt

Onduidelijkheid zoekgebied

- Het is in de NRD onduidelijk (de kaart op pagina 4) wat precies onder het *zoekgebied 5B* valt. Dat wordt daar *Waternet locatie Weesperkarspel/Gein* genoemd, maar in het verleden werd deze locatie ook wel Gaasperzoom genoemd. Weesperkarspel is bij de bewoners van Zuidoost een volstrekt onbekende naam, wat verwarring veroorzaakt.
→ Graag helderheid of het hierbij ook gaat om het noordelijke deel van de Gaasperzoom.

Ontbreken onderzoek naar specifieke doelgroepen

- In paragraaf 3.3.1 (toetsingskader) staat: *Deze normen dienen te zijn voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op lokale situatie toegesneden motivering.* Wij zetten vraagtekens hierbij omdat er wordt uitgegaan van *verouderd onderzoek* m.b.t. gezondheid (██████ pagina 23). Bovendien wordt er *geen onderzoek gedaan naar negatieve gevolgen voor specifieke doelgroepen zoals kinderen, ouderen, mensen met een verstandelijke of psychische beperking of met een auditieve en/of visuele beperking.* Ook speelt in Zuidoost grote-stad-problematiek: bewoners met minder opleiding, minder maatschappelijke kansen, een slechtere gezondheid (bewoners in Zuidoost gaan gemiddeld 6 jaar eerder dood dan bijvoorbeeld bewoners in A'dam-Zuid). Veel bewoners beheersen vaak de Nederlandse taal niet tot onvoldoende. Laat staan dat zij in staat zijn om de informatie en rapporten, voor zover die hen al bereiken, van de gemeente over de windturbines tot zich te nemen en daarop te reageren.
→ Wij willen graag weten hoe deze problematiek in de NRD en plan-MER wordt meegenomen.

Geen onderzoek naar laagfrequent geluid en infrageluid

- Er wordt geen apart onderzoek naar *effecten van laagfrequent geluid en infrageluid* voor omwonenden gedaan (paragraaf 3.3.5., pagina 26). Dit baseert men in de NRD op slechts één literatuurstudie van het █████ uit 2020. Sinds 2020 wordt steeds meer bekend dat laagfrequent geluid en infrageluid wel degelijk tot gezondheidsschade kan leiden.
→ Daarom dient in de NRD onderzoek naar dit geluid van windturbines wel degelijk te worden opgenomen met een bijbehorend toetsingskader.

Milieu- en landschapsschade

- De milieu- en landschapsschade van de bouw, aanleg, onderhoud en het later weer ontmantelen van windturbines wordt in zijn geheel niet vermeld in de NRD. Denk hierbij aan uitstoot van CO₂ en stikstof, aanleg van toevoerwegen, aanleg van fundering en de afvalstoffen, zoals de wieken, die na ontmanteling over blijven.
→ Ook deze milieuschade dient te worden opgenomen in de NRD om een volledig beeld van de effecten van plaatsing van windturbines te verkrijgen.

Handhaving mitigerende maatregelen

- Er ontbreekt een paragraaf voor onderzoek naar de handhaving van mitigerende maatregelen, zoals de maximaal toegestane slagschaduw (paragraaf 3.14, pagina 43). Zonder een gedegen onderbouwing van hoe die handhaving plaats kan vinden, zijn mitigerende maatregelen niet meer dan een wassen neus.
→ In de NRD dient onderzoek naar handhaving van mitigerende maatregelen te worden opgenomen.

Toetsing en beoordeling

Verlaging norm ernstige gehinderden

- Er wordt een maximale GES-score van 6 gehanteerd alsnog zijnde toelaatbaar. Dat betekent dat men 15% ernstige gehinderden nog acceptabel vindt (NRD pagina 24/25) Voor Amsterdam Zuidoost betekent dit dat het aantal ernstig gehinderden zo'n 14000 mag bedragen. Dit is een veel te ruime norm en leidt tot heel veel ernstig gehinderde omwonenden.
→ Naar beneden bijstellen van de GES-score.

Geen jaarlijks gemiddelde, maar vaststellen van maximale geluidsbelasting

- Er wordt gekeken naar Lden van 42, 45 en 47 dB. Er wordt niet uitgelegd wat deze getallen betekenen. Een verschil van 3 dB betekent dat het geluid 2 keer zo intens is. Een geluid van 47 dB is 7 keer zo intens als 42 dB. Daarbij is Lden een jaargemiddelde. Dat betekent *dat de intensiteit van het geluid op sommige momenten ver boven de gehanteerde Lden kan uitkomen* omdat deze overschrijding van de norm gecompenseerd wordt door windstille dagen. Dat betekent dat Lden een bedrieglijke norm is omdat het geluid daar ver boven kan komen. Nergens in het plan-MER staat dat gezocht moet worden naar een maximale geluidsbelasting, laat staan dat hiervoor een norm wordt gezocht.
→ In de NRD moet een maximale norm voor de maximale geluidsbelasting onderzocht worden en niet uitgegaan worden van een jaargemiddelde.

Geluidsbelasting natuur- en recreatiegebieden

- Bovendien wordt uitgegaan van de geluidsbelasting op de gevel van een woning. Er wordt dus niet onderzocht wat de geluidsbelasting betekent voor mensen in recreatie- en natuurgebieden die liggen dichterbij de windturbines.
→ Ook deze geluidsbelasting moet worden meegenomen in de NRD

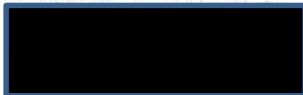
Toetsingskader recreatie- en natuurgebieden

- Voor recreatie bestaat geen toetsingskader, vermeld de NRD. Dat betekent dat hier in het geheel geen beoordelingscriteria voor zijn, terwijl recreatie zo'n belangrijke functie heeft voor een dichtbevolkte stad als Amsterdam. Bovendien zijn veel inwoners van Amsterdam-Zuidoost, door hun vaak zwakke sociaaleconomische positie, voor hun vakanties en ontspanning aangewezen op recreatiegebieden, zoals de Hoge Dijk, Gaasperzoom en de Gaasperplas.
→ Er dient een toetsingskader voor natuur- en recreatiegebieden in de NRD opgenomen te worden.

Onderzoeksmethode

- Het onderzoek wordt gedaan op basis van rekenmodellen, er worden geen daadwerkelijke metingen verricht, bijvoorbeeld bij vergelijkbare situaties (grote stad, dichtbevolkt, recreatie en natuur dicht bij windturbines).
→ Naast rekenmodellen moeten ook daadwerkelijke metingen worden verricht.

2 april 2020

4044-5442

Er zou in eerste instantie meer onderzoek gedaan moeten worden naar het plaatsen van windturbines op zee en andere energie alternatieven alvorens wordt besloten om meer windturbines op land, in en rondom Amsterdam te plaatsen. Er wordt aangegeven dat beiden nodig zijn om de klimaatdoelen te behalen. Echter, de 50 Megawatt dat nog gerealiseerd moeten worden, komt ongeveer overeen met 17 windturbines op land waarvan de helft van deze turbines in leefgebieden geplaatst zou moeten worden volgens de plannen van Gemeente Amsterdam. Met de huidige generatie windturbines op zee zouden slechts 4-5 turbines nodig zijn om de 50 megawatt te realiseren. Hiermee kan verstoring en aantasting van zowel menselijke als niet-menselijke leefgebied voor een heel groot deel voorkomen worden. Windturbines op zee blijken zelfs de biodiversiteit in zee te verhogen. Daarnaast komt er in 2031 een grote hoeveelheid windenergie beschikbaar van windturbines op de Noordzee die dan beginnen te draaien. Waarom staart de gemeente zich blind op het jaartal 2030 dat vervolgens leidt tot kortzichtige plannen? In andere buitenlandse steden zoals München en Kopenhagen, hebben gemeentes samen met coöperaties gewerkt aan energieprojecten op zee en ervoor gezorgd dat ze hun ambitieuze klimaatdoelen wel kunnen behalen. Waarom zou dit de Gemeente Amsterdam niet lukken?

Indien er besloten wordt om toch windturbines op land te plaatsen, dan zou er serieus onderzoek gedaan moeten worden naar alternatieve windturbines zoals de flower turbine die al beschikbaar zijn op de markt en die milieu-effecten zoals geluidsoverlast en ecologische schade schijnen te beperken of te voorkomen. Het is in het onderzoeksopzet niet duidelijk beargumenteerd waarom uitgegaan wordt van de standaard windturbines waarvan al bekend is dat deze vele milieu-effecten tot gevolg hebben, en waarom er alleen gesproken wordt van eventuele mitigerende maatregelen.

6443-4870

Als bewoner van Kantershof wil ik mijn bezorgdheid uiten over het eventueel plaatsen van windmolens op de Diemerscheg. Wij ervaren in onze wijk al heel veel geluidsoverlast door het intensieve vliegverkeer, soms 1 per minuut, overdag en ook in de nacht. Tevens hebben wij behoorlijke geluidsoverlast van de snelweg A9 bij noord / oost, zuid/oost en oosten wind over onze wijk, mede doordat de geluidswal direct aan het einde Gaasperbrug ophoud. OP extra geluidsoverlast van de windturbines zitten wij niet te wachten, zeker omdat gesproken wordt van molens van zeker 200 meter hoogte en volgens de gemeente met een geluid van ongeveer 47 decibel, wat overeenkomt met het geluid van een snelweg op kleine afstand van de woningen. (woorden van de gemeente) hetgeen voor de gemeente acceptabel zou zijn !!!!!!! Tevens de afstand van de molens tot onze huizen kan volgens de gemeente vanaf 350 tot 400 meter.11. Er wordt landelijk gesproken over een afstand van minimaal 600 meter en aanbevolen dat als een molen 200 meter hoog is er een verdere afstand tot woningen gehouden moet worden.

Ernstige zorgen maken wij ons ook over het NNN natuurgebied van de Diemerscheg en de Gaasperplas omdat dit gebied een doortrekroute is van vele kleine en grote vogels / roofvogels en watervogels, die nu over de natuurgebieden naar het Twiske en Noord Holland gaan en daar kunnen eten, op krachten komen en nu zullen gaan broeden. Dit kan een slacht partij onder deze vogels worden als ze tussen de molens moeten vliegen.

Ook zal er veel natuur verdwijnen voor de aanleg van de molens op de Diemerscheg i.v.m. bouwwegen om dit zware materiaal ter plekke te krijgen.

Ik hoop dat u mijn bezwaren meeneemt in het NRD rapport en besluit om de molens absoluut NIET op de Diemerscheg te plaatsen en naar de industriegebieden, waar geen mensen wonen, te verhuizen..

Een zeer bezorgde bewoner !!

Hilversum, 3 april 2023

Gemeente Amsterdam
 het college van B&W van Amsterdam
 p/a directeur Ruimte & Duurzaamheid
 Postbus 2758
 1000 CT AMSTERDAM

Geachte heer/mevrouw,

Betreft: Zienswijze NRD Windenergie Amsterdam

Van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER windenergie Amsterdam (hierna: **NRD Windenergie**) hebben kennis genomen.

 hebben geconstateerd dat in de NRD Windenergie twee aspecten niet zijn beschouwd of zijn benoemd als input die wel in acht moeten worden genomen bij het bepalen op welke locatie windmolens kunnen worden geplaatst en onder welke voorwaarden daartoe kan worden overgegaan. Dit betreft:

1. De impact van windturbines op de ontvangst van omroepsignalen voor FM radio, DAB en DVB-T; en
2. De impact van windturbines op straalverbindingen.

De impact van windturbines op de ontvangst van omroepsignalen voor FM radio, DAB en DVB-T

 tot 1 januari 2023 genaamd, heeft op 30 maart 2015 de 'Verkenning naar de mogelijke invloed van windturbines op de ontvangst van omroepsignalen' (hierna ook: **Verkenning**) gepubliceerd. De Verkenning is gepubliceerd op https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0000.EZip14wpwieringer-0003/b_NL.IMRO.0000.EZip14wpwieringer-0003_tb11.pdf. Ter voorkoming van misvattingen nemen OTN, voor zover vereist, hetgeen naar voren is gebracht en geconcludeerd in de Verkenning hier integraal over.

Grote objecten, zoals windturbines, kunnen invloed hebben op de ontvangst van omroepsignalen. Hoe hoger een windturbine is hoe groter de afstand zal zijn waarop de ontvangst van omroepsignalen hinder kan ondervinden als gevolg van reflecties van de windturbine. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de mogelijke interferentieafstanden bij een windturbine met een masthoogte van 120 meter. Het effect is sterk afhankelijk van de afstand tussen de omroepzender en de windturbine. Daarom zijn er twee situaties weergegeven. De getoonde afstanden moeten, vanwege de diverse onzekerheden en aannames als indicatief worden beschouwd. Het gaat hier om de afstand van een windturbine die reflectie geeft tot een ontvanger.

	FM radio	DAB	DVB-T
<i>Omroepzender ver van windturbine (meer dan 20 km)</i>			
Geschatte interferentieafstand in km	1,5	1,1	1,9
<i>Omroepzender dicht bij windturbine (minder dan 5 km)</i>			
Geschatte interferentieafstand in meters	140	30	140

De locaties van omroepzenders vanwaar wordt gezorgd voor etherdistributie van omroepsignalen conform afgegeven vergunningen zijn bekend bij het RDI en kunt u daar opvragen. [redacted] verzoeken u bij het bepalen waar windturbines geplaatst mogen worden hiermee rekening te houden en er voor te zorgdragen en te bewerkstelligen dat te plaatsen windturbines geen althans minimale interferentie veroorzaken voor de distributie en ontvangst van omroepsignalen via de ether.

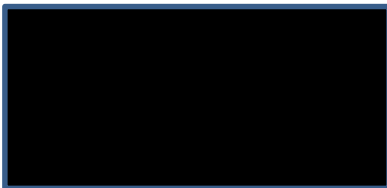
De impact van windturbines op straalverbindingen

In Nederland bevinden zich veel, door het [redacted] vergunde, straalpaden. Deze straalpaden zijn bekend bij het [redacted] en kunt u daar opvragen. Als een windturbine, met de daarbij horende rotorbladen, op/in een straalpad staat dan zal dit tot storing leiden van de betreffende straalverbinding. Dat kan verstrekende gevolgen hebben voor etherdistributie van radiosignalen, mobiele telefoonnetwerken, internetverbindingen en andere communicatiesystemen. Het is essentieel om passende maatregelen te nemen om de storing op deze straalverbindingen te voorkomen en er derhalve voor te zorgen en te bewerkstelligen dat te plaatsen windturbines niet op/in straalpaden komen te staan.

Slot

[redacted] verzoeken u het vorenstaande op te nemen en te verwerken in de NRD Windenergie en verzoeken u hen daarvan op de hoogte te houden. Mocht u naar aanleiding van deze zienswijze een vraag hebben, dan vernemen [redacted] die graag.

Met vriendelijke groet,

Amsterdam, 3 april 2023

Zienswijze op Notitie Reikwijdte en Detailniveau planMER windenergie Amsterdam 2 februari 2023

Graag zie ik de volgende punten opgenomen in de notitie:

- Zoekgebieden overlappen deels met volkstuinparken. De huidige grenzen en rechten (zoals overnachten) van de volkstuinparken zullen gerespecteerd worden. Het is op voorhand uitgesloten dat het plaatsen van windturbines leidt tot het (gedeeltelijk) ontruimen van volkstuinparken of inperken van rechten. (Bijv. door op blz. 16 een punt 2.5.3. Tuinparken toe te voegen.)
- In de zin op pag. 29 Relevante objecten zijn o.a. kwetsbare objecten (zoals woningen), beperkt kwetsbare objecten (zoals kantoren), hoogspanning- en buisleidinginfrastructuur, risicovolle installaties, autowegen en spoorwegen voor gevaarlijk transport. Na zoals woningen toevoegen: , volkstuinparken.
Toelichting: dit is een urgent en belangrijk punt. In het Pondera Rapport Haalbaarheidsstudie Windenergie Noord en Noorder IJplas zijn volkstuinparken niet als kwetsbaar object meegenomen (verantwoording van deze weglating ontbreekt in dit rapport). In de PlanMer bij windvisie 2012 zijn volkstuincomplexen wel meegenomen als kwetsbaar object. Dit leidde tot de conclusie dat in Amsterdam Noord geen windturbines naast volkstuinparken geplaatst konden worden.
- De naam van zoekgebied A10 Noord wijzigen in: **Zoekgebied BPL Waterland**.
Toelichting: windturbines direct langs de A10 Noord plaatsen is niet mogelijk. Direct naast de A10 liggen namelijk een smalle groenstrook, volkstuinparken en sportterreinen. Plaatsing is alleen mogelijk voorbij de volkstuinparken etc. in BPL Waterland. De naam A10 roept als je de plaatselijke situatie niet of onvoldoende kent heel makkelijk de associatie op dat plaatsing van windturbines hier logisch en verantwoord is. Dit is een foutieve voorstelling van zaken en daardoor een onjuiste beïnvloeding van de publieke opinie.

Bij afwijzing ontvang ik graag een onderbouwde toelichting.

Overwegingen voor de zoekgebieden voor windenergie in het IJmeer

Tekst Bewoners van IJburg, met hulp van Vogelbescherming, Vogelwerkgroep Amsterdam en Natuurmonumenten

De nummering refereert aan de paragrafen van de Notitie Reikwijdte en Detail voor de Plan MER in Amsterdam, voorjaar 2023.

2.3 Zoekgebieden

De hier besproken zoekgebieden voor windenergie kenmerken zich doordat ze in het IJmeer liggen en begrensd zijn door de bebouwing van IJburg (ten westen en zuiden), de vaargeul Amsterdam-Lemmer en Durgerdam (ten noorden) en het Natura 2000-gebied (ten oosten) (zie Figuur 1).

De ruimte om binnen de zoekgebieden te variëren met de opstelling van windturbines is beperkt door de kleine omvang van de zoekgebieden.

3.6 Ecologie: sluit op voorhand Natura 2000 en de aangrenzende kwetsbare gebieden uit

Het IJmeer is voor het grootste deel beschermd Vogelrichtlijngebied, onderdeel van het Natura 2000-netwerk van Europees beschermde natuurgebieden, en onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur van Amsterdam. De zoekgebieden voor windenergie in het IJmeer liggen in of op de rand van Natura 2000- cq. NNN gebied en binnen de vastgestelde kritische afstand tot het Natura 2000-gebied (zie Figuur 1).

Het IJmeer en de daaromheen gelegen natuurgebieden bieden belangrijke rustplaatsen voor trekvogels, zoals Kuifeend, Meerkoet, Reuzenstern, Grote zaagbek en Wulp. Ook de broedvogels en wintergasten vliegen dagelijks over of langs het IJmeer. Kolonie-broedvogels als de Lepelaar en de Kleine Mantelmeeuw en wintergasten als de Brandgans en Kolgans vliegen ook dagelijks meerdere malen over of langs het IJmeer van en naar hun foerageergebieden.

De polders in de omgeving van het IJmeer zijn bovendien kerngebied voor weidevogelsoorten, zoals de Grutto, de Scholekster en de Slobeend (zie Figuur 2). De aantallen weidebroedvogels nemen de laatste jaren in belangrijke mate af.

Volgens Vogelbescherming is het daarom essentieel dat er geen nieuwe bedreigingen in en rond dit gebied bijkomen.

De regio kenmerkt zich door een grote hoeveelheid vliegbewegingen (zie Figuur 3 en Figuur 4). Dit heeft twee belangrijke oorzaken.

Ten eerste vormt Amsterdam een belangrijk knooppunt in de *East Atlantic Flyway* in voor- en najaar. Trekvogels uit Groenland, IJsland, Scandinavië en Siberië passeren Nederland op weg naar hun overwintergebieden in Zuid-Europa en Afrika (zie Figuur 5 en Figuur 6). De Noord-Hollandse kustlijn wordt door veel vogels gebruikt om langs te navigeren. Deze vogels en de vogels die langs de Friese IJsselmeerkust vliegen komen bij Amsterdam samen. Het IJmeer is samen met de in de omgeving liggende natuurgebieden als Waterland, het Naardermeer en de Oostvaardersplassen een essentieel wetland voor grote aantallen van veel verschillende soorten vogels.

Ten tweede betekent de aanwezigheid van belangrijke broed-, foerageer- en rustgebieden in deze regio dat er binnen de regio ook veel vliegbewegingen van vogels zijn. De niet-broedvogels vinden rust- en foerageergebied in het aangrenzende NNN-gebied Waterland Oost (zie Figuur 7). Er is dus een sterke samenhang tussen het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer en de NNN-gebieden.

Ook de gevoeligheidskaarten van SOVON voor de landzijde van het IJmeer tonen aan dat windturbines een groot risico vormen voor de rijke aanwezigheid van broedvogels en niet-broedvogels (Figuur 3).

Het IJmeer is voor de diverse kwalificerende watervogelsoorten van het Natura 2000-gebied IJmeer/Markermeer, zowel voor de delen binnen als buiten de begrenzing van dit Natura 2000-gebied, van belang, onder andere als essentieel foerageergebied. Vanwege de zich wijzigende waterkwaliteit in het Markermeer werd het IJmeer in de afgelopen decennia juist belangrijker voor watervogels¹.

Het gaat bij vogels om aanvaringen, maar ook om aantasting en verlies van leefgebied en barrière-werking door turbines. Plaatsing van windturbines kan een verstoring effect hebben op de leefomgeving (die vogels dan gaan mijden) en een barrière vormen voor hun vluchtbewegingen doordat vliegroutes worden doorbroken. Ook kan het zijn dat na plaatsing van windturbines in een gebied minder insecten, die een belangrijke voedingsbron voor vogels zijn, voor komen².

Een windturbine in het IJmeer die is uitgerust met een radar-gestuurd start/stop systeem zou door de zeer vele vliegbewegingen vrijwel constant stil moeten staan wat de effectiviteit van die turbine drastisch zou aantasten. Bovendien is een windturbine altijd een groot en gevaarlijk obstakel voor vogels. Vooral nog is voor de Nederlandse situatie nog niet wetenschappelijk aangetoond dat uitrusting met een zwarte wiek daadwerkelijk leidt tot significant minder aanvaringen voor hier voorkomende vogelsoorten. Bovendien zal tijdens schemer of de nacht een zwarte wiek niet hetzelfde visuele effect opleveren als bij daglicht.

Het is belangrijk om het effect van cumulatie van diverse bedreigingen op het leefgebied van vogels en vleermuizen expliciet in overweging te nemen. Immers, het gaat niet alleen om aantal doden per turbine, maar om het cumulatief langere termijn effect op populaties. De Universiteit Wageningen³ heeft in een recente studie aangetoond dat 1-5% sterfte van een soort na 10 jaar kan leiden tot een afname van de populatie met 24-77%.

Bij het IJmeer speelt ook de nawerking van IJburg I en II mee. Allereerst is er de vraag of middels monitoring voldoende is aangetoond dat reeds genomen mitigerende/compenserende Natura 2000-natuurmaatregelen voor deze plannen daadwerkelijk functioneren, en als dat niet het geval is of er extra aanvullende maatregelen moeten worden getroffen.

Daarnaast kunnen plannen voor windturbines de getroffen natuurmaatregelen in hun effectiviteit juist weer frustreren. We merken op dat de zoekgebieden tegen of nabij de strekdam in het IJmeer liggen. Deze dam is 10 jaar geleden omgevormd tot een natuurgebied om de natuurschade die is ontstaan door de aanleg van IJburg te compenseren (zie Figuur 10). Het aantasten van dit compensatiegebied zou dan weer elders gecompenseerd dienen te worden, waarmee een miljoeneninvestering die gezamenlijk is opgebracht door de Gemeente Amsterdam, Natuurmonumenten, de Provincie Noord-Holland en het Rijk⁴ wordt vernietigd.

Naast een belangrijk gebied voor vogels is het IJmeer habitat van de Meervleermuis, een soort die in dit gebied ook Natura 2000-bescherming geniet onder de Habitatrichtlijn⁵. Maar ook de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis zijn in dit gebied recent waargenomen⁶. Ook ligt het IJmeer sinds kort op de route van een zeearend⁶.

Het is essentieel om op voorhand aantasting van Natura 2000 en de aangrenzende kritische/kwetsbare gebieden uit te sluiten, om de openheid van het landschap te behouden en geen verstoringe obstakels

toe te voegen waardoor vogels en vleermuizen de gebieden gaan mijden of teveel in aanvaring komen met de wieken van windturbines.

Daarom raadt Natuurmonumenten windturbines in het IJmeer af, net zoals Vogelbescherming, Landschap Noord-Holland, de Natuur- en Milieufederaties en Vogelwerkgroep Amsterdam; allen in diverse uitingen en posities (zie Figuur 8 en Bijlage 2). Ook de provincie Noord-Holland riep met een unaniem goedgekeurde motie op tot terughoudendheid in het IJmeer (zie Bijlage 3), evenals de stadsdeelcommissie Oost die opriep tot bescherming van natuurwaarden voor het IJmeer (zie Bijlage 4).

3.9 Landschap en cultuurhistorie: niet ten koste van werelderfgoed en landschappelijke waarden.
De zoekgebieden liggen op korte afstand van het Vuurtoreneiland en Pampus. De forten op deze eilanden zijn beiden sites behorend tot het UNESCO-werelderfgoed De Stelling van Amsterdam. Tot de "unieke universele waarden" van dit erfgoed behoren de verboden kringen, schootsvelden rond het eiland, de open zichtlijnen tussen de forten maar ook het "open en weidse karakter" van het gebied^{vi, vii}. Het voorkeurszoekgebied ligt pal op de zichtlijn tussen Vuurtoreneiland en Pampus (zie Figuur 11). Plaatsing van een of meer windturbines zal deze zichtlijn en het open en weidse karakter aantasten. Bovendien dreigt het risico van verdwering van de kenmerkende vuurtoren van 19 meter indien op korte afstand daarvan een windturbine van 150-200 meter masthoogte wordt geplaatst (zie Figuur 12). Plaatsing van windturbines in de nabijheid van deze forten zal leiden tot aantasting van de unieke universele waarden en potentieel verlies van de prominente status als UNESCO-werelderfgoed.

3.3 Leefomgeving: geluid & gezondheid: Voorkom geluidshinder en gezondheidsschade voor de bewoners van IJburg en specifiek van de nieuwe eilanden

In Plan MER van de provincie Noord-Holland staat ten onrechte dat er "geen" omwonenden met hinder in het IJmeer zouden zijn: er zijn echter zo'n 8.500 woningen gepland op Strandeiland (IJburg fase 2) en er komen in het geluidshindergebied (zo'n 1.500 meter vanaf de mast) circa 30.000 mensen te wonen (zie Figuur 13). Besluitvorming voor de bouw van Strandeiland heeft in 2019 plaatsgevonden, de bouw is inmiddels begonnen en oplevering van de eerste woningen staat gepland voor eind 2025.

De te verwachten geluidshinder was eerder al reden om de IJburgbaai geen voorkeurszoekgebied te maken (hoewel het nog steeds een reserve-zoekgebied is): té dicht bij té veel mensen. Bovendien worden de zoekgebieden in het IJmeer omringd door water en het is bekend dat geluid veel verder draagt over water dan over land.

Nergens staan zulke hoge turbines zo dicht op zoveel mensen als men in Amsterdam mogelijk wil doen. Een risicovol experiment, zelfs als "maar" 7-9% van de omwonenden ernstige hinder zal ondervinden. Het gaat dan op IJburg nog om duizenden.

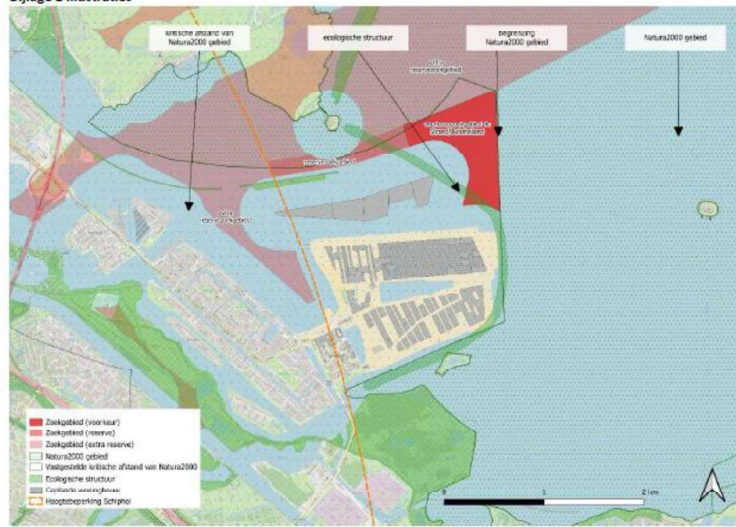
De Plan MER van de provincie Noord-Holland heeft nog een aantal specifieke zaken voor de zoekgebieden in het IJmeer onvoldoende in overweging genomen, die zijn getoond in Figuur 14.

3.10 Recreatie: Plaatsen van windturbines in het IJmeer zal een verdere druk geven op de mogelijkheden tot ontspannen en recreëren.

Het IJmeer is een belangrijk recreatiegebied voor de bewoners van IJburg, maar ook veel bewoners uit kleine woningen in de omliggende wijken Amsterdam Oost en Zuid-Oost komen graag naar IJburg om te ontspannen op het stadsstrand Blijburg of op het water in de vorm van zwemmen of watersport.

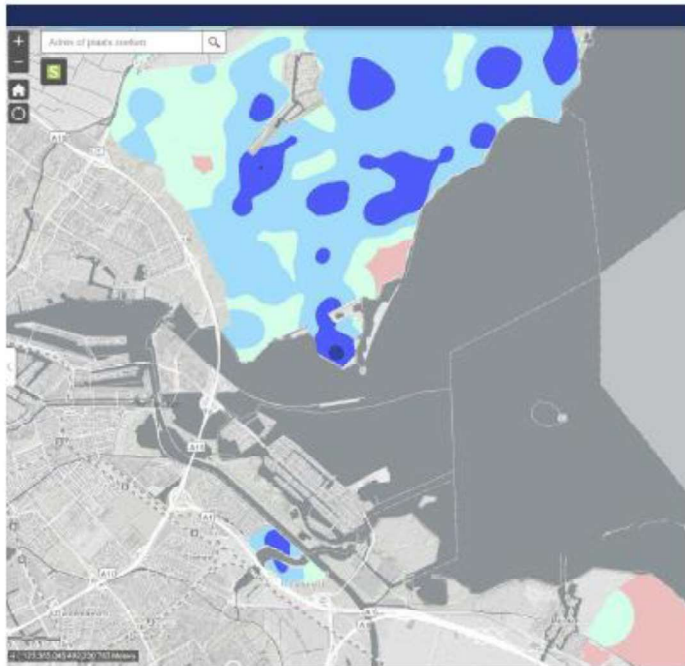
Voldoende groen in de buurt is essentieel voor het welzijn van bewoners. De hoeveelheid groen in Amsterdam Oost in het algemeen, en IJburg in het bijzonder, is volgens de Rekenkamer Amsterdam vanuit elk perspectief weinig en bovendien erg versnipperd (zie Figuur 15). De hoeveelheid groen op IJburg staat ook nog eens onder druk.

Bijlage 1 Illustraties

Figuur 1 Kaart van de zoekgebieden in het IJmeer.

Het voorkeurszoekgebied liggen letterlijk op de rand van Europees beschermd Natura 2000-gebied en binnen de vastgestelde kritische afstanden van dit beschermde natuurgebied. Een aantal reserve-zoekgebieden ligt in het Natura 2000-gebied. De zoekgebieden liggen bovendien midden in de Ecologische structuur van Amsterdam.¹⁸

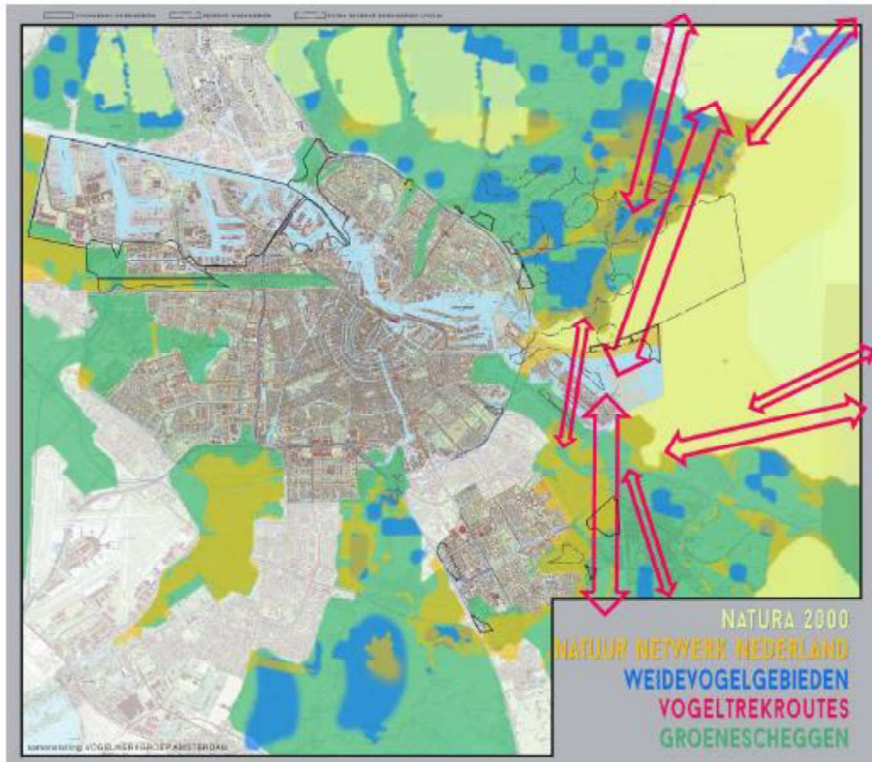
Figuur 2 Ook in de omliggende natuurgebieden worden zeer grote aantallen trekvoegels geteld. *

Figuur 3 De Sovon gevoeligheidskaart vogels⁴¹ toont het grote risico van windturbines in en bij het IJmeer voor vogels. N.B. In de Sovon-methodiek wordt water niet gecodeerd, maar Sovon heeft bevestigd dat het water in het IJmeer ook donkerrood gecodeerd zou moeten zijn.

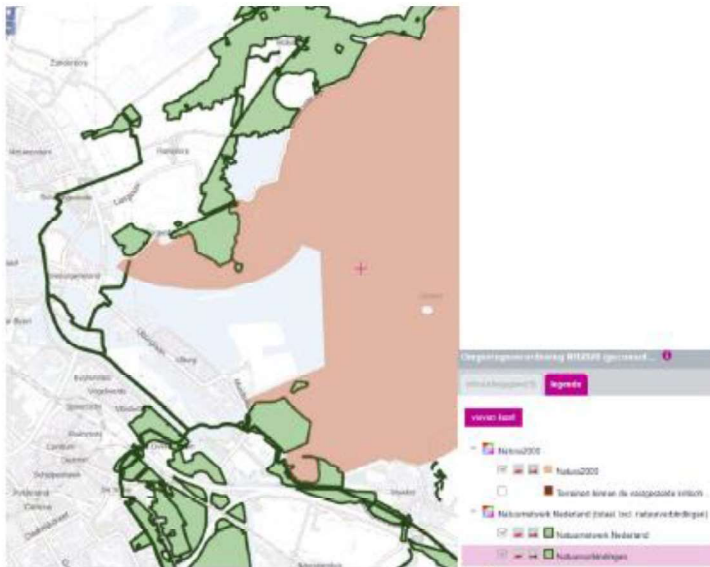
Figuur 4 Gemiddelde waarnemingen van vogels rond het IJmeer. Door het hele jaar trekken grote aantallen vogels over het IJmeer.⁴³

Figuur 5 Trekvoelroutes: Amsterdam is knooppunt van vogeltrek ten westen en ten oosten van het IJsselmeer.⁴⁴

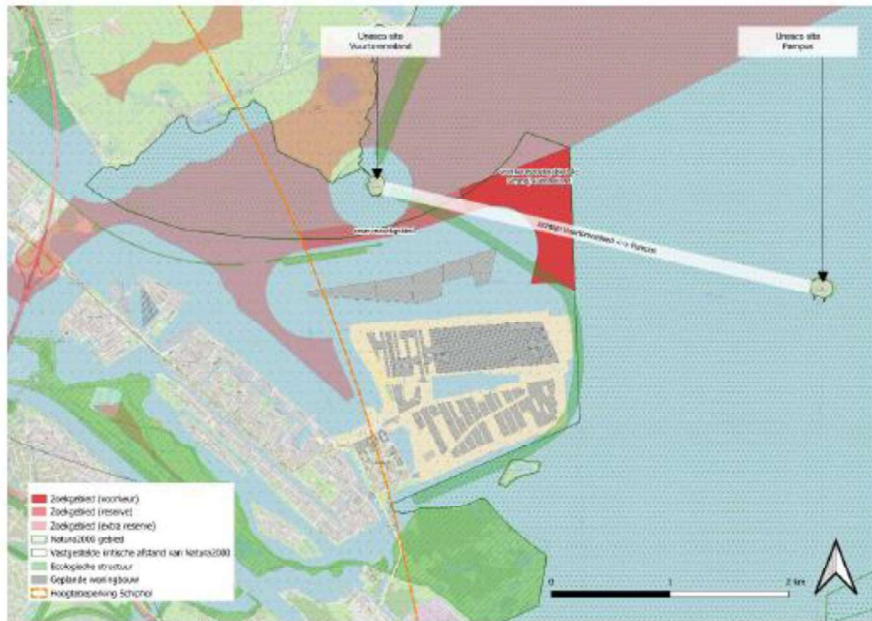

Figuur 6 Trekvogelroutes ten westen en ten oosten van het IJsselmeer komen samen bij Amsterdam.

Figuur 7 De Provincie Noord-Holland stelt dat: de voor het Natura 2000-gebied aangewezen niet-broedvogels [...] rust- en foerageergebied [vinden] in het aangrenzende NNN-gebied Waterland oost. Als gevolg hiervan zijn er veel trekbewegingen tussen deze beide gebieden, dwars door de zoekgebieden. ^{MW}

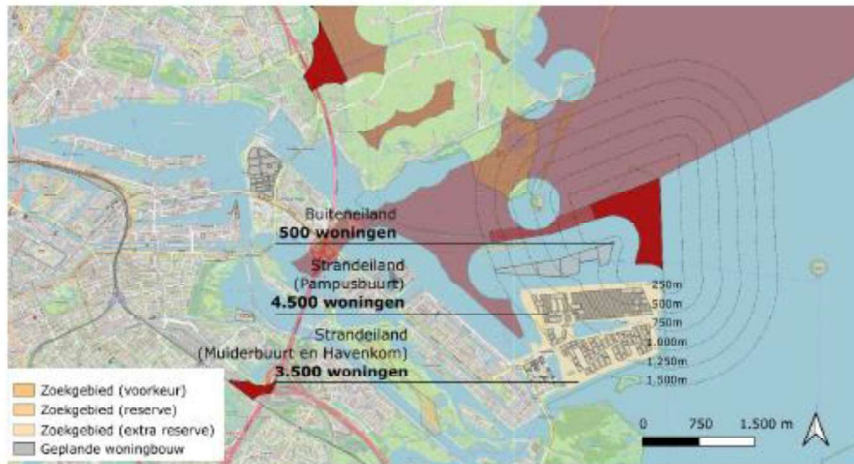

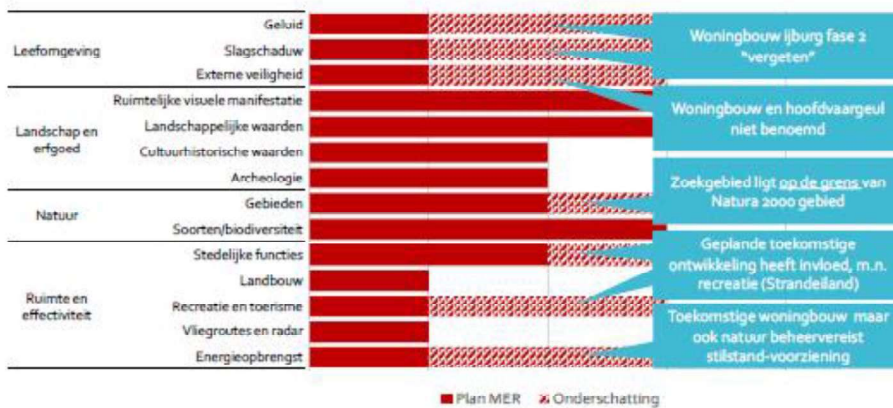
Figuur 10 Het zoekgebied ligt middenin het vrije schootsveld tussen de UNESCO-werelderfgoedlocaties Vuurtoereiland en Pampus.²⁴¹

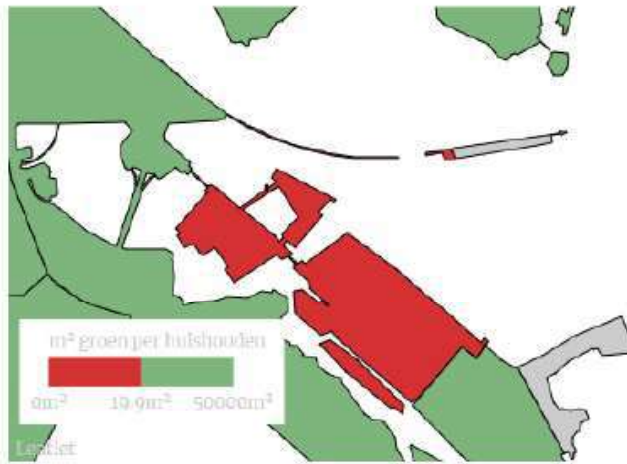
Figuur 11 Illustratie van de verhouding tussen de vuurtoren op Vuurtoereiland en een 3MW windturbine. De vuurtoren "verdwergt" door de plaatsing van een dergelijk groot object in het open schootsveld.

Figuur 12 Op de nieuwe eilanden worden de komende jaren circa 8.500 woningen gebouwd, waardoor circa 30.000 inwoners overlast zouden ondervinden van de windturbines in het voorkeursgebied.¹⁰¹

Figuur 13 De door de Provincie Noord-Holland uitgevoerde Plan-MER heeft op diverse punten de impact van zekere feiten onderschat.

Figuur 14 De hoeveelheid groen in Oost, en specifiek op IJburg, is minder dan in de rest van Amsterdam. ¹⁰⁰

Bijlage 2: Brief van natuurorganisaties over de RES 1.0 NHN en NHZ²⁰²³

Datum: 5 mei 2021

Betreft: Brief van Natuurorganisaties over de RES 1.0 van Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid

Geacht Raadslid,

De natuurorganisaties in de provincie Noord-Holland zijn over het algemeen positief over de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0. We constateren dat in de RES 1.0 een ambitieuze doelstelling voor het opwekken van duurzame energie op land is opgenomen en (in vergelijking met de concept RES 1.0) meer rekening wordt gehouden met natuur en landschap in Noord-Holland.

Tegelijk zijn er nog een aantal zoekgebieden in natuurgebieden en waardevolle landschappen overgebleven. Het gaat om het volgende zoekgebied op de RES kaart van Noord-Holland Noord: zonne-atollen op het IJsselmeer (regio Kop van Noord-Holland nr. 6). Op de RES kaart van Noord-Holland Zuid gaat het om de volgende zoekgebieden: Windmolens bij de Nes (regio Zaanstreek-Waterland nr. 2) en Windmolens in het IJmeer (regio Amsterdam nr. 4c). Wij vragen u als raad niet akkoord te gaan met deze zoekgebieden uit de RES 1.0 en hiervoor andere meer geschikte plekken aan te wijzen (zie hiervoor de Visiekaart [Zon](#) en [Wind](#) van natuur- en milieuorganisaties).

Verder roepen we op om de participatie en lokaal eigendom ook na het vaststellen van de RES 1.0 op lokaal niveau verder vorm te geven, zodat draagvlak voor duurzame energieprojecten kan worden gestimuleerd.

In deze brief willen wij, de onze algemene boodschap omtrent de RES 1.0 weergeven en vragen we u deze boodschap in te brengen in de komende raadsvergadering over de RES.

Energietransitie is noodzakelijk

Om de opwarming van de aarde te beperken tot anderhalve graad en om het doel van 49% minder CO₂-uitstoot in 2030 te halen, is vanaf nu maximale energiebesparing en opschaling van duurzame energie nodig. Wind op zee wordt al maximaal opgeschaald. Bovendien kan bij volledige benutting de Noordzee voorzien in 40-60 procent van de totale energiebehoefte van Nederland. Zon en wind op land zijn dus nodig om fossiele energie uit te bannen. Het invullen van de doelstelling voor hernieuwbare energie op land is absoluut noodzakelijk om aan de klimaatverplichtingen te voldoen.

Verhoog de ambitie

Naast de zoekgebieden die in de RES 1.0 zijn aangegeven, zien we nog mogelijkheden om zon en wind opstellingen te plaatsen in Noord-Holland. De natuurorganisaties hebben een kaart ontwikkeld waarop is aangegeven waar deze ruimte zich bevindt buiten natuurgebieden om (zie Visiekaart).

Voorbeelden hiervan zijn de Schermer, de Purmer, en het gebied tussen Alkmaar en Schagen. We roepen op om meer onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor zon en wind in deze gebieden, gezamenlijk met lokale stakeholders. Ook in de gebieden waar vanwege bodemdaling, recreatie of landschapsherstel al een opgave ligt, zijn er kansen voor een integrale ontwikkeling waar duurzame energie deel van uitmaakt.

Daarnaast vragen we meer aandacht voor zon op daken. Dit wordt vaak aangeduid als 'laaghangend fruit'. Echter, er zijn nog veel knelpunten die de ontwikkeling van zon op daken belemmeren, met name bij bedrijven. De Rijksoverheid is aan zet om knelpunten op het gebied van wet en regelgeving zo snel mogelijk op te lossen. Gemeenten zouden, naar voorbeeld van onder andere de gemeenten Den Helder, Hollandse Kroon, Schagen en Texel, zon op daken verder kunnen stimuleren door de opgave gebiedsgericht en integraal op te pakken.

Geen zon en wind in natuurgebieden (Natura-2000 en NNN)

Het plaatsen van wind en zon in natuurgebieden zoals het IJsselmeer, Markermeer en Umeer heeft grote gevolgen voor de water- en trekvogels. Windmolens veroorzaken slachtoffers en vormen een barrière voor trekvogels. Open water is essentieel als rust-, broed- en foerageergebied; watervogels zijn bang voor obstakels. Dus ook voor zonnepanelen. Daarom zijn wij tegen deze plannen. Andere voorbeelden van onwenselijke zoekgebieden voor wind in waardevolle landschappen zijn de dijk naar Marken en in het weidevogelgebied bij Ouderkerk aan de Amstel. Ook hier zijn wij op tegen, want het kan niet zo zijn dat we de klimaatcrisis oplossen en tegelijk de biodiversiteitscrisis verergeren.

Nieuwe projecten moeten natuurwaarden versterken

Nieuwe energieprojecten moeten de kwaliteit van het landschap versterken en de biodiversiteit verbeteren. Deze voorwaarden dienen gemeenten op te nemen in hun beleid en hun vergunningsvoorwaarden omtrent duurzame energieprojecten. Door projecten landschappelijk in te passen en natuurinclusief te ontwerpen is het mogelijk om het opwekken van energie en het versterken van de natuur te combineren. Een mooi voorbeeld is het concept [Energietuinen](#).

De natuur- en milieuorganisaties en brancheorganisatie Holland Solar hebben een [gedragscode](#) opgesteld waardoor zonneparken een positieve bijdrage kunnen leveren aan de biodiversiteit. Door bijvoorbeeld genoeg ruimte over te houden rond de panelen, kan licht en water nog de bodem bereiken. Hierdoor blijft het bodemleven intact.

Wij vragen u de voorwaarden uit deze gedragscode in uw gemeentelijk beleid op te nemen. Hierdoor wordt voorkomen dat zonneparken worden ontwikkeld zonder rekening te houden met bewoners, landschap, bodem en biodiversiteit.

Tot slot

De energietransitie staat pas aan het begin. Met de huidige ambitie voorzien we in slechts 10,2% procent van de totale energiebehoefte in Noord-Holland. Dat betekent dat er ook na de RES 1.0 nog volop ruimte en draagvlak nodig is voor nieuwe initiatieven voor zon en wind op land. Nu maximaal inzetten op participatie, lokaal eigendom en het ontzien van waardevolle landschappen en natuurgebieden is noodzakelijk om de energietransitie te laten slagen.

We willen u daarom vragen om landschappelijke inpassing, versterking van natuurwaarden en minimaal 50% lokaal eigendom door gemeenten te borgen door het opnemen van beleidsregels in

uw ruimtelijk beleid. Om u een handje te helpen voegen we drie moties bij, die u kunt gebruiken om de zoekgebieden aan te passen en lokaal eigendom en nieuwe zoekgebieden te stimuleren.

Neem voor meer informatie contact op met:

Bijlage 3: Motie van Provincie Noord-Holland (unaniem aangenomen op 5 juli 2021) ^{xx}

Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer

Provinciale staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 5 juli 2021, ter behandeling van de voordracht RES 1.0 Noord-Holland Nood en Noord-Holland Zuid (VD-31);

constaterende dat:

- in de RES 1.0 Noord-Holland Zuid het IJmeer is aangewezen als zoekgebied voor windenergie;

overwegende dat:

- het gebied deel uitmaakt van de Stelling van Amsterdam;
- het zoekgebied zich precies bevindt in de zichtlijn tussen forteiland Pampus en vuurtoreneiland Hoek van 't IJ;
- het IJmeer een belangrijk rust- en foerageergebied voor veel soorten vogels is,
- de gezamenlijke natuurorganisaties geen plaats zien voor meer windmolens in het gebied en oproepen om alternatieven beter te onderzoeken;

roepen het college van Gedeputeerde Staten op:

- in het vervolgtraject van de RES terughoudend te zijn in de uitwerking van zoekgebieden voor de opwekking van windenergie in het IJmeer;

en gaan over tot de orde van de dag.

Jaap Hollebeek   Annette de Vries   Anouk Gielen   Emre Kanik   Süleyman Koyuncu

Partij voor de Dieren   PvdA   GroenLinks   D66   DENK

Bijlage 4: Motie van Stadsdeelcommissie Oost voor bescherming van natuurwaarden (aangenomen op 21 juni 2022)^{xxi}

**Gemeente
Amsterdam**

Motie stadsdeelcommissie Oost

Datum vergadering 21 juni 2022

Onderwerp Motie van de leden Kleene, F. van Vliet, Hettinga, Van Dongen, B. van Vliet, Amraoui en Smit inzake opwekking windenergie in RES-zoekgebieden IJmeer

---

Onderwerp

Planvorming Regionale Energiestrategie; Notitie Randvoorwaarden natuur en landschap en leefomgeving voor windturbines in Amsterdam

---

Aan de stadsdeelcommissie

Ondergetekenden hebben de eer voor te stellen:

De stadsdeelcommissie,

gehoord de discussie over adviezen RES expert- en klankbordgroepen Natuur en Gezondheid, zoekgebieden in Oost,

constaterende dat,

- het IJmeer volgens professionele natuurorganisaties waaronder Vogelbescherming, Natuurmonumenten, SOVON, de Natuurfederatie Noord-Holland van zeer belangrijke waarde is voor (kwetsbare) water- en trekvogels, en ook vleermuizen en daardoor geen geschikte zoeklocatie voor windenergie is;
- de provinciale staten Noord-Holland in 2021 unaniem een motie aannam om i.v.m. natuur en erfgoed waarden terughoudend te zijn met plaatsing van windenergie in het IJmeer;
- Het Randvoorwaarden advies van de natuurklankbordgroep stelt dat (negatieve impact op) Natura 2000/NNN gebieden en natuurcompensatie gebieden zouden moeten uitgesloten, en aantasting van UNESCO-erfgoed waarden en recreatiewaarden voorkomen;

overwegende dat stadsdeelcommissie Oost de energietransitie onderschrijft maar wel op duurzame wijze, terdege rekening houdend met belangrijke natuurwaarden zowel als bewoners.

Verzoekt de gemeenteraad

De randvoorwaarden ten behoeve van het opwekken van windenergie, zoals uitgebracht in het advies van expertgroep Natuur te verankeren in beleid t.a.v. Plan-~~en Project~~ MER en het advies van de klankbordgroep als belangrijk gezichtspunt te nemen voor verdere standpuntbepaling.

Indicerns,

M.J.T. Kleene
F. van Vliet
S. Hettinga
B. van Vliet
M. van Dongen
A. Amraoui
R. Smit

Bijlage 5: Gebruikte bronnen

- ⁱ Schekkerman (H.), Eerden (M.E. van), Rijn (S. van), Roos (M.) - Een analyse van de mogelijke gevolgen van de aanleg van IJburg tweede fase voor watervogels in de SBZ IJmeer, Alterra, Wageningen, 2006 via <https://www.researchgate.net/publication/40794759> Een analyse van de mogelijke gevolgen van de aanleg van IJburg tweede fase voor watervogels in de SBZ IJmeer
- ⁱⁱ Trieb, Franz - Interference of Flying Insects and Wind Parks, Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt (DLR), 2018, via <https://www.dlr.de/tt/fluginsekten>
- ⁱⁱⁱ 'Mortality limits used in wind energy impact assessment underestimate impacts of wind farms on bird populations', Ecology and evolution, 4 June 2020, via <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/environmental-research/show-wenr/impact-van-windturbines-op-vogelsterfte-vaak-onderschat.htm>
- ^{iv} <https://Natura.2000.nl/gebieden/flevoland/markermeer-ijmeer/markermeer-ijmeer-doelstelling>
- ^v Schillemans M, R.H. Witte, J.P. Wondergem, D.R.R. Schiebel, & H.J.G.A. Limpens (2020). Vleermuisonderzoek IJburg Fase II. Gebruik Strandeiland en omgeving door (meer)vleermuizen. Endemica-rapport 20.41. Bureau Endemica bv, Alkmaar, Rapportnr 2020.13, Zoogdierverseniging, Nijmegen, https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0363.M1901BPSTD-VG01/b_NLIMRO.0363.M1901BPSTD-VG01_15.pdf
- ^{vi} Vogelwerkgroep Amsterdam
- ^{vii} <https://www.stellingvanamsterdam.nl/nl/forten/de-stelling-op-de-kaart>
- ^{viii} <https://whc.unesco.org/document/189304>, p.164
- ^{ix} https://maps.amsterdam.nl/open_geodata/?k=372 (windzoekgebieden), https://maps.amsterdam.nl/open_geodata/?k=75 (ecologische structuur), https://maps.amsterdam.nl/open_geodata/?k=142 (woningbouw), <https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/MapSeries/index.html?appid=e85fc52939f240ba9ef5164b5e203fb2&entry=2> (Natura 2000-gebieden), OpenStreetMap
- ^x <https://geoapps.noord-holland.nl/kaartenportaal/apps/webappviewer/index.html?id=de7393a0fde94140a67e90acaa9d1999>
- ^{xi} <https://www.sovon.nl/nl/publicaties/achtergronddocument-windenergie-gevoelheidskaart-vogels>
- ^{xii} <https://trektellen.org/species/graph/0/1105/0/0?e=&l=&k=&jaar2=&jaar3=&hidempbars=1&>
- ^{xiii} https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.9927.POVPNH2022-ON01/b_NLIMRO.9927.POVPNH2022-ON01_01425.pdf
- ^{xiv} <https://www.natuurmonumenten.nl/noord-holland/nieuws/windturbines-en-zonneweides-noord-holland-op-de-luiste-plek>
- ^{xv} <https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/ijdoorn/nieuws/oproep-amsterdam-geen-windturbines-kwetsbare-ijmeer>
- ^{xvi} Geziene gast in de natuur, Natuurontwikkelingsfonds IJmeer, 2014. Bewerking door auteur.
- ^{xvii} https://maps.amsterdam.nl/open_geodata/?k=372 (windzoekgebieden), https://maps.amsterdam.nl/open_geodata/?k=142 (woningbouw), OpenStreetMap
- ^{xviii} <https://publicaties.rekenkamer.amsterdam.nl/groen-in-de-stadbestuurlijk-rapport/>
- ^{xix} <https://ris.gemeenteraadhuizen.nl/Vergaderingen/Raadsvergadering/2021/03-juni/19:30/A7-Brief-van-natuurorganisaties-over-de-RES-1-0-NHN-en-NHZ-Natuur-en-Milieu-N-H.pdf>

---

⁸⁹ Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer:

<https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/0a9f3ed1-7ab0-45bd-836b-510c5efcd6a2>

⁹⁰ <https://oost.notubiz.nl/document/11619771/1/Motie+inzake+opwekking+windenergie+in+RES-zoekgebied+IJmeer+van+3+juni+2022>

2284-6406

Ik vind dat er gekeken zou moeten worden naar meer effecten van een windmolen of windpark op recreatie dan alleen het kwantitatieve aspect, de afstand. In de NRD staat dat er geen toetsingskader is voor de effecten op recreatie. En als een bewijs van goede wil wordt er dan naar de afstand gekeken.

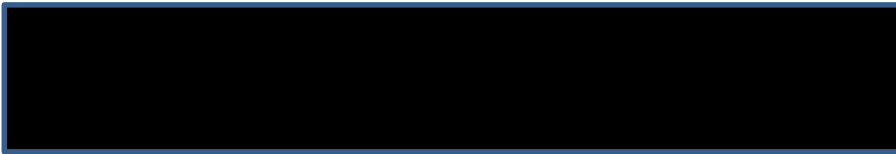
Ik denk aan de recreatie aan de Gaasperplas. Het strandje bij Ballorig. En in het Diemberbos. Voor de recreatie zijn de aspecten landschapsvervuiling, geluidsbelasting en slagschaduw ook van belang. Maar om dat te toetsen is er dus geen kader. De KWALITEIT van de recreatie zal flink achteruitgaan als er substantiële effecten van windmolens zijn. De betreffende gebieden hebben een belangrijke functie voor de ontspanning, niet alleen voor bewoners uit de directe omgeving maar ook van verder weg. Ontspanning is belangrijk voor de gezondheid. Biedt de Nederlandse wetgeving geen ruimte om het gewenste onderzoek te doen? Ik zie dat de normen voor geluidsbelasting gebaseerd zijn op de afstand tot een bepaald gebouw waar een bepaald dag- en nachtritme wordt geacht aanwezig te zijn. Er is dus maar één instrument wat niet bij dagrecreatie past.

8254-6541

Ik zou graag zien dat onderzocht wordt of het Amsterdam Rijnkanaal een versterkend effect heeft op het geluid (zowel gewoon als laag frequent geluid) als een of meer windturbines rond of aan het Amsterdam Rijnkanaal geplaatst worden.

En

Graag zie ik dat er in dit onderzoek onderzocht wordt wat het effect is op de gezondheid van omwonende als Vrachtverkeer op het Amsterdam rijnkanaal, overvliegende vliegtuigen en windturbine geluid te gelijk of na elkaar in de omgeving is te horen/voelen.

aan: Gemeente Amsterdam, per mail:
resamsterdam@amsterdam.nl

over: Zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER
Programma Windenergie

Amsterdam, 3 april 2023

L.S.,

Deze zienswijze bevat twee onderdelen. In beide wordt uiteengezet - op verschillende gronden - dat het MER-onderzoek op basis van de voorgelegde NRD niet uitgevoerd mag worden.

1. Strijdig met Europees recht

Ondergetekenden, overwegende dat:

- a) het voorgenomen onderzoek naar de milieu-effecten van in zoekgebieden te plaatsen windturbines voortvloeit uit een Unierechtelijke verplichting
- b) het voorgenomen onderzoek om die reden valt onder de Richtlijn (EU) 2019/1937 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2019 inzake de bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden (de Europese Klokkenuitroeprichtlijn)
- c) de gemeente Amsterdam vanaf 17 december 2021 verplicht is om de regels uit deze Richtlijn toe te passen
- d) de Richtlijn ondermeer de verplichting omvat om direct na melding van het vermoeden van een inbreuk op het Unierecht - een inbreuk die al plaats vindt, of een inbreuk die zeer waarschijnlijk nog zal plaatsvinden - een onafhankelijk en onpartijdig onderzoek te laten plaats vinden
- e) de Richtlijn inhoudt, dat over de resultaten van dat onderzoek uiterlijk in drie maanden een standpunt moet worden vastgesteld
- f) een melding over het vermoeden van een inbreuk op het Unierecht op 12 september 2022 heeft plaats gevonden - in casu het door de Expertgroep 'Windturbines en Gezondheid', met medeweten van vertegenwoordigers van de gemeente Amsterdam, negeren en onder tafel werken van relevante medisch wetenschappelijke vragen en informatie - in een brief aan wethouder Pels, ondertekend door 1 persoon die werkzaam was in deze Expertgroep en 9 personen die werkzaam waren in de Klankbordgroep (beide groepen door de gemeente ingesteld als voorbereiding op het huidige MER onderzoek)
- g) de gemeente tot op heden geen onafhankelijk en onpartijdig onderzoek naar aanleiding van deze melding heeft uitgevoerd of laten uitvoeren, dit ondanks herhaalde verzoeken door de melders zelf en door de Ombudsman Metropoolregio Amsterdam
- h) en de adviezen van genoemde Expertgroep ondanks deze melding nog steeds in de NRD gebruikt worden als basis voor de beoordeling van milieu- en gezondheidseffecten,

stellen hierbij vast, dat het uitvoeren van een MER-onderzoek op basis van de voorgelegde NRD neerkomt op het continueren van een te vermoeden schending van het Unierecht en om die reden niet mag plaats vinden zonder voorafgaand onafhankelijk en onpartijdig onderzoek naar de handelwijze van de Expertgroep en erbij betrokken medewerkers van de gemeente Amsterdam.

2. Belangenverstrengeling

Ondergetekenden, overwegende dat:

- a) Bureau Bosch en Van Rijn de beoogde uitvoerder is van het onderhavige MER-onderzoek, dit in opdracht van de gemeente Amsterdam
- b) ditzelfde bureau in het recent verleden een MER-onderzoek heeft uitgebracht naar de plaatsing van windturbines NUP, dit in opdracht van een particuliere initiatiefnemer voor die plaatsing
- c) het bureau door deze particuliere initiatiefnemer kan worden aangesproken, indien analyses en uitkomsten van het nieuwe MER-onderzoek voor initiatiefnemer nadelige tegenstrijdigheden zouden opleveren met de analyses en uitkomsten van het onderzoek dat al plaats vond
- d) het bureau daarom een belang heeft bij deze opdracht, dat strijdig kan zijn met het goed vervullen van het aankomend MER-onderzoek

stellen hierbij vast, dat het uitvoeren van een MER-onderzoek op basis van de voorgelegde NRD niet door bureau Bosch en Van Rijn zou mogen plaats vinden - dit op basis van te vermoeden strijdigheid van belangen.

Wij wachten graag uw reactie af,
met vriendelijke groet.

1641-2346

Aan: Gemeente Amsterdam, per mail: resamsterdam@amsterdam.nl

Betref: Zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER Programma Windenergie

Amsterdam, 3 april 2023

Geacht college,

Deze zienswijze is opgesteld door een aantal artsen van het raadsadres uit maart 2021 en de leden van de klankbordgroep Gezondheid uit de reflectiefase.

Deze zienswijze wordt ook ondersteund door:

- [REDACTED]
- [REDACTED]: Bij ons sporten wekelijks 2.000 mensen met een beperking, waaronder een groot aantal met het syndroom van Down en een groot aantal mensen met autisme. Voor met name deze 2 groepen zou de komst desastreus zijn en hebben wij zelfs al vernomen dat sommige niet meer zullen komen. Hierdoor ondersteunen wij de punten van deze zienswijze.

Met vriendelijke groet

[REDACTED]

[REDACTED]

Zienswijzes op Hoofdstuk 3.3.2 Gezondheid.

Zienswijze 1: Gebruik van de eenheid Lden: Lden is een berekend gemiddelde, beschermt omwonenden niet en is niet handhaafbaar

Lden wordt berekend en is een jaargemiddelde over een etmaalgemiddelde**

- Het wordt berekend dus per definitie is Lden nooit gemeten.
- Er wordt dus geen rekening gehouden met piekbelasting / maximaal geluid.
- Praktisch: "alles middelt uit" -bijvoorbeeld: na een vrij windstille zomermaand kan het in de herfst hard waaien en de turbine fors meer dan 45 dB produceren, terwijl het gemiddelde binnen de norm valt.

Een gemiddelde norm beschermt omwonenden niet. Dit werd in 2009 al gesteld in een rapport van de toenmalige inspectie VROM, nu ILI (Inspectie Leefomgeving en Transport). Dit rapport werd toentertijd niet openbaar gemaakt, maar is recent door Zembla boven water gekomen. De ILT bevestigde in 2022 aan Zembla dat er geen aanleiding is om dit standpunt te wijzigen (1).

Een gemiddelde norm is ook niet handhaafbaar. volgens de landelijke vereniging van omgevingsdiensten tegen Zembla: *"Omgevingsdiensten kunnen niet aan de hand van een eenmalige meting constateren of de geluidsnormen worden overschreden."* En: *"Direct optreden is lastig omdat er geen pieknorm voor geluid is bij een windturbine, maar alleen een wettelijke jaarnorm."* (1)

Windturbine geluid wordt slecht gekarakteriseerd door Lden, stelt ook de WHO al in haar voorwaardelijke richtlijn uit 2018 (p. 86). *"Op basis van al deze factoren kan worden geconcludeerd dat de akoestische beschrijving van windturbinegeluid door middel van Lden of Lnight een slechte karakterisering van windturbinegeluid kan zijn en kan dit het vermogen om associaties tussen windturbinegeluid en gezondheidsresultaten te observeren beperken."* (2)

Zienswijze 2: Berekening aantal (ernstig) gehinderden: onderbouwd met oude, bij elkaar gevoegde onderzoeken die niet toepasbaar zijn op Amsterdam en daarom onjuist en niet toepasbaar

Expertrapport gebruikt de percentages uit een TNO "onderzoek" (3)

- Dit onderzoek is een **samenvoeging van 3 andere onderzoeken** (2x Zweden, 1x NL) uit de periode 2000-2007
- Gebruikt werden samengevoegde gegevens over veel **kleinere molens** (31-80m as-hoogte) en met een lagere geluidsbelasting, veel kleiner en lager dan de in Amsterdam geplande molens
- Voegt gegevens samen over verschillende locaties (land/kust, vlak/niet vlak, stedelijk/niet stedelijk) waardoor **geen representatieve vergelijking** te maken valt
- In de bijbehorende wetenschappelijke publicatie (4) schrijven de TNO auteurs zelf ook *"De voorgestelde blootstelling-responsrelaties voor hinder door windturbinegeluid zijn slechts op drie studies gebaseerd en er zijn onmiskenbaar meer studies nodig"* Dit vermeldt het expertrapport echter niet.

Dit samenvoegen en presenteren als methode om dan het aantal gehinderden te berekenen is onjuist. Dat is net alsof je schoolprestaties van 2 groepen Zweedse en 1 groep Nederlandse kinderen uit 2000-2007 samenvoegt en dat gebruikt om de prestaties voor Amsterdamse kinderen in 2023 te voorspellen, terwijl de omstandigheden tussen de groepen en de periodes enorm verschillen.

De WHO noemt dit TNO-onderzoek ook in haar richtlijn en classificeert het als onderzoek van lage kwaliteit (p.82) Bovendien geeft de WHO in het advies uit 2018 aan dat vanwege de hoge hinderlijkheid van windturbinegeluid in vergelijking met andere geluidsbronnen extra voorzichtig moet worden omgegaan met bij de plaatsing van windturbines nabij bebouwing.

Kortom, alle berekeningen voor aantallen gehinderden en ernstig gehinderden op basis van dit TNO rapport zijn onjuist en niet toepasbaar.

Zienswijze 3: Laag Frequent Geluid (LFG) wordt op onjuiste gronden buiten NRD en planMER gehouden.

Het Expertrapport adviseert (p. 2, 25) om "Voor laagfrequent geluid een aparte norm te hanteren vergelijkbaar met die in Denemarken"

Dit is een goed advies, maar wordt buiten de NRD en de planMER gehouden. Daar wordt alleen hoorbaar geluid meegenomen. Er wordt wel gesteld dat de Lden eenheid ook LFG geluid meeneemt maar dat is onjuist. Bovendien wordt beweerd (NRD, tabel 19, G8) dat windturbines geen LFG produceren binnen de in Nederland gebruikte norm "Omdat laagfrequent geluid bij toepassing van een strenge norm (van ca. 45 dB Lden) geen significante effecten veroorzaakt wordt dit thema niet als beoordelingscriterium meegenomen.". Dit is niet juist, want wanneer windturbines hoger worden, neemt de hoeveelheid LFG toe. Dit is wetenschappelijk aangetoond (5): "De relatieve hoeveelheid laagfrequent geluid is hoger voor grote turbines (2,3-3,6 MW) dan voor kleine turbines (≤ 2 MW), en het verschil is statistisch significant." En blijkt ook uit de praktijk bij windpark N33.

Kortom, neem het advies m.b.t. het hanteren van een aparte norm voor laagfrequent geluid vergelijkbaar met die in Denemarken wel mee in het NRD, planMER en PWA.

Zienswijze 4: Laagfrequent geluid en een voorbeeldwoning

Op pagina 27 staat "Wel zal het geluidsrapport een representatieve berekening bevatten waarin voor de Amsterdamse situatie wordt berekend welke laagfrequente immissie optreedt bij verschillende Lden-belastingen (bv. 42, 45 en 47 dB Lden) op een voorbeeldwoning."

Amsterdam heeft heel erg veel verschillende woningen, bouwtypes, en bouwstijlen; daarnaast zijn er grote verschillen in ouderdom van deze woningen. Bijvoorbeeld langs ring staan veel flats van 4-5 verdiepingen uit de jaren zestig, maar ook eensgezinswoningen/rijtjeshuizen al dan niet recente nieuwbouw of ouder. In Zuidoost staan hoge flats. In landelijk noord staan veel vrijstaande woningen uit allerlei bouwjaren en stijlen.

Een 'representatieve berekening' met één voorbeeldwoning is daarom arbitrair, zinloos en nooit representatief.

Zienswijze 5: Kinderen (NRD, tabel 19, G20, 21, 22)

Overgenomen uit tabel 19, NRD:

	Advies	Reactie	Toelichting
G20	Bewoners zijn bezorgd dat de plaatsing van windturbines op termijn negatieve gezondheidseffecten bij kinderen in de omgeving kan leiden. (Momenteel nog niks over bekend).	4	Inzicht bieden in de demografische samenstelling van de omgeving leidt niet tot een beter inzicht in de milieueffecten en wordt daarom niet betrokken in het planMER

Er wordt gesteld dat er niks bekend is over negatieve gezondheidseffecten bij kinderen in de omgeving. Dit krijgt reactie 4, wat betekent: "niet nader wordt onderzocht en waarom niet, of anders". De

toelichting is dat inzicht in de demografische samenstelling niet leidt tot een beter inzicht in de milieueffecten.

Er is echter wel het nodige onderzoek gepubliceerd over de effecten van geluid op de gezondheid van kinderen. Het meeste onderzoek is verricht met wegverkeer, treinen en vliegtuigen en daarbij zijn duidelijk schadelijke effecten aangetoond *“Omgevingslawaai heeft meerdere effecten op de gezondheid van kinderen. Sommige van deze effecten, zoals verhoogde bloeddruk en cognitieve stoornissen, kunnen ook gevolgen hebben voor de gezondheid op volwassen leeftijd.”* (6) Er is dus wel degelijk wetenschappelijk onderzoek beschikbaar dat voorzichtiger beleid zou moeten rechtvaardigen. De toelichting dat inzicht in de demografie geen beter inzicht geeft is dus totaal niet relevant. **Het gaat er juist om dat voorzichtigheid moet worden betracht, juist omdat er van andere soorten geluid al veel negatieve effecten bekend zijn op de ontwikkeling van kinderen.**

Zienswijze 6: Geen recent onderzoek meegenomen

Op pagina 31 van het expertadvies wordt uitgelegd dat de WHO richtlijn gebaseerd is op onderzoeken tot 2014, en het RIVM rapport op onderzoeken tot juni 2020. Het is inmiddels 2023 – er is dus geen recenter onderzoek bekeken.

Zelfs een recenter overzichtsrapport van [REDACTED] uit 2021 (7) mbt omgevingsgeluid is niet meegenomen. “Nieuwe gezondheidskundige richtlijnen voor omgevingsgeluid. Nadere gezondheidskundige analyses” is dus NIET meegenomen. Daar staat op pagina 18, citaat: *“Sinds de werkzaamheden van de verschillende WHO-‘evidence reviews’ zijn afgerond, zijn er diverse nieuwe onderzoeken verschenen waarin de effecten op hinder, slaapverstoringen het hartvaatstelsel zijn onderzocht. We bevelen aan om de bestaande blootstelling-response-relaties daar waar mogelijk te verbeteren met de kennis uit deze nieuwe onderzoeken”*

Dit wordt echter in de NRD ook niet gedaan. Er wordt alleen gerefereerd aan het expertrapport, verbeterde blootstellings-respons relaties zijn echter nodig. Andere voorbeelden van het niet meenemen van recent onderzoek betreffen infrasoon geluid, zie zienswijze 8.

Zienswijze 7: Bisfenol A

Bisfenol A (BPA) heeft effecten op de gezondheid. [REDACTED] adviseert zelfs dat de huidige norm heroverwogen moet worden (8) *“Omdat er aanwijzing is dat BPA de ontwikkeling van het immuunsysteem zou kunnen schaden bij een lagere dosis dan die waarop de huidige Europese norm is gebaseerd, beveelt [REDACTED] aan de huidige Europese norm voor veilige blootstelling te heroverwegen.”* BPA staat ook op de lijst Zeer Zorgwekkende Stoffen (9) (ZZS) als stof die extreem giftig is met grote effecten op de voortplanting(10).

Op pagina 40 en 41 van het expertadvies wordt gesteld dat er nog weinig bekend is over het vrijkomen van stoffen zoals bisfenol A uit windturbine wieken. Er wordt geadviseerd om de quickscan van [REDACTED] af te wachten. Deze quickscan is inmiddels beschikbaar en laat zien dat dit wel degelijk een punt van zorg is (11). BPA zit in de coating en de emissie van BPA van de wieken door erosie is onbekend, daarom wordt op p.13 van de quickscan vervolgonderzoek m.b.t. BPA aangeraden. Overgenomen uit tabel 19, NRD:

	Advies	Reactie	Toelichting
G25	Zorgen om vrijkomen van stoffen door slijtage en erosie van (onderdelen van) windturbines. Met name risico's van microplastics en Bisfenol A die door erosie van de wieken in het milieu terecht komen.	3	De gemeente betreft de resultaten van de quick scan 'Inzicht in emissies van chemische stoffen bij windturbines op zee' (augustus 2021) voor zover van toepassing bij het opstellen van het PWA. Er zijn geen onderscheidende effecten, waardoor het betrekken van dit onderwerp in het planMER niet doelmatig is.

Echter, in de NRD wordt hier bij punt G25 gesteld dat er geen onderscheidende effecten zijn. **Vrijkomen van BPA en microplastics zou wel beschouwd moeten worden in NRD en planMER, zodat dit later door kan werken in de projectMERs en het PWA.**

Zienswijze 8: Infrageluid moet meegenomen worden

Infrasoon geluid is nog lager dan hoorbaar laagfrequent geluid. In een recente studie gepubliceerd in Nature Scientific Reports worden aanwijzingen gezien voor volumeverlies van grijze stof in enkele gebieden in de hersenen van proefpersonen die aan infrasoon geluid waren blootgesteld. Deze onderzoekers vinden hun bevindingen een plausibele casus voor verder onderzoek(12).

Een ander recent onderzoek beschrijft dat de 'poort naar het autonome zenuwstelsel', de amandelkern, blijkt te worden geactiveerd bij -voor die persoon niet hoorbaar- laag frequent infrasoon geluid(13).

Infrasoon geluid wordt totaal niet genoemd in het NRD, maar er zijn wel aanwijzingen en aanbevelingen voor verder onderzoek. Dit zou moeten worden opgenomen als aandachtspunt voor NRD, planMER en NRD.

Zienswijze 9: Voor cumulatie van geluid wordt een GES score gebruikt die niet wetenschappelijk onderbouwd is en arbitrair lijkt.

De NRD noemt in 3.3.2, tabel 4 een GES, maar beschrijft niet hoe deze tot stand komt, geeft geen referentie aan en maakt daarom niet duidelijk waarom toepassing in dit geval verantwoord is.

Wel staat er dat het een berekende cumulatieve geluidsbelasting weergeeft die dan een bepaald percentage ernstig gehinderden geeft. Hoe de cumulatie wordt berekend, hoe het percentage ernstig gehinderden wordt berekend en hoe/wanneer een GES score wordt toegekend wordt allemaal niet beschreven. **Hier wordt de indruk gewekt van een wetenschappelijk onderbouwde aanpak, met een dosis (Lden) – effect (ernstig gehinderd) model, maar daar is hier geen sprake van. Er wordt geen enkele referentie of onderbouwing gegeven.**

Als dit het model van de GGD GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio) betreft, die is in 2022 teruggetrokken en zou dus niet moeten worden gebruikt(14). De GGD GHOR vindt de GES om drie redenen achterhaald:

- sluit niet aan bij de verbrede invulling die GGD'en aan een gezonde leefomgeving geven
- de inhoud van de GES komt op een aantal thema's niet meer overeen met de GGD-richtlijnen
- ook blijkt de GES vaak op een onjuiste manier te worden toegepast in projecten

Wij adviseren dat de cumulatieve geluidsbelasting wel meegenomen wordt, maar niet door het gebruik van deze GES-scores, omdat:

- de GES scores zijn niet onderbouwd beschreven
- de uitgangspunten voor de berekening voor ernstig gehinderden door windturbinegeluid kloppen niet;

- de uitgangspunten voor de berekeningen van ernstig gehinderden voor de cumulatie zijn niet beschreven
- er wordt alleen gekeken naar “ernstig gehinderd” en niet ook naar “gehinderd”
- alles gaat op basis van – zoals hierboven aangeduid - aanvechtbare berekeningen. De cumulatieve geluidsbelasting zou in ieder geval nu al moeten worden gemeten voordat windturbines geplaatst worden. Die kan dan al vergeleken worden met de berekening voor een eerste indicatie van berekend vs gemeten in de situatie zonder windturbines.

Zienswijze 10: GES-score 6 geeft een verkeerd en eenzijdig beeld en is niet onderbouwd. Mocht het niet nader gedefinieerde GES-model gebruikt worden, dan is er niet verder onderbouwd in de NRD en het MER waarom een GES-Score van hoger 6 als beoordelingscriterium wordt gebruikt. Volgens het NRD (p.25): “Een GES-score hoger dan 6 geeft aan dat het Maximaal Toelaatbare Risico wordt overschreden. Het MER hanteert dan ook het aantal woningen waar *als gevolg van de windturbines* de GES-score stijgt naar hoger dan 6 als aanvullend beoordelingscriterium.”

Naast dat de GES-methodiek gedefinieerd en onderbouwd zou moeten zijn, moet het NRD en het MER ook laten zien hoeveel woningen en bewoners er in elke GES-score vallen. Niet alleen het aantal hoger dan 6 (=Maximaal Toelaatbaar Risico).

Zienswijze 11: Verkeerd gebruik van Rekenregels

De NRD refereert op pagina 24 aan het “Reken- en meetvoorschrift Windturbines” (15). Deze rekenregels horen bij het Activiteitenbesluit dat door de Raad van State buiten werking is gesteld en zou dus niet mogen worden gebruikt voor deze NRD.

De NRD maakt hier overigens een fout in de voorgestelde wijze van berekenen van aantallen (ernstig) gehinderden: de % in de TNO-studie uit 2009 zijn gevonden met andere rekenregels dan die in het genoemde Reken- en meetvoorschrift. In het MER-onderzoek moet dus worden gekozen:

- ófwel er wordt gerekend met de % (ernstig) gehinderden uit TNO (2009), maar dan dienen bij de vaststelling van geluidscontouren ook de rekenregels worden gevolgd die in dát onderzoek werden aangehouden
- ófwel er wordt gerekend volgens het Reken- en meetvoorschrift, maar dan dient bij de berekening van aantallen (ernstig) gehinderden worden uitgegaan van een onderzoek waarin geluidscontouren met diezelfde rekenregels zijn bepaald. Voor zover wij weten is zulk onderzoek niet beschikbaar.

Referenties

1. <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/inspectie-burgers-onvoldoende-beschermd-tegen-geluidsoverlast-windmolens>
2. Environmental noise guidelines for the European Region 2018
<https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289053563>
3. [REDACTED] Hinder door geluid van windturbines. Dosis-effectrelaties op basis van Nederlandse en Zweedse gegevens. TNO, 2008.
4. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22225031/> [REDACTED]
comparison between exposure-response relationships for wind turbine annoyance and annoyance due to other noise sources. J Acoust Soc Am. 2011 Dec;130(6):3746-53. Doi: 10.1121/1.3653984. PMID: 22225031.
5. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21682397/> [REDACTED]. Low-frequency noise from large wind turbines. J Acoust Soc Am. 2011 Jun;129(6):3727-44. Doi: 10.1121/1.3543957. PMID: 21682397.
6. [REDACTED] Health effects of noise exposure in children. Curr Environ Health Rep 2015;2:171-8.
7. <https://www.rivm.nl/publicaties/nieuwe-gezondheidskundige-richtlijnen-voor-omgevingsgeluid-nadere-gezondheidskundige>
8. <https://www.rivm.nl/bisfenol-a-bpa>
9. <https://rvs.rivm.nl/onderwerpen/zeer-zorgwekkende-stoffen>
10. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-30.html>
11. https://www.rivm.nl/sites/default/files/2022-06/Chemische_stoffen_bij_windturbines_op_zee_TG.pdf
12. [REDACTED] J. et al. A longitudinal, randomized experimental pilot study to investigate the effects of airborne infrasound on human mental health, cognition, and brain structure. Sci Rep 11, 3190 (2021). <https://doi.org/10.1038/s41598-021-82203-6>
13. [REDACTED] Altered cortical and subcortical connectivity due to infrasound administered near the hearing threshold, Evidence from fMRI. 2017.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0174420>
14. <https://www.gezondeleefomgeving.nl/instrument/GES>
15. <https://www.omgevingsweb.nl/wetgeving/activiteitenregeling-milieubeheer/bijlage-4-bij-de-regeling-algemene-regels-voor-inrichtingen-milieubeheer/>

5740-7634

Het is belachelijk dat de gemeente deze plannen nog doorzet. Heel Amsterdam is fel op tegen. Volgende keer gaan wij gewoon de straat op, dit is geen democratie meer!

5785-0124

In het NRD PlanMER (concept) worden de volgende geluidscontouren voorgesteld om te onderzoeken: 42 Db Lden, 45 Db Lden en 47 Db Lden. De 'oude' Nederlandse norm van 47 Db Lden staat te boek als 'slap' en is inmiddels ongeldig. Ook de WHO norm van 45 Db staat te boek als niet scherp genoeg. En 42 Db Lden wordt in het NRD PlanMER onterecht door Bosch & Van Rijn een 'zeer strenge norm' genoemd.

Het meten van 32 Db Lden, 37 Db Lden, 40 Db Lden geluidscontouren biedt belangrijke extra informatie tov de in het NRD PlanMER voorgestelde contouren. We zien dit ook in een aantal milieueffectrapportages gebeuren. Zelfs bij mer'en voor gebieden waar sprake is van veel kleinere aantallen woningen en gehinderden.

Omdat het bij de zoekgebieden in Amsterdam om een aantal zeer dichtbevolkte woonwijken gaat, is het des te belangrijker om ruimer dan de 42 Db Lden contour te meten. Want ook onder 42 Db Lden is sprake van hinder en gehinderden. Door slechts geluidsgevoelige objecten en gehinderden te tellen boven de 42 Db Lden contour, worden duizenden potentieel gehinderden buiten beschouwing gelaten. Het ontbreken van deze extra informatie leidt tot beperkt inzicht en suboptimale beslissingen.

Daarom onze zienswijze:

Breng zo zorgvuldig mogelijk in kaart en bereken alle geluidsgevoelige objecten en gehinderden boven 32 Db Lden. Breng ook in kaart de geluidsgevoelige objecten en bereken het aantal gehinderden vanaf 37 Db Lden.

9255-4276

Ik ondersteun de zienswijze met referentienummer: 1641 - 2364

8382-9631

Geachte gemeenteraad,

Bij dezen maak ik graag gebruik van de mogelijkheid om mijn zienswijze te geven op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) die op 22 februari 2023 vrijgegeven is voor inspraak. Ik wil daarbij ingaan op het aspect gezondheid/geluid.

Schone energie en de NRD:

In het kader van de wens om als stad zoveel mogelijk (schone) energie op te wekken is het zoeken naar plekken voor windturbines op land begrijpelijk, maar bij uw zoektocht wordt een achterhaalde norm gehanteerd die bewoners onvoldoende beschermt tegen hinder en gezondheidsklachten. Ik doel hier op een geluidsnorm zoals in de NRD omschreven.

Hinder en gezondheidsklachten:

Dat mensen overlast kunnen ervaren van het geluid van windturbines is niet slechts een subjectief gegeven. Audioloog Jan de Laat (LUMC) stelde in december 2020 op basis van wetenschappelijk onderzoek dat mensen hinder ondervinden van windturbines en dat deze hinder leidt tot gezondheidsklachten.

(8-12-2020 EenVandaag, audioloog ██████████)

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/windmolens-steeds-krachtiger-en-te-vaak-dichtbij-woonwijken-terwijl-dat-helemaal-niet-nodig-is/>

Geluidsnorm onvoldoende beschermend:

Reeds in 2009 gaven inspecteurs van het ministerie van VROM aan de toenmalige minister te kennen dat een geluidsnorm voor hinder door windturbines “burgers 'onvoldoende' beschermt tegen 'geluidsoverlast'.” De inspecteurs waarschuwden destijds voor ‘slaapverstoring door piekbelasting’. (Zembla 8-12-2022)

De hier voorziene problemen doen zich daadwerkelijk voor in het leven van alledag met als gevolg burgers die via de rechter proberen iets te veranderen aan de situatie in de hoop daarmee hun gezondheid te verbeteren.

Afstandsnorm wel in lijn met volksgezondheid:

Experts zoals Jan de Laat (LUMC) geven aan dat het hanteren van een afstandsnorm die samenhangt met de tiphoogte van de windturbines de volksgezondheid veel beter beschermt. In verschillende omringende landen worden heldere afstandsnormen gehanteerd die – als Amsterdam deze zou overnemen - overigens zouden betekenen dat de meeste, zo niet alle, aangewezen zoekgebieden ongeschikt zullen blijken voor het plaatsen van windturbines vanwege de volksgezondheid.

Meer energie opwekken op land niet nodig:

De vraag is of het streven zoveel mogelijk energie op te wekken als stad niet op zichzelf een verabsolutering en vergissing is. Het zeer recente onderzoek van CE Delft ‘Nut en noodzaak extra wind op land in 2030 en 2050 (februari 2023) laat immers zien dat bovenop de reeds vergunde projecten er geen noodzaak is voor meer windenergie opgewekt op land. Blijkens een artikel in de Volkskrant steunen onderzoekers van het Plan Bureau voor de Leefomgeving de analyse van ██████████

In hetzelfde Volkskrant-artikel wordt Ureganda-directeur Marjan Minnesa geciteerd die het volgende duidelijk maakt over de sociale impact van projecten zoals in de NRD beschreven: “Als 80 procent van reeds vergunde en gesubsidieerde windprojecten doorgaat en we besparen door vervoer en huizen te elektrificeren, dan zijn verder geen windmolens op land nodig. In drukbevolkte gebieden zoals rond Amsterdam, waar veel weerstand is, zou je nu niet langer projecten moeten doordrukken. Polarisation kunnen we bij de energietransitie niet

gebruiken.”

Volkskrant 14 maart 2023

Ik sluit daarmee graag deze zienswijze af.

Hoogachtend, [REDACTED]

Geachte gemeenteraad,

Bij dezen maak ik graag gebruik van de mogelijkheid om mijn zienswijze te geven op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) die op 22 februari 2023 vrijgegeven is voor inspraak. Ik wil daarbij ingaan op het aspect gezondheid/geluid.

Schone energie en de NRD:

In het kader van de wens om als stad zoveel mogelijk (schone) energie op te wekken is het zoeken naar plekken voor windturbines op land begrijpelijk, maar bij uw zoektocht wordt een achterhaalde norm gehanteerd die bewoners onvoldoende beschermt tegen hinder en gezondheidsklachten. Ik doel hier op een geluidsnorm zoals in de NRD omschreven.

Hinder en gezondheidsklachten:

Dat mensen overlast kunnen ervaren van het geluid van windturbines is niet slechts een subjectief gegeven. Audioloog Jan de Laat (LUMC) stelde in december 2020 op basis van wetenschappelijk onderzoek dat mensen hinder ondervinden van windturbines en dat deze hinder leidt tot gezondheidsklachten.

(8-12-2020 EenVandaag, audioloog Jan de Laat

<https://eenvandaag.avrotros.nl/item/windmolens-steeds-krachtiger-en-te-vaak-dichtbij-woonwijken-terwijl-dat-helemaal-niet-nodig-is/>)

Geluidsnorm onvoldoende beschermend:

Reeds in 2009 gaven inspecteurs van het ministerie van VROM aan de toenmalige minister te kennen dat een geluidsnorm voor hinder door windturbines “burgers 'onvoldoende' beschermt tegen 'geluidsoverlast'.” De inspecteurs waarschuwden destijds voor ‘slaapverstoring door piekbelasting’. (Zembla 8-12-2022)

De hier voorziene problemen doen zich daadwerkelijk voor in het leven van alledag met als gevolg burgers die via de rechter proberen iets te veranderen aan de situatie in de hoop daarmee hun gezondheid te verbeteren.

Afstandsnorm wel in lijn met volksgezondheid:

Experts zoals Jan de Laat geven aan dat het hanteren van een afstandsnorm die samenhangt met de tiphoogte van de windturbines de volksgezondheid veel beter beschermt. In verschillende omringende landen worden heldere afstandsnormen gehanteerd die – als Amsterdam deze zou overnemen - overigens zouden betekenen dat de meeste, zo niet alle, aangewezen zoekgebieden ongeschikt zullen blijken voor het plaatsen van windturbines vanwege de volksgezondheid.

Meer energie opwekken op land niet nodig:

Het zeer recente onderzoek van CE Delft ‘Nut en noodzaak extra wind op land in 2030 en 2050 (februari 2023) laat zien dat bovenop de reeds vergunde projecten op land er geen noodzaak is voor meer windenergie opgewekt op land. Blijkens een artikel in de Volkskrant steunen onderzoekers van het Plan Bureau voor de Leefomgeving de analyse van CE Delft.

In het artikel wordt Ureganda-directeur Marjan Minnesa geciteerd die het volgende duidelijk maakt. “Als 80 procent van reeds vergunde en gesubsidieerde windprojecten doorgaat en we besparen door vervoer en huizen te elektrificeren, dan zijn verder geen windmolens op land nodig. Er moet wel ruimte blijven voor lokale gemeenschappen om windmolens of zonneweiden neer te zetten als daar veel steun voor is. Maar in drukbevolkte gebieden zoals rond Amsterdam, waar veel weerstand is, zou je nu niet langer projecten moeten doordrukken. Polarisatie kunnen we bij de energietransitie niet gebruiken.”
Volkskrant 14 maart 2023

Ik sluit daarmee graag deze zienswijze af.

0704-2880

Portefeuille:
Gericht aan:
Amsterdam

Duurzaamheid
Het college van B&W van Amsterdam, en RES

Datum:

2 april 2023

Naam:
Zuidoost

Adres:

Vooraf: Missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied in 3 rapporten

Ik voeg voor de volledigheid, naast deze zienswijze, gelijktijdig het eerder toegezonden **document “missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied” van 14 oktober** toe. Het betreft, grotendeels geografische, vergissingen, maar ook ontbrekende aandachtspunten in drie **voorgaande** rapporten waaraan Bosch en van Rijn gegevens ontleent en mogelijk gaat ontlene. Ik zie in **tabel 20 op pagina 55** van deze NRD vrijwel alle gemiste punten opnieuw staan.

- **We gaan ervan uit dat de definitieve NRD wél de juiste informatie bevat als uitgangspunt voor de metingen.**

Zienswijze op Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Ik reageer op de NRD als inwoner van Amsterdam Zuidoost. Ik vraag u om in de NRD de volgende punten inzichtelijk te maken en daarmee democratische besluitvorming mogelijk te maken:

1. **Zuidoost: groeiende recreatiebehoeften**
inzichtelijk..... pagina 2
2. **Zuidoost: natuurwaarden grens overstijgend in beeld**..... pagina 2
3. **Zuidoost: drie vogelgebieden cluster 10 in beeld**..... pagina 3

Zuidoost: vogelgebied	
Gein/Waterzuiveringsterrein.....	pagina 4
4. Compensatie van natuur in dichtbevolkt gebied	
.....	pagina 4
5. Randvoorwaarden horen in	
NRD.....	pagina 4
6. Normen voor de	
natuur.....	pagina
5	
7. Normen voor de	
gezondheid.....	pagina
5	
8. Geef de mogelijkheid te bepalen welke schade aanvaardbaar	
is.....	pagina 6
9. Zuidoost: Naast Plan Wind Amsterdam een Plan zon Zuidoost en	
waarom.....	pagina 7
10. Zuidoost: Aspecten van klimaatrechtvaardigheid binnen de	
stadsgrenzen.....	pagina 7

Bijlage: beschrijving van de twee zoekgebieden aan de randen van Zuidoost in hun context.....pagina 8

1. Zuidoost: groeiende recreatiebehoeften inzichtelijk

- Verwerk de nieuwbouwplannen, met name de Hondsrug met zeer compacte maxi hoogbouw, maar ook nieuwe wijken in Ouder-Amstel en Weesp, in kaartmateriaal.
- Benoem de toename aan recreatiebehoefte die daardoor ontstaat. Zie ook punt 10.

Toelichting

Het nabije Abcoude is recent uitgebreid. In Zuidoost neemt verstedelijking en verdichting toe. In de komende jaren worden er tienduizenden woningen gebouwd. In Amstel III de zeer compacte en grootschalige wijk de Hondsrug¹, met torenflats, maar ook, omringend, in Ouder-Amstel Gijsbrecht² en in Weesp Nieuwersluis³. De woningen vallen deels binnen hinderzones. Extra inwoners zullen de behoefte aan natuur, groene ruimte en ontspanning nog meer doen groeien dan verwacht.

¹ [Hondsrugpark | Expect the Unexpected](#)

² [De Gijsbrecht - Wonen bij bouwinvest](#)

³ [Weespersluis nieuwbouw](#)

2. Zuidoost: natuurwaarden grens overstijgend in beeld

In RES-rapporten tot nu toe is kaartmateriaal vaak priegelig, moeilijk leesbaar en moeilijk te interpreteren voor inwoner en politicus. Legenda houden vaak op bij de grens. De lezer moet kaarten combineren om de omgeving van de inwoner te snappen. Hier valt winst te behalen voor onderling begrip, tempo en draagvlak.

NRD Figuur 7 en 8 pagina 32 en 33 geven het goede voorbeeld. Wij verwachten ook gegevens buiten de provincie, en anders de **tekst bij de kaart zelf: “gegevens van de gemeente/provincie ontbreken”**. De lezer mag verwachten dat hij de informatie dat er iets ontbreekt bij de kaart zelf krijgt. Verder zou het meer comfortabel en bevorderend voor het gesprek zijn als dit kaartmateriaal iets groter is, als rivieren, plassen, meren en vennen blauw zijn en wijken rossig, zodat de lezer een echt kaartbeeld heeft. Het zou wel mager zijn als je je als raad van Amsterdam voor een grote beslissing als deze moet verlaten op kaartmateriaal dat moeizaam zicht geeft op consequenties.

- Onze vraag is om kaarten inclusief legenda grensoverschrijdend en royaal te ontwerpen. Ook rivieren, meren en plassen, ook aan de andere kant van een grens, verdienen een plek.
- Onze vraag is om kaarten tevens in lagen te ontwerpen, met als aparte, onafhankelijk hanteerbare grondlaag een kaart van de beschermingsregimes van natuur en haar verbindingszones. Zowel voor groot Amsterdam – ROA inclusief het Geingebied als per zoekgebied.
- Hierbij hoort de voorafgaande vraag om niet relatieve, maar absolute grenzen te stellen. Wat vindt Amsterdam aanvaardbare schade aan deze beschermingsregimes en aan de natuur in en rond de stad, welke grenzen stelt Amsterdam daaraan.
- Grensoverschrijdend kaartmateriaal is ook wenselijk met betrekking tot vogelgebieden en UNESCO Werelderfgoed. Zowel de hele regio beslaand, als per zoekgebied met omgeving. Zorgvuldige afweging van de nationale en internationale betekenis van drie vogelgebieden rond Knooppunt Holendrecht en één in Gaasperplas wordt daarmee mogelijk gemaakt; en ook van de universele waarden van het UNESCO Werelderfgoed in het Geingebied.

Toelichting: kaartmateriaal speelt extra grote rol en kan erg helpen in grensgebieden

Zoekgebieden in Amsterdam Zuidoost liggen vooral op grenzen. Misschien kwam het daardoor dat vanaf 2020 ambtenaar na ambtenaar en rapport na rapport was vergeten dat daar een dorp lag (Abcoude), daar een rivier (De Holendrecht, het Gein). Men vergiste zich in het

stroomgebied van rivieren (Vecht, Amstel) of dacht dat de naam Gein alleen op een Amsterdamse wijk sloeg, waar het tevens een rivier betrof. Namen van zoekgebieden werden veranderd, en nog eens veranderd. Met als gevolg dat inwoners niet wisten dat informatieavonden hún zoekgebied betroffen. Dit was en is niet goed voor de draagvlakmeting en ook niet voor het draagvlak zelf en dus ook niet voor de energietransitie. Betere kaarten ook bij uitnodiging hadden misverstanden en teleurstelling voorkomen.

In de grensgebieden ligt een groot deel van de impact buiten de gemeentegrenzen.

In oktober 2020 sprak de Provincie Noord-Holland unaniem, met 55 van de 55 stemmen, haar zorgen uit⁴:

“In het gebied tussen Amsterdam en de Ronde Venen ter hoogte van het Geingebied is een samenklontering van zoekgebieden ontstaan. We constateren dat dit een gebied betreft dat een UNESCO werelderfgoed status heeft en bovendien van groot belang is als groen- en recreatiegebied voor de bewoners van Amsterdam Zuidoost en wijde omstreken. Hier moet goed gezorgd worden voor de belangen voor de natuur en de maatschappelijke belangen. We verzoeken het college van PS de huidige erfgoedstatus en belangrijke publieke functies van het gebied als belang in te brengen in de verdere concretisering van de zoekgebieden in het ‘Geingebied’.

3. Zuidoost Vogelgebieden

cluster 10: drie aangrenzende kwetsbare vogelgebieden in beeld

Het provinciale zoekgebied CLUSTER 10 Knooppunt Holendrecht (Addendum Planner Noord-Holland) is een aaneenschakeling van drie kwetsbare natuurgebieden met alle drie hun eigen uitzonderlijke vogelpopulatie. Voor het doen van metingen is het van belang dat voorafgaande gegevens kloppen en dat knelpunten bekend zijn.

- We gaan ervan uit dat deze drie vogelgebieden én de informatie over deze drie gebieden in NRD juist worden weergegeven, en dat trekroutes grensoverschrijdend worden weergegeven.

➤ Cluster 10 Noord-Holland

- drie aaneengeschakelde kwetsbare en internationaal belangrijke vogelgebieden tot nog toe onvoldoende in beeld

Vier Utrechtse en vier Noord – Hollandse natuurbeschermingsorganisaties hebben zorgen over de gebieden rond het knooppunt Holendrecht. Hun zorgen gaan niet over het knooppunt van snelwegen A2/A9, maar over de drukste vliegroutes van vogels. De trekroutes zijn van internationaal belang tussen leefgebieden internationaal. “Holendrecht Polder niet geschikt voor windturbines” schrijven de Noord- Hollandse organisaties⁵, en de Utrechtse organisaties schrijven: “Rond het knooppunt van de A9/A2 zien wij een zorgelijk grote concentratie van zoeklocaties voor windmolens ontstaan. Dat is op een cruciale verbinding in het Natuur Netwerk Nederland, en op een van de drukste vliegroutes van vogels”⁶

⁴ [PS Noord-Holland motie 143](#)

⁵ [Holendrecht polder niet geschikt voor Windturbines , website Vogelbescherming Noord-Holland](#)

⁶ [Brief van vier Utrechtse natuurorganisaties aan de gemeente Ronde Venen](#) drukste vliegroutes voor vogels

Cluster 10 deel 1: “Knooppunt Holendrecht” De Hoge Dijk, Amsterdam Zuidoost

Amsterdam noemt dit zoekgebied Knooppunt Holendrecht (A2/A9). Het gebied ligt aan de gemeentegrens met Ouder-Amstel en vlakbij de Ouderkerkerplas, het ligt ook vlakbij het AMC, bij strandje Hoge Dijk en bij kleinschalig natuurgebied Klarenbeek. Er is een zeer diverse vogelpopulatie met:

- a. vogels die overwinteren in het middellandse zeegebied en in Noord – Afrika, maar die naar het bos- riet- en watergebied Hoge Dijk komen om te broeden: tjiftjaffen, kleine karekieten, koekoeken, spotvogels en nachtegalen (beiden rode lijst), blauwborsten, goudvinken, appelvinken, goudhaantjes, vuurgoudhaantjes, cetti-zangers, en ijsvogels;
  - b. watervogels als watersnippen, rietgorzen, sprinkhaanrietzangers, rietzangers, bosrietzangers;
  - c. doortrekkers als kramsvogels en koperwieken;
  - d. roofvogels zoals torenvalken en buizerds maar haviken die er broeden,
  - e. uilen zoals de ransuil en de kerkuil. Roofvogels en uilen hebben extra last.
- Lepelaars zien we overvliegen van Naardermeer naar Botshol. Op de maandelijkse vogelwandelingen worden gemiddeld 40 soorten geteld.⁷ De kijkhut is altijd vol.

Cluster 10 deel 2 De Holendrecht polder, gemeente Ouder – Amstel
De polder Holendrecht ligt in de gemeente Ouder-Amstel. De rivier de Holendrecht vormt de provinciegrens met Utrecht. In de polder is het landje van Geijssel. Dit gebied is van internationaal belang voor grote trekvogels als grutto's, rosse grutto's, wulpen, steltkluten, kemphanen en tureluur, (alle zes op de rode lijst), die er met honderden per dag aankomen om op krachten te komen na de grote trek, hun partner (terug) te vinden om daarna hun broedgebieden in Friesland of IJsland op te zoeken. Er is een succesvol gruttoproject van de Provincie. Wat heeft de Holendrecht Polder met Amsterdam te maken? Dat de polder tot hetzelfde windpark cluster 10 behoort als Amsterdams zoekgebied “Knooppunt Holendrecht”. Trekroutes van vogels zijn bij uitstek grens overstijgend. Tientallen vogelaars van heinde en ver komen in het seizoen kijken en elkaar spontaan instrueren.

Cluster 10 deel 3 De Ouderkerkerplas, in de gemeente Ouder-Amstel
De plas is een overwinteringsgebied voor soms wel 20.000 smienten, (rode lijst), die dan graag ook in de polders rond het Gein foerageren.⁸ In de **NRD** wordt dit gebied benoemd als weidevogelgebied: de plas heeft vooral andere functies. Ouderkerkerplas herbergt rietgorzen, ijsvogels en blauwborsten. Er is een vogelkijkhut.

Zuidoost Vogelgebieden Waternetterrein/Gein: Gaasperzoom

⁷ [Vogelwandelingen Archieven - Welkom bij de Ruige Hof](#)

⁸ [Smient | Vogelbescherming](#) smienten staan op de rode lijst

Het zoekgebied Waternetterrein/Gein heeft voor een deel dezelfde populatie als De Hoge Dijk. Ook hier broeden nachtegalen (rode lijst), tuinfluiters, en de havik. Net als in de Hoge Dijk zijn er veel spechten.

- Ook dit vogelgebied is een belangrijk broedgebied en het herbergt ook amfibieën;
- Het komt erop neer dat alle vier de belangrijke vogelgebieden in Zuidoost zoekgebied zouden zijn. Is een forse aantasting van leefgebieden internationaal en regionaal wenselijk? Amsterdam kan trots zijn op deze bijdrage aan de biodiversiteit. Ook educatief zijn de gebieden van belang in de wijde omgeving.

4. Compensatie van schade aan natuur in dichtbevolkt gebied: expertadvies

De internationaal afgesproken compensatie- en mitigatie-hiërarchie zegt: *begin met het vermijden van effecten*.⁹

- Een overweging in het advies van de *RES Expertgroep Windenergie en Natuur van 5 april 2022* is dat op compensatie in dichtbevolkt stedelijk gebied niet gerekend kan worden. Ons verzoek is dan ook dit als uitgangspunt te nemen en bij de planning niet alvast eerst te kijken naar compensatie.
- **NRD pagina 19:** Hierbij hoort de vraag of het verantwoord is om de grens van de wet op te zoeken van wat de stadsnatuur aan kan door vooraf te bekijken waar meer compensatie en mitigatie in de uitvoeringsfase mogelijk lijkt te zijn, en dit als criterium te gebruiken om te prioriteren. Het komt niet overeen met de adviezen van de Expertgroep Natuur.

5. RES Rapport Randvoorwaarden Natuur Landschap en Leefomgeving¹⁰ in NRD

- De stadsdelen Zuidoost en Weesp, de vertegenwoordigers van landelijke natuurbeschermingsorganisaties en de inwoners rekenen erop dat de **NRD** aan het RES rapport Randvoorwaarden Natuur een belangrijker plaats geeft.

Dit RES Randvoorwaarden rapport, afkomstig van professionals van Vogelbescherming Nederland en Natuurmonumenten, vrijwilliger van Vogelwerkgroep Amsterdam én deskundige en betrokken inwoners, verdient een serieuze **plek in NRD**. Het hangt samen met het Rapport van de Expertgroep Natuur. Lees daarvoor onderstaande toelichting uit het Expertadvies Windturbines en Natuur¹¹.

(Expertgroep Pagina 4) Samenhang met Klankbordgroep Natuur
Parallel aan de expertgroep werkte ook een klankbordgroep van natuur- en bewonersorganisaties aan een advies over natuur en landschap. In een gezamenlijke

⁹ [Mitigatie hiërarchie](#)

¹⁰ [Randvoorwaarden-Advies-RES-Klankbordgroep-Natuur-en-Landschap-4-4-22.pdf \(energieregionh.nl\)](#)

¹¹

https://assets.amsterdam.nl/publish/pages/976728/definitieve_advies_expertgroep_gezondheidseffecten_windturbines.pdf

bijeenkomst van de expert- en klankbordgroep op 21 maart 2022 zijn beide conceptadviezen gezamenlijk besproken. De klankbordgroep wees tijdens de bijeenkomst op de grote urgentie van de afname van de natuurkwaliteit en biodiversiteit. Daarnaast werd geconstateerd dat de scope van het advies van de klankbordgroep ruimer is dan die van de expertgroep: zij doet een voorstel voor randvoorwaarden met betrekking tot natuur en landschap, maar ook met betrekking tot recreatie en ketenbeheer. Het advies van de klankbordgroep is te vinden via de website van de gemeente Amsterdam.

Verderop stelt het rapport dat haar opdracht een beperking heeft, en adviseert op onderdeel naast wettelijke ook bovenwettelijke normen te stellen. Ook zegt het rapport: *een potentieel knelpunt is de beschikbaarheid van gebieden waar de compensatie kan worden uitgevoerd. Compensatie vindt bij voorkeur plaats op niet al te grote afstand van de ingreep. In Amsterdam is de grond echter schaars en de grondprijs is hoog. De expertgroep is op voorhand van mening dat de mogelijkheden voor compensatie in de omgeving erg beperkt zijn.*

6. Normen voor de natuur

- **Volg in de NRD** het Expertrapport Natuur om ook de Randvoorwaarden Natuur te gebruiken, onder andere bij het bepalen van bovenwettelijke criteria en normen.

We constateerden in 5 dat adviezen waaraan Vogelbescherming Nederland en Natuurmonumenten Nederland meewerkten een **serieuze plek verdienen in de NRD**. Wij inwoners gaan ervan uit dat de in deze *Randvoorwaarden* geadviseerde normen betrokken gaan worden bij het bepalen van de grens van wat voor Amsterdam en omgeving aanvaardbare schade is aan de natuur, het landschap en de leefomgeving.

Het expertrapport geeft aan dat haar opdracht een beperking heeft, en adviseert bovendien om op onderdeel naast wettelijke ook bovenwettelijke normen te stellen, en verwijst daarbij naar *RES Randvoorwaarden Advies van 4 april 2022* voor normen met betrekking tot recreatie en ketenbeheer. Met bovenwettelijke normen heeft het rapport niet primair compensatie en mitigatie achteraf op het oog, maar keuzecriteria vooraf.

7. Normen voor de gezondheid

Bij duurzaamheid **wordt in deze NRD uitgegaan van** de ambitie van 17 extra windturbines in zoekgebieden in natuurgebieden Gaasperplas/Gaasperzoom en De Hoge Dijk als het Zuidoost betreft. Inmiddels wordt landelijk aan nieuwe normen gewerkt en die kunnen verschillen wat betreft dit uitgangspunt. Graag uw aandacht voor de laatste inzichten met betrekking tot het al of niet gebruiken van de Lden - norm, tot criteria voor laagfrequent geluid en tot afstandsnormen.^{12 13}

Het verdient aanbeveling om

---

¹² [Microsoft Word - Tafeltjesavond - v6 28 maart 2023-Gezondheid.docx \(raadsinformatie.nl\)](#)

¹³ [1 \(raadsinformatie.nl\)](#)

- De handreiking commissie MER voor sociale effecten te gebruiken waar het residentiële instellingen betreft; daarvan zijn er in Zuidoost veel, vooral rond UMC AMC;
- Metingen te doen aan de hand van afstandsnormen, omdat die transparanter en met meer voortvarendheid te handhaven zijn, prima aanvullend náást geluidsnormen gebruikt kunnen worden, en aan de orde zijn in het debat op rijksniveau;
- Bij het bepalen van geluidsbelasting uit te gaan van piekbelasting in plaats van Lden, conform de laatste inzichten;
- Bij het bepalen van geluidsbelasting uit te gaan van de laatste wetenschappelijke inzichten zoals beschreven in de artikelen van dr. Ir. Jan De Laat.^{14 15}

8. Geef de mogelijkheid te begrenzen wat aanvaardbare schade is

- Maak door de **inrichting van NRD** mogelijk vooraf te bepalen welke schade aanvaardbaar is;
- Onze vraag is om voor Amsterdam **kwantificeerbaar te maken** wat aanvaardbare dan wel onaanvaardbare schade is aan gezondheid en aan natuur, in plaats van aan te sturen op het achteraf criteria ontlenen aan gekozen scenario's of optimalisatie – alternatieven. De criteria zijn in de achteraf – optie vertoebeld, want ze namen de ambitie als vertrekpunt voor het bepalen van de norm. Natuur en gezondheid zouden vertrekpunt moeten zijn voor het bepalen van de norm.

NRD: het woord afwegingskader in de betekenis van breed aangenomen motie 79¹⁶ van de Amsterdamse coalitie, ontbreekt. Dit wordt uitgelegd bij de optimalisatie – alternatieven op pagina 18 en ook op pagina 59: Het Plan Wind Amsterdam wordt een afwegingskader waarin, mede onderbouwd met het planMER, keuzes worden gemaakt omtrent locaties en randvoorwaarden voor windenergie.

Met de aanpak met optimalisatie- alternatieven kan er geschoven kan worden met de normen voor natuur en voor gezondheid, terwijl de ambitie de constante blijft. Met een relatieve afweging dreigt de stap te worden overgeslagen om democratisch een absolute norm vast te stellen voor wat de raad als aanvaardbare schade ziet. Aldus handelen zou in tegenspraak zijn met de belofte die het stadsbestuur altijd heeft gedaan aan de eigen inwoners, onder andere in de bewonersbrieven namens de wethouder van februari 2021 en van februari 2023, namelijk dat er geen windmolens zouden komen waar zij *onaanvaardbare overlast* zouden veroorzaken. Niet de ambitie kan bepalen welke de afwegingen zijn. Vooraf moet gekwantificeerd kunnen worden waar de grens ligt qua aanvaardbaarheid.

9. Een Plan Zon Amsterdam Zuidoost

¹⁴ [Microsoft Word - Tafeltjesavond - v6 28 maart 2023-Gezondheid.docx \(raadsinformatie.nl\)](#)

¹⁵ [1 \(raadsinformatie.nl\)](#)

¹⁶

[079_22_Motie+Vink+c_s_+opstellen+afwegingskader+dat+richting+geeft+aan+de+nog+te+maken+afwegingen+mbt+wind+in+Amsterdam \(raadsinformatie.nl\)](#)

In NRD wordt niet verwezen naar een Plan Zon Amsterdam. “Zon” als bron van energie komt nauwelijks voor.

Waarom niet deze aanvullende opdracht? De NRD, PlanMER en Plan Wind Amsterdam betreffen alleen wind op Land. In Zuidoost is veel dakoppervlak onbenut, zoals zichtbaar op luchtfoto's. Er zijn vanaf 1970 steeds meer laagbouwwijken bijgekomen. De forse basisscholen geven het goede voorbeeld voor het dubbele grondgebruik: vrijwel alle zijn bedekt met zonnepanelen. Burgers delen in de supermarkt hun noodkreet om lagere energiekosten, én willen bijdragen aan de ambitie. Isolatie en zon op dak kunnen daaraan permanent en structureel bijdragen. Burgers willen zélf iets doen en klagen dat hun verhuurders het gebruik van zonne- energie bemoeilijken. Aan ons inwoners is niet voldoende uitgelegd hoe Amsterdam alternatieven zoals zon op Amsterdamse daken onderzocht heeft en maximaliseert. Voor het draagvlak is het erg belangrijk dat wij het stadsbestuur kunnen volgen in haar keuzes.

In Zuidoost, juist ook bij AMC en Hoge Dijk is er veel te veel lawaai en wordt er uitgezien naar meer geluidswallen bij snelwegen. Ook hier ligt een mogelijkheid voor zon. Wij inwoners missen een verwijzing naar een *Plan Zon Amsterdam*.

- Onze vraag is om te kwantificeren en transparant te maken wat mogelijk is aan zon binnen de stadsgrenzen en binnen de grenzen van het stadsdeel;
- Transparant te maken en actief te communiceren wat uitvoering met voorrang op de daken en op geluidsschermen zou opleveren;
- En ons inwoners en onze inspanningen op het gebied van de transitie op deze wijze serieus te nemen. Dat zal het draagvlak vergroten.

Een soortgelijke noodkreet geldt ook de haven. Inwoners willen begrijpen hoe daar maximaal wordt ingezet op het plaatsen van windturbines.

10.Zuidoost: aspecten van klimaatrechtvaardigheid binnen de stadsgrenzen

- Het verdient aanbeveling om **in de NRD** de recreatiebehoefte in kaartmateriaal te visualiseren om deze behoefte mee te wegen, zie ook punt 1. Zijn deze geliefde recreatieplekken wel het meest geschikt voor windturbines;
- Een afweging daarbij is dat armere bevolkingsgroepen minder CO2 uitstoten. Waarom zouden juist zij de transitie-lasten moeten dragen. Hoe verhoudt zich dat met klimaatrechtvaardigheid¹⁷ binnen de stadsgrenzen;
- Een afweging daarbij is dat arme bewoners betere isolatie verdienen en dat zij compensatie in hun energierekening verdienen. Niet in ruil voor acceptatie van windturbines. Een dergelijke acceptatie hoort niet te worden gekocht. Hun welzijn hoort voorop te staan.

Toelichting

Zuidoost, Noord en Nieuw- West hebben masterplannen, onder andere voor gezondheid, omdat de levensverwachting (in zuidoost extreem veel) lager, de gezondheid slechter en de

---

¹⁷ <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/dossiers/58913> zie klimaatrechtvaardigheid

participatiegraad lager is. Het doel van de plannen is om deze wijken te behoeden tegen verdere verzwakking, en ze te versterken. Het onderwijs en talloze maatschappelijke organisaties verdienen hun sporen om deze doelen dichterbij te brengen. De strandjes Hoge Dijk en Gaasperplas zijn de vakantiegebieden van de meeste gezinnen, die geen geld hebben voor reizen en die vaak ook geen balkon hebben. Ze zijn op deze gebieden aangewezen en maken er lente zomer en herfst massaal gebruik van. De gebieden zijn zeer bepalend voor hun leefomgeving.

BIJLAGE

Beschrijving van de zoekgebieden in Zuidoost in hun context

Deze zienswijze begon met het verzoek om het document “*missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied*”, van 14 oktober, te verwerken. Daartoe kan punt 3, met de feiten over vogelgebieden, helpen. Hieronder een beschrijving van de gebieden en hun ligging, alleen begrijpelijk met een kaart erbij, bijvoorbeeld een regiokaart voor fietsers.

Niet voor niets is er verwarring. Zoekgebieden liggen op grenzen en die grenzen zijn meermalen verschoven. De Amsterdamse stadswijk Gaasperdam is opgerukt tot aan de provinciegrens. Het Geingebied behoort voor het gevoel en de beleving van Amsterdammers tot de Metropool Regio Amsterdam en is daarin een enclave, maar het behoort in werkelijkheid tot de provincie Utrecht. Er is verwarring over namen: Gein/Weesperkarspel of Gein/Waternetterrein? Er is verwarring over grenzen: Weesperkarspel wás een gemeente. Vaak denkt men dat de Holendrecht polder tot de provincie Utrecht hoort. Soms denkt men dat de rivier de Holendrecht een weg is: op sommige kaarten is hij grijs. Maar de rivier de Holendrecht is een brede veenrivier en hij vormt de provinciegrens. De oplossing? Kaarten! (En voor sommigen: niet zoveel vliegen maar ook fietsen en wandelen en de schoonheid van eigen land ontdekken)

Ligging zoekgebied Amsterdam Waternetterrein/Gein, of Gein/Weesperkarspel

Het Amsterdamse zoekgebied Waternetterrein/Gein ligt op Amsterdams grondgebied in Zuidoost, vlakbij de grens tussen Amsterdam-Zuidoost en de Utrechtse gemeente de Ronde Venen met het beroemde Geingebied. Ook ligt het tegen de grens met Amsterdams stadsgebied Driemond/Weesp. Het zoekgebied ligt daarmee tussen het recreatiegebied en stranden Gaasperplas, de woonwijken Gein 3 en 4, het dorp Driemond in stadsgebied Weesp, en de rivier het Gein behorend tot UNESCO Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, in de provincie Utrecht.

Voorheen behoorde dit gebied tot de gemeente Weesperkarspel. Die gemeente bestaat niet meer. Beeldbepalend voor het gebied zijn de Gaasperplas met zijn geliefde strandjes, bosrijk natuurgebied De Gaasperzoom met bijzondere broedvogels en amfibieën, de rivier het Gein en werelderfgoed UNESCO het Geingebied. De naam Gein in dit zoekgebied slaat op de rivier, waar het zoekgebied breed naartoe kruipt, in het Utrechtse deel van het zoekgebied, en op de Amsterdamse wijken Gein 3 en 4, die ernaar genoemd zijn.

Ligging zoekgebied dat Amsterdam “Knooppunt Holendrecht” noemt, inwoners noemen het Natuurgebied De Hoge Dijk, Strandje Hoge Dijk

Het Amsterdamse zoekgebied *Knooppunt Holendrecht* vormt een mogelijk windpark tezamen met de zoekgebieden Ouderkerkerplas en Holendrechtterpolder in Ouder-Amstel. De provincie Noord-Holland noemt dit windpark Cluster 10. Cluster 10 betreft twee gemeenten: (Amsterdam en Ouder-Amstel), en één provincie (Noord-Holland). Het zwemvennetje *strandje Hoge Dijk* in natuurgebied de Hoge Dijk en het rietgebied met rietvogels en het bosgebied met bosvogels erom heen zijn beeldbepalend voor dit gebied, waar het personeel van het AMC in pauzes wandelt. Het zwemvennetje is in Abcoude en vooral ook bij de bewoners van heel Zuidoost zeer geliefd: ook jonge kinderen en volwassenen die niet goed kunnen zwemmen zijn hier veilig, er is ook een poedelplaats voor peuters. Het Utrechtse dorp Abcoude is vlakbij. Volkstuinpark [REDACTED] [REDACTED] is tegenover het AMC. Veel residentiële instellingen zijn in dit gebied gevestigd, er wonen zeer kwetsbare groepen.

Aandachtspunten die we missen in 3 rapporten over 2 zoekgebieden Zuidoost

Inleiding en conclusie

Dit overzicht van wat wij tegenkwamen betreft alleen de twee zoekgebieden in Amsterdam Zuidoost. Misschien zijn er in de andere zoekgebieden in Amsterdam ook omissies. We hebben gemerkt, en bevestigd gekregen, dat de rapporten teksten en aandachtspunten van elkaar overnemen. We gaan ervan uit dat u bovengemiddeld aandacht besteedt aan de aandachtspunten in de zoekgebieden, ook over grenzen heen (de meeste kaartjes doen dat nog niet) en dat we de aandachtspunten terugzien in NRD Amsterdam en PlanMER Amsterdam.

We leveren hier missende locatiespecifieke aandachtspunten per zoekgebied aan in de drie rapporten *Signalen uit de Stad maart 2022*, *Addendum Plan MER Noord-Holland* en *RES Advies Expertgroep Windturbines en Natuur april 2022*. Voor Zuidoost gaat het hier om zoekgebied *Waternetterrein/Gein* en om zoekgebied *De Hoge Dijk ("Knooppunt Holendrecht")*. Per gebied beschrijven we eerst kort het gebied in samenhang met de omliggende gebieden. Daarna reageren we per rapport puntsgewijs op wat wij missen, waar de indeling tot verwarring leidt, en waar rapporten onderling verschillen. Het *RES rapport Randvoorwaarden Natuur en Landschap april 2022*¹ bespreken we niet: het had geen opdracht tot *locatiespecifieke* aandachtspunten.

bovenstaand kaartje toont wél de zoekgebieden en hoezeer zij aan grenzen liggen, maar niet de andere kant van die grenzen

Inhoud:

1. **Waternetterrein/Gein** in *Signalen uit de Stad*², *Addendum Plan MER NH*³ en *Advies Expertadvies Windturbines en Natuur*⁴, en
2. **Knooppunt Holendrecht** in dezelfde drie rapporten

¹ [Randvoorwaarden-Advies-RES-Klankbordgroep-Natuur-en-Landschap-4-4-22.pdf \(energieregionh.nl\)](#)

² [Signalen uit de Stad definitieve versie maart 2022](#)

³ [Addendum PlanMER Noord-Holland Wind op Land](#)

⁴ [Advies RES expertgroep energie en natuur Amsterdam 5 april 2022](#)

missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied en per rapport

1. zoekgebied Zuidoost, Waternetterrein/Gein in drie rapporten:

Dit Amsterdamse zoekgebied ligt op Amsterdams grondgebied in Zuidoost op de grens tussen Amsterdam-Zuidoost en de Utrechtse gemeente de Ronde Venen met het Geingebied. Ook ligt het tegen de grens met Amsterdams stadsdeel Driemond/Weesp. De naam Gein in dit zoekgebied slaat op de rivier het Gein aan de Utrechtse kant van het zoekgebied en op de Amsterdamse wijken Gein 1, 2, 3 en 4 in Amsterdam. Het zoekgebied ligt tussen het recreatiegebied Gaasperplas, de woonwijken Gein, het dorp Driemond in stadsdeel Weesp, de rivier het Gein behorend tot UNESCO Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, en het natuur- en NNN-gebied Gaasperzoom in.

– **Document Signalen uit de Stad** : Waternetterrein/Gein wordt hier genoemd als één van de zeven zoekgebieden náást bijvoorbeeld zoekgebied Diemerscheg – Amsterdam. Vergelijk met de andere rapporten: daar wordt het gebied anders ingedeeld. De verschillen zijn verwarrend.

Aandachtspunten bij zoekgebied Waternetterrein/Gein: **Signalen uit de Stad** ziet daar géén aandachtspunten, alleen zorgen van bewoners. NNN en UNESCO Werelderfgoed (wél genoemd in andere gebieden), worden bijvoorbeeld ten onrechte niet genoemd. Puntsgewijs:

We missen in Signalen uit de Stad bij waterzuiveringsterrein/Gein de volgende aandachtspunten:

1. Bewoners: *zorgen van bewoners* is zwak uitgedrukt. Zeer veel mensen wonen in woonwijk Gein, in het dorp Driemond én aan de rivier het Gein in de provincie Utrecht op afstanden vanaf ca 350 meter.
2. Recreatie: Gaasperzoom en de Gaasperplas strandjes en speelweiden zijn de belangrijke recreatiegebieden voor mensen die dichtbij, en niet per vliegtuig of auto, recreëren. Zij komen uit heel Zuidoost en verder om te sporten, picknicken en spelen. Zij zouden uit klimaattoegpunt een bonus verdienen. Dit zijn vooral de mensen over wie de gezondheidsnota's van de zich hier sterk verdichtende stad Amsterdam gaan: hun leefomgeving moet gezonder worden.
3. Betrokkenheid buurgemeenten: de gemeente *de Ronde Venen* heeft zich in grote meerderheid uitgesproken⁵ tegen ook deze Amsterdamse locatie. De gemeente de Ronde Venen heeft een motie aangenomen tegen windturbines aan haar grenzen. Daar is dit een heel duidelijk voorbeeld van.
4. UNESCO Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam: Waternetterrein/Gein ligt zeer dicht bij de inundatiegebieden van dit Werelderfgoed. Dit zou moeten worden benoemd en meegewogen. Dat daar een provinciegrens tussen ligt is niet van belang voor de impact.
5. Historisch landschap: het Geingebied is historisch landschap met zeer veel rijksmonumenten⁶: molens, kerken, stadsgezichten, boerderijen, forten. Ten onrechte wordt dit niet genoemd.
6. Over NNN : wij gaan er vanuit dat NNN- bescherming ook na invoering Hoofdgroenstructuur Amsterdam ongewijzigd blijft. NNN: hier staat dat in geval van plaatsing in NNN – gebied gecompenseerd moet worden. Maar ook rapport RES Expertgroep Windturbines en Natuur Amsterdam 2022 stelt: binnen de stadsgrenzen valt er weinig te compenseren.

– **Addendum Plan MER Nood Holland** over Waternetterrein/Gein
Waternetterrein/Gein levert in Addendum Plan MER nauwelijks aandachtspunten op. Op blad 24 staat als enige aandachtspunt bij Waternetterrein/Gein *hoogtebeperkingen Schiphof* genoemd. NNN en UNESCO Werelderfgoed (wél o.a. genoemd bij

⁵ [In grote meerderheid aangenomen motie Ronde Venen november 2021](#)

⁶ [Lijst van rijksmonumenten in Abcoude - Wikipedia](#)

missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied en per rapport

Diemerscheg/Diemen), worden ten onrechte niet genoemd.

In Tabel 4.2 scoort dit gebied op *cultuurhistorische waarden* wit: zwakste categorie van 5, gering risico op negatief effect. Hierbij is ten onrechte niet over de gemeentegrens gekeken waar, naast werelderfgoed, ook andere beschermenswaardige cultuurhistorische objecten zijn, zie o.a. voetnoot 6.

Recreatie en toerisme: wit: zwakste categorie van 5, gering risico op negatief effect terwijl bijvoorbeeld risico voor zwemparadijs Gaasperplas aanzienlijk is. Puntsgewijs:

We missen in Addendum PlanMER Noord-Holland bij Waternetterrein/Gein de volgende aandachtspunten:

1. Bewoners: mensen wonen in woonwijk Gein 4 en aan de rivier het Gein op afstanden tot ongeveer 350 meter.
2. Recreatie: Gaasperzoom en Gaasperplas strandjes en speelweiden zijn belangrijke recreatiegebieden, er wordt daar laagdrempelig en buurtgericht gesurfd, gezeild, geroeid, gesport en gespeeld. Recreatie is hier van zeer groot belang voor omwonenden vanuit heel Zuidoost, juist ook voor voor mensen die dichtbij, en niet per vliegtuig of auto, recreëren. Hun groen en hun Gaasperplas zou uit klimaatoogpunt een bonus verdienen.
3. Cultuurhistorische waarden en Werelderfgoed: Het gebied ligt wél zeer dicht bij de inundatiegebieden van het Werelderfgoed. Dat daar een provinciegrens tussen ligt is niet van belang voor de impact;
4. Langs het Gein zijn ook veel andere objecten van cultuurhistorische waarde.⁷
5. Betrokkenheid buurgemeenten: de gemeente Ronde Venen heeft zich in grote meerderheid uitgesproken tegen ook deze Amsterdamse locatie. De gemeente de Ronde Venen heeft een motie aangenomen tegen Amsterdamse windturbines aan haar grenzen. Bedoeld wordt onder andere dit zoekgebied.

– **Advies Expertgroep Windturbines en Natuur Amsterdam** over Waternetterrein/Gein
Waternetterrein/Gein wordt in dit rapport ten onrechte genoemd als onderdeel van Zoekgebieden Oost/Diemen. Dit is een invaliderende vergissing en behoeft correctie. Bij de zoekgebieden met specifieke aandachtspunten vanaf pagina 8 punt 3.2 staat over **zoekgebied Waterzuiveringsterrein/Gein** het volgende:

Uit Advies Expertgroep Windturbines en Natuur Amsterdam april 2022:

Specifieke aandachtspunten zoekgebieden Oost/Diemen : In het zoekgebied Diemen is fort Diemerdam onderdeel van UNESCO werelderfgoed. Bescherming van de landschappelijke waarde van deze locatie is een belangrijk aandachtspunt. Het zoekgebied Diemen maakt voor een deel onderdeel uit van BPL (Vechtstreek Noord), met als één van de kernkwaliteiten weidevogels. Ecologisch onderzoek is nodig om te kijken of plannen geen inbreuk maken op de door de provincie gewenste planologische bescherming van weidevogelgebieden, bijvoorbeeld omdat leefgebied ongeschikt wordt door bijvoorbeeld verstoring tijdens de aanleg- en gebruiksfase.....

Zoekgebied Waternet locatie Weesperkarspel/Gein heeft geen specifieke aandachtspunten.

Zoekgebieden Diemen A t/m G overlappen met NNN. Wanneer hier windturbines, is sprake van een compensatie-opgave van het beheer-type dat fysiek of kwalitatief wordt aangetast. Nadere toetsing nodig.

Geén aandachtspunten dus? In het Expert rapport vindt u ze niet. Ze zijn er wél. Puntsgewijs:

1. Indeling: behoort Waternetterrein/Gein tot zoekgebied Oost/Diemen? Nee! Deze

⁷ [Lijst van rijksmonumenten in Abcoude - Wikipedia](#)

missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied en per rapport

indeling toont verschillen met de indeling in de andere rapporten. Dat roept vragen en verwarring op.

2. UNESCO Werelderfgoed: Het ligt wél zeer dicht bij de beschermde inundatiegebieden van het Werelderfgoed. Dit zou wél een aandachtspunt moeten zijn. Dat het werelderfgoed in een andere provincie ligt, maakt niet uit voor de impact.
3. Buurgemeenten: het rapport rept ervan dat de samenhang met de andere gemeenten onderzocht moet worden. Dat klopt, maar in het rapport worden geen aandachtspunten daarvoor genoemd. Belangrijk aandachtspunt zou moeten zijn de betrokkenheid van buurgemeenten: de gemeente Ronde Venen heeft zich in grote meerderheid uitgesproken tegen windturbines aan haar grenzen ook op deze Amsterdamse locatie, zie voetnoot 5. Dit is wél een aandachtspunt. Ook de gemeente Weesp heeft zich voor de aansluiting uitgesproken tegen windturbines op minder dan 1000 m vanaf aaneengesloten bebouwing zoals in Driemond⁸ en Weesperluis. Amsterdam heeft in een convenant beloofd Weesps beleid voort te zetten.
4. Bewoners: zeer veel mensen wonen in woonwijk Gein en aan de rivier het Gein op afstanden tot ongeveer 350 meter. Dit zou een aandachtspunt moeten zijn.
5. Recreatie: ook hier missen we aandachtspunten m.b.t. recreatie: Gaasperzoom en Gaasperplas strandjes en sport- en speelweiden zijn belangrijke recreatiegebieden. Recreatie is hier van zeer groot belang voor omwonenden. Dit zouden aandachtspunten moeten zijn.

---

⁸ [Afstandsnormen Weesp](#)

missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied en per rapport

2. zoekgebieden Polder Holendrecht, Ouderkerkerplas en natuurgebieden Hoge Dijk, nu "Cluster 10" met o.a. "Knooppunt Holendrecht", in drie rapporten

De *Ouderkerkerplas*, de brede *veenrivier de Holendrecht* van Amstel naar Gein, het Abcoudermeer en het zwemvennetje strandje Hoge Dijk in natuurgebied de Hoge Dijk⁹ kenmerken dit gebied. Het cluster van drie verbonden zoekgebiedjes ligt op de grens tussen drie gemeenten (Amsterdam, Ouder-Amstel en De Ronde Venen) en twee provincies (Noord-Holland en Utrecht). Aan de Amsterdamse kant liggen dichtbevolkte wijken zoals Holendrecht, Reigersbos en Gein. Het Utrechtse dorp Abcoude is vlakbij en een buitenwijk van Ouderkerk aan de Amstel in de nabijheid. In samenhang, en dat is wat de natuurbeschermingsorganisaties steeds meer benadrukken, gaat het om drie aansluitende zoekgebiedjes, alle drie direct aangeplakt tegen knooppunt A2/A9. In Ouder-Amstel heten ze zoekgebieden *Ouderkerkerplas* en *Holendrecht polder*, het Amsterdamse *De Hoge Dijk* kreeg als enige van de drie tegen A9/A2 geplakte gebieden de naam *Knooppunt Holendrecht*. Alle drie behoren tot de Amstelscheg. De Amstelscheg werd in 2021 door de Provincie Noord-Holland uitgeroepen tot meest bijzonder Provinciaal Landschap. Alle drie de gebiedjes hebben hun eigen grote diversiteit aan bijzondere en ook aan bedreigde vogels¹⁰ en liggen direct onder drukke vogeltrekroutes tussen onder andere Naardermeer en Botshol:

- a. (in de gemeente Ouder-Amstel) de polder Holendrecht aan de rivier de Holendrecht, tevens grensrivier met Utrecht, met het belangrijke Landje van Geijssel en de grutto – projecten van de provincie Noord-Holland. In Landje van Geijssel komen na de trek dagelijks vele honderden grutto's, regenwulpen, wulpen, tureluurs etc aan om op te vetten vóór het broedseizoen.
- b. (ook in de gemeente Ouder-Amstel) de Ouderkerkerplas met 10 duizenden smienten en met voor een belangrijk deel dezelfde vogelpopulaties, maar ook andere populaties, als in
- c. (in de gemeente Amsterdam) natuurgebied en strandje Hoge Dijk¹¹, met voor een deel dezelfde vogelpopulaties als Ouderkerkerplas, maar met daarnaast belangrijke andere, in Afrika overwinterende populaties van spotvogels, nachtegalen, blauwborsten etc. Veel ijsvogels broeden er, en ook uilen. Golfterrein Hoge Dijk heeft een vogelbeschermingsregime.¹²

– **Signalen uit de Stad** over "Knooppunt Holendrecht": Het zoekgebied wordt genoemd als Knooppunt Holendrecht (Amsterdams deel van Noord-Hollands zoekgebied Cluster 10, samenhang zoekgebieden komt niet uit de verf). Puntsgewijs:

We missen in *Signalen uit de Stad* bij "Knooppunt Holendrecht" de volgende aandachtspunten:

1. relatie met de omgeving: de relatie met de twee aansluitende andere zoekgebieden en de impact op natuur en mensen van het samengestelde zoekgebied als geheel ontbreekt ten onrechte, net als de cumulatie van die impact.
2. Recreatie: strandje Hoge Dijk is een favoriet recreatiegebied voor gezinnen met jonge kinderen uit Zuidoost en uit Abcoude. De ondiepe plas is veiliger dan de Gaasperplas om kinderen hun gang te laten gaan, er is een speciaal peutergedeelte en een gedeelte voor grotere kinderen en volwassenen maar ook voor niet – zwemmers. Natuurgebied De Hoge Dijk is daarnaast ook geliefd bij vogelliefhebbers, wandelaars en er zijn vlakbij twee volkstuincomplexen.

⁹ Natuurvereniging <https://www.deruigehof.nl/> en stadsstrandje en [speelsloot de Hoge Dijk](#), De Hoge Dijk

¹⁰ [Men schrijft ons: Vogels volgen vaste trekroutes - Weekblad voor Ouder Amstel | Nieuws uit de regio Ouder Amstel](#)

¹¹ [Raadsadres van Natuurvereniging \[REDACTED\]](#)

¹² [\[REDACTED\] raadsadres.pdf \(itarch.nl\)](#)

missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied en per rapport

– **Addendum Plan MER Noord-Holland én Advies Expertgroep Windturbines en Natuur** over “Knooppunt Holendrecht”

“Knooppunt Holendrecht” wordt genoemd in ([Addendum PlanMER provincie Noord-Holland](#)) als onderdeel van cluster 10, maar ook als zoekgebied 24: Knooppunt Holendrecht, zie kaartje B4, naast zoekgebied 5: A2/A9 Ouderkerkerplas. De samenhang tussen de drie aansluitende Noord-Hollandse zoekgebieden met ook *Polder Holendrecht* komt niet uit de verf en vergelijking met de andere rapporten levert qua indeling verwarring op. Eenduidige naamgeving is wenselijk. Het gebied “kenmerkt zich door snelwegen”, zeggen tekst en foto's, met vooral asfalt. De waardevolle natuur wordt niet genoemd. Rivieren Amstel, Holendrecht en plassen Abcoudermeer, Ouderkerkerplas en Ven Hoge Dijk bepalen hier het zeer gevarieerde landschap, met aansluitend de Geinrivier en het Geinlandschap.

Knooppunt Holendrecht wordt ook genoemd in [advies Expertgroep Windturbines en Natuur Amsterdam](#). Indelingen komen niet altijd overeen met die in de andere rapporten. Het rapport rept ervan dat de samenhang met de andere gemeenten gezocht moet worden. Helaas mist die samenhang in het advies. Puntsgewijs:

We missen in Addendum PlanMER Noord-Holland én in Expertgroep Windturbines en Natuur bij Knooppunt Holendrecht de volgende aandachtspunten:

1. *Kenmerken gebied*: Dat snelwegen de gebieden kenmerken mag voor de automobilist gelden, het geldt niet voor recreanten, roeiers, bewoners van het gebied en van de 5 zorginstellingen, residentiële instellingen, wijken, huizen, volkstuincomplexen, vogels, natuur, cruciale vogeltrekroutes en een cruciaal natuurnetwerk. (gemis vooral in Addendum Plan MER)
2. *Kenmerken Landschap*: We missen hier het belang van de Amstelscheg¹³, Bijzonder Provinciaal Landschap Noord – Holland van het jaar 2021. (gemis in beide rapporten)
3. *Relatie met de omgeving*: de relatie met de twee aansluitende andere zoekgebieden en de cumulatieve impact op natuur en mensen is ontbreekt in dit advies ten onrechte. Dit is een duidelijke natuur – verbindingzone. (gemis in in beide rapporten)
4. *Buurgemeente*: de Ronde Venen heeft in juli 2021 besloten niet aan te sluiten op dit windpark met turbines, maar wil ook geen windturbines vlak over haar grens in de Noord-Hollandse Holendrechtcrpolder en dichtbij Abcoude. Zie voetnoot 5. (gemis in beide rapporten.)
5. *Hinder omwonenden*: Paragraaf 3.2.1. pagina 29: Knooppunt Holendrecht vermeldt 9 gehinderden. Dat klopt niet. Niet met wie er wonen, en niet met een hospitaal en 5 residentiële instellingen met kwetsbare bewoners die er dus ook wonen. (gemis in Addendum PlanMER)
6. *Vogels*: hier in deze drie gebieden in samenhang worden duizenden trekvogels¹⁴¹⁵ én broedvogels¹⁶ gespot. Het gebied herbergt veel van de soorten die op de rode lijst staan zoals trekkende grutto's, overwinterende smienten, en ransuilen. Roofvogels en uilen broeden er, zie ook Vogels in de Hoge Dijk¹⁷. Roofvogels en uilen behoren tot de meest kwetsbare soorten voor windturbines, omdat ze tijdens het jagen niet goed opletten. Een duidelijk aandachtspunt over vogels mist in beide rapporten.

¹³ [Amstelscheg winnaar 'Noord-Hollands meest bijzondere landschap' - Provincie Noord-Holland](#)

¹⁴ [2400 grutto's op 24 februari 2004 landje van Geijssel \(grutto Rode Lijst, Landje van Geijssel Polder Holendrecht\)](#)

¹⁵ [Vogelbescherming Nederland niet positief over polder Holendrecht als zoekgebied](#)

¹⁶ [Broedvogels in de Hoge Dijk](#)

¹⁷ [Vogels in de Hoge Dijk zijn o.a. Blauwborst, ijsvogel, ransuilen, kerkuilen, valken, buizerd en havik, sperwer, smienten, spotvogel, nachtegaal, bosrietzanger, snor, appelvink, goudvink, goudhaantje.](#)

missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied en per rapport

7. *Recreatie*: strandje Hoge Dijk is een favoriet recreatiegebied voor gezinnen met jonge kinderen uit Zuidoost en uit Abcoude. De ondiepe plas is veilig om jonge kinderen hun gang te laten gaan, er is een speciaal peutergedeelte en een gedeelte voor grotere kinderen en volwassenen maar ook voor niet – zwemmers. Natuurgebied De Hoge Dijk is geliefd bij vogelliefhebbers en wandelaars, en er zijn twee volkstuincomplexen. Ook dit mist in beide rapporten.

Citaten uit brieven en webpagina's van professionele natuurbeschermingsorganisaties, cursivering en vet van ons:
Natuurmonumenten, Natuur en Milieu, Utrechts Landschap en Utrechts Erfgoed ¹⁸ : “De drie gemeenten zoeken allen naar locaties aan de randen van haar gemeentegrens en provinciegrens. Rond het knooppunt van de A9/A2 zien wij een <i>zorgelijk grote concentratie</i> van zoeklocaties voor windmolens ontstaan. <i>Dat is op een cruciale verbinding in het Natuur Netwerk Nederland, en op een van de drukste vliegroutes van vogels.</i> ”
Landje van Geijsel ^{19,20} : <i>Dit is dit een ideale plek voor vogels die net terugkomen uit hun overwinteringsgebieden. Zij landen hier om op krachten te komen na hun lange reis. Het 'Landje van Geijsel' is een jaarlijks terugkerend succes, en geniet nationale bekendheid onder vogelliefhebbers. Predatoren hebben hier geen vat op de grutto's en voedsel is in de natte polders met diverse begroeiing dichtbij.</i>
Oproep Vogelbescherming inzake Polder Holendrecht ²¹ : Niet positief zijn de organisaties over vier zoekgebieden in IJsselmeer, IJmeer, polder Holendrecht en langs de dijk naar Marken. Op die plekken pakken windmolens en zonne-atollen slecht uit voor vogels en zijn ze een aantasting van het waardevolle landschap. <i>Daarom vragen Milieufederatie Noord-Holland, Natuurmonumenten, Landschap Noord Holland, Het Goois Natuurreservaat en Vogelbescherming Nederland aan Provinciale Staten om deze zoeklocaties te verplaatsen naar geschiktere gebieden.</i>

¹⁸ [Zorgen over trekvogelkruispunt Holendrecht Natuurmonumenten Utrechts Landschap Natuur en Milieu Utrecht en Erfgoed Utrecht](#)

¹⁹ [Landje van Geijsel | Landschap Noord-Holland \(landschapnoordholland.nl\)](#)

²⁰ [Amstelland | Vogelbescherming](#)

²¹ [Niet positief zijn de organisaties over vier zoekgebieden in IJsselmeer, IJmeer, polder Holendrecht en langs de dijk naar Marken. Op die plekken pakken windmolens en zonne-atollen slecht uit voor vogels en zijn ze een aantasting van het waardevolle landschap](#)

missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied en per rapport

Portefeuille: Duurzaamheid
 Gericht aan: Het college van B&W van Amsterdam, en RES Amsterdam
 Datum: 2 april 2023
 Naam: [REDACTED] inwoner Amsterdam Zuidoost
 Adres: [REDACTED]

Vooraf: Missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied in 3 rapporten

Ik voeg voor de volledigheid, naast deze zienswijze, gelijktijdig het eerder toegezonden **document "missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied" van 14 oktober** toe. Het betreft, grotendeels geografische, vergissingen, maar ook ontbrekende aandachtspunten in drie **voorgaande** rapporten waaraan Bosch en van Rijn gegevens ontleent en mogelijk gaat ontleen. Ik zie in **tabel 20 op pagina 55** van deze NRD vrijwel alle gemiste punten opnieuw staan.

- **We gaan ervan uit dat de definitieve NRD wél de juiste informatie bevat als uitgangspunt voor de metingen.**

Zienswijze op Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Ik reageer op de NRD als inwoner van Amsterdam Zuidoost. Ik vraag u om in de NRD de volgende punten inzichtelijk te maken en daarmee democratische besluitvorming mogelijk te maken:

1. **Zuidoost: groeiende recreatiebehoeften inzichtelijk**..... pagina 2
  2. **Zuidoost: natuurwaarden grens overstijgend in beeld**..... pagina 2
  3. **Zuidoost: drie vogelgebieden cluster 10 in beeld**..... pagina 3
  - Zuidoost: vogelgebied Gein/Waterzuiveringsterrein**..... pagina 4
  4. Compensatie van natuur in dichtbevolkt gebied ..... pagina 4
  5. Randvoorwaarden horen in NRD.....pagina 4
  6. Normen voor de natuur..... pagina 5
  7. Normen voor de gezondheid..... pagina 5
  8. Geef de mogelijkheid te bepalen welke schade aanvaardbaar is..... pagina 6
  9. **Zuidoost: Naast Plan Wind Amsterdam een Plan zon Zuidoost en waarom**.....pagina 7
  10. **Zuidoost: Aspecten van klimaatrechtvaardigheid binnen de stadsgrenzen**..... pagina 7
- Bijlage: beschrijving van de twee zoekgebieden aan de randen van Zuidoost in hun context**.....pagina 8

1. Zuidoost: groeiende recreatiebehoeften inzichtelijk

- Verwerk de nieuwbouwplannen, met name de Hondsrug met zeer compacte maxi hoogbouw, maar ook nieuwe wijken in Ouder-Amstel en Weesp, in kaartmateriaal.
- Benoem de toename aan recreatiebehoefte die daardoor ontstaat. Zie ook punt 10.

Toelichting

Het nabije Abcoude is recent uitgebreid. In Zuidoost neemt verstedelijking en verdichting toe. In de komende jaren worden er tienduizenden woningen gebouwd. In Amstel III de zeer compacte en grootschalige wijk de Hondsrug¹, met torenflats, maar ook, omringend, in Ouder-Amstel Gijsbrecht² en in Weesp Nieuwersluis³. De woningen vallen deels binnen hinderzones. Extra inwoners zullen de behoefte aan natuur, groene ruimte en ontspanning nog meer doen groeien dan verwacht.

2. Zuidoost: natuurwaarden grens overstijgend in beeld

In RES-rapporten tot nu toe is kaartmateriaal vaak priegelig, moeilijk leesbaar en moeilijk te interpreteren voor inwoner en politicus. Legenda houden vaak op bij de grens. De lezer moet kaarten combineren om de omgeving van de inwoner te snappen. Hier valt winst te behalen voor onderling begrip, tempo en draagvlak.

NRD Figuur 7 en 8 pagina 32 en 33 geven het goede voorbeeld. Wij verwachten ook gegevens buiten de provincie, en anders de **tekst bij de kaart zelf: "gegevens van de gemeente/provincie ontbreken"**. De lezer mag verwachten dat hij de informatie dat er iets ontbreekt bij de kaart zelf krijgt. Verder zou het meer comfortabel en bevorderend voor het gesprek zijn als dit kaartmateriaal iets groter is, als rivieren, plassen, meren en vennen blauw zijn en wijken rossig, zodat de lezer een echt kaartbeeld heeft. Het zou wel mager zijn als je je als raad van Amsterdam voor een grote beslissing als deze moet verlaten op kaartmateriaal dat moeizaam zicht geeft op consequenties.

- Onze vraag is om kaarten inclusief legenda grensoverschrijdend en royaal te ontwerpen. Ook rivieren, meren en plassen, ook aan de andere kant van een grens, verdienen een plek.
- Onze vraag is om kaarten tevens in lagen te ontwerpen, met als aparte, onafhankelijk hanteerbare grondlaag een kaart van de beschermingsregimes van natuur en haar verbindingszones. Zowel voor groot Amsterdam – ROA inclusief het Geingebied als per zoekgebied.
- Hierbij hoort de voorafgaande vraag om niet relatieve, maar absolute grenzen te stellen. Wat vindt Amsterdam aanvaardbare schade aan deze beschermingsregimes en aan de natuur in en rond de stad, welke grenzen stelt Amsterdam daaraan.
- Grensoverschrijdend kaartmateriaal is ook wenselijk met betrekking tot vogelgebieden en UNESCO Werelderfgoed. Zowel de hele regio beslaand, als per zoekgebied met omgeving. Zorgvuldige afweging van de nationale en internationale betekenis van drie vogelgebieden rond Knooppunt Holendrecht en één in Gaasperplas wordt daarmee mogelijk gemaakt; en ook van de universele waarden van het UNESCO Werelderfgoed in het Geingebied.

¹ [Hondsrugpark | Expect the Unexpected](#)

² [De Gijsbrecht - Wonen bij bouwinvest](#)

³ [Weesperluis nieuwbouw](#)

Toelichting: kaartmateriaal speelt extra grote rol en kan erg helpen in grensgebieden
Zoekgebieden in Amsterdam Zuidoost liggen vooral op grenzen. Misschien kwam het daardoor dat vanaf 2020 ambtenaar na ambtenaar en rapport na rapport was vergeten dat daar een dorp lag (Abcoude), daar een rivier (De Holendrecht, het Gein). Men vergiste zich in het stroomgebied van rivieren (Vecht, Amstel) of dacht dat de naam Gein alleen op een Amsterdamse wijk sloeg, waar het tevens een rivier betrof. Namen van zoekgebieden werden veranderd, en nog eens veranderd. Met als gevolg dat inwoners niet wisten dat informatieavonden hún zoekgebied betroffen. Dit was en is niet goed voor de draagvlakmeting en ook niet voor het draagvlak zelf en dus ook niet voor de energietransitie. Betere kaarten ook bij uitnodiging hadden misverstanden en teleurstelling voorkomen.

In de grensgebieden ligt een groot deel van de impact buiten de gemeentegrenzen.

In oktober 2020 sprak de Provincie Noord-Holland unaniem, met 55 van de 55 stemmen, haar zorgen uit⁴:

“In het gebied tussen Amsterdam en de Ronde Venen ter hoogte van het Geingebied is een samenklontering van zoekgebieden ontstaan. We constateren dat dit een gebied betreft dat een UNESCO werelderfgoed status heeft en bovendien van groot belang is als groen- en recreatiegebied voor de bewoners van Amsterdam Zuidoost en wijde omstreken. Hier moet goed gezorgd worden voor de belangen voor de natuur en de maatschappelijke belangen. We verzoeken het college van PS de huidige erfgoedstatus en belangrijke publieke functies van het gebied als belang in te brengen in de verdere concretisering van de zoekgebieden in het ‘Geingebied’.

3. Zuidoost Vogelgebieden

cluster 10: drie aangrenzende kwetsbare vogelgebieden in beeld

Het provinciale zoekgebied CLUSTER 10 Knooppunt Holendrecht (Addendum Planner Noord-Holland) is een aaneenschakeling van drie kwetsbare natuurgebieden met alle drie hun eigen uitzonderlijke vogelpopulatie. Voor het doen van metingen is het van belang dat voorafgaande gegevens kloppen en dat knelpunten bekend zijn.

- We gaan ervan uit dat deze drie vogelgebieden én de informatie over deze drie gebieden in NRD juist worden weergegeven, en dat trekroutes grensoverschrijdend worden weergegeven.

➤ Cluster 10 Noord-Holland

- drie aaneengeschaalde kwetsbare en internationaal belangrijke vogelgebieden tot nog toe onvoldoende in beeld

Vier Utrechtse en vier Noord – Hollandse natuurbeschermingsorganisaties hebben zorgen over de gebieden rond het knooppunt Holendrecht. Hun zorgen gaan niet over het knooppunt van snelwegen A2/A9, maar over de drukste vliegroutes van vogels. De trekroutes zijn van internationaal belang tussen leefgebieden internationaal. “Holendrecht Polder niet geschikt voor windturbines” schrijven de Noord- Hollandse organisaties⁵, en de Utrechtse organisaties schrijven: “Rond het knooppunt van de A9/A2 zien wij een zorgelijk grote concentratie van zoeklocaties voor windmolens ontstaan. Dat is op een cruciale verbinding in het Natuur Netwerk Nederland, en op een van de drukste vliegroutes van vogels”⁶

Cluster 10 deel 1: “Knooppunt Holendrecht” De Hoge Dijk, Amsterdam Zuidoost
Amsterdam noemt dit zoekgebied Knooppunt Holendrecht (A2/A9). Het gebied ligt aan de gemeentegrens met Ouder-Amstel en vlakbij de Ouderkerkerplas, het ligt ook vlakbij het AMC, bij strandje Hoge Dijk en bij kleinschalig natuurgebied Klarenbeek. Er is een zeer diverse vogelpopulatie met:

⁴ PS Noord-Holland motie 143

⁵ Holendrecht polder niet geschikt voor Windturbines , website Vogelbescherming Noord-Holland

⁶ Brief van vier Utrechtse natuurorganisaties aan de gemeente Ronde Venen drukste vliegroutes voor vogels

- a. vogels die overwinteren in het middellandse zeegebied en in Noord – Afrika, maar die naar het bos- riet- en watergebied Hoge Dijk komen om te broeden: tjiptjaffen, kleine karekieten, koekoeken, spotvogels en nachtegalen (beiden rode lijst), blauwborsten, goudvinken, appelvinken, goudhaantjes, vuurgoudhaantjes, cetti-zangers, en ijsvogels;
- b. watervogels als watersnippen, rietgorzen, sprinkhaanrietzangers, rietzangers, bosrietzangers;
- c. doortrekkers als kramsvogels en koperwieken;
- d. roofvogels zoals torenvalken en buizerds maar haviken die er broeden,
- e. uilen zoals de ransuil en de kerkuil. Roofvogels en uilen hebben extra last. Lepelaars zien we overvliegen van Naardermeer naar Botshol. Op de maandelijkse vogelwandelingen worden gemiddeld 40 soorten geteld.⁷ De kijkhut is altijd vol.

Cluster 10 deel 2 De Holendrecht polder, gemeente Ouder – Amstel

De polder Holendrecht ligt in de gemeente Ouder-Amstel. De rivier de Holendrecht vormt de provinciegrens met Utrecht. In de polder is het landje van Geijssel. Dit gebied is van internationaal belang voor grote trekvogels als grutto's, rosse grutto's, wulpen, steltkluten, kemphanen en tureluur, (alle zes op de rode lijst), die er met honderden per dag aankomen om op krachten te komen na de grote trek, hun partner (terug) te vinden om daarna hun broedgebieden in Friesland of IJssel op te zoeken. Er is een succesvol gruttoproject van de Provincie. Wat heeft de Holendrecht Polder met Amsterdam te maken? Dat de polder tot hetzelfde windpark cluster 10 behoort als Amsterdams zoekgebied "Knooppunt Holendrecht". Trekroutes van vogels zijn bij uitstek grens overstijgend. Tientallen vogelaars van heinde en ver komen in het seizoen kijken en elkaar spontaan instrueren.

Cluster 10 deel 3 De Ouderkerkerplas, in de gemeente Ouder-Amstel

De plas is een overwinteringsgebied voor soms wel 20.000 smienten, (rode lijst), die dan graag ook in de polders rond het Gein foerageren.⁸ In de **NRD** wordt dit gebied benoemd als weidevogelgebied: de plas heeft vooral andere functies. Ouderkerkerplas herbergt rietgorzen, ijsvogels en blauwborsten. Er is een vogelkijkhut.

Zuidoost Vogelgebieden

Waternetterrein/Gein: Gaasperzoom

Het zoekgebied Waternetterrein/Gein heeft voor een deel dezelfde populatie als De Hoge Dijk. Ook hier broeden nachtegalen (rode lijst), tuinfluiters, en de havik. Net als in de Hoge Dijk zijn er veel spechten.

- Ook dit vogelgebied is een belangrijk broedgebied en het herbergt ook amfibieën;
- Het komt erop neer dat alle vier de belangrijke vogelgebieden in Zuidoost zoekgebied zouden zijn. Is een forse aantasting van leefgebieden internationaal en regionaal wenselijk? Amsterdam kan trots zijn op deze bijdrage aan de biodiversiteit. Ook educatief zijn de gebieden van belang in de wijde omgeving.

4. Compensatie van schade aan natuur in dichtbevolkt gebied: expertadvies

De internationaal afgesproken compensatie- en mitigatie-hiërarchie zegt: *begin* met het *vermijden* van effecten.⁹

- Een overweging in het advies van de *RES Expertgroep Windenergie en Natuur van 5 april 2022* is dat op compensatie in dichtbevolkt stedelijk gebied niet gerekend kan worden. Ons verzoek is dan ook dit als uitgangspunt te nemen en bij de planning niet alvast eerst te kijken naar compensatie.

⁷ Vogelwandelingen Archieven - [REDACTED]

⁸ Smient | Vogelbescherming smienten staan op de rode lijst

⁹ Mitigatie hiërarchie

- **NRD pagina 19:** Hierbij hoort de vraag of het verantwoord is om de grens van de wet op te zoeken van wat de stadnatuur aan kan door vooraf te bekijken waar meer compensatie en mitigatie in de uitvoeringsfase mogelijk lijkt te zijn, en dit als criterium te gebruiken om te prioriteren. Het komt niet overeen met de adviezen van de Expertgroep Natuur.

5. RES Rapport Randvoorwaarden Natuur Landschap en Leefomgeving¹⁰ in NRD

- De stadsdelen Zuidoost en Weesp, de vertegenwoordigers van landelijke natuurbeschermingsorganisaties en de inwoners rekenen erop dat de **NRD** aan het RES rapport Randvoorwaarden Natuur een belangrijker plaats geeft.

Dit RES Randvoorwaarden rapport, afkomstig van professionals van Vogelbescherming Nederland en Natuurmonumenten, vrijwilliger van Vogelwerkgroep Amsterdam én deskundige en betrokken inwoners, verdient een serieuze **plek in NRD**. Het hangt samen met het Rapport van de Expertgroep Natuur. Lees daarvoor onderstaande toelichting uit het Expertadvies Windturbines en Natuur¹¹.

(Expertgroep Pagina 4) Samenhang met Klankbordgroep Natuur
 Parallel aan de expertgroep werkte ook een klankbordgroep van natuur- en bewonersorganisaties aan een advies over natuur en landschap. In een gezamenlijke bijeenkomst van de expert- en klankbordgroep op 21 maart 2022 zijn beide conceptadviezen gezamenlijk besproken. De klankbordgroep wees tijdens de bijeenkomst op de grote urgentie van de afname van de natuurkwaliteit en biodiversiteit. Daarnaast werd geconstateerd dat de scope van het advies van de klankbordgroep ruimer is dan die van de expertgroep: zij doet een voorstel voor randvoorwaarden met betrekking tot natuur en landschap, maar ook met betrekking tot recreatie en ketenbeheer. Het advies van de klankbordgroep is te vinden via de website van de gemeente Amsterdam.

Verderop stelt het rapport dat haar opdracht een beperking heeft, en adviseert op onderdeel naast wettelijke ook bovenwettelijke normen te stellen. Ook zegt het rapport: *een potentieel knelpunt is de beschikbaarheid van gebieden waar de compensatie kan worden uitgevoerd. Compensatie vindt bij voorkeur plaats op niet al te grote afstand van de ingreep. In Amsterdam is de grond echter schaars en de grondprijs is hoog. De expertgroep is op voorhand van mening dat de mogelijkheden voor compensatie in de omgeving erg beperkt zijn.*

6. Normen voor de natuur

- **Volg in de NRD** het Expertrapport Natuur om ook de Randvoorwaarden Natuur te gebruiken, onder andere bij het bepalen van bovenwettelijke criteria en normen.

We constateerden in 5 dat adviezen waaraan Vogelbescherming Nederland en Natuurmonumenten Nederland meewerkten een **serieuze plek verdienen in de NRD**. Wij inwoners gaan ervan uit dat de in *deze Randvoorwaarden* geadviseerde normen betrokken gaan worden bij het bepalen van de grens van wat voor Amsterdam en omgeving aanvaardbare schade is aan de natuur, het landschap en de leefomgeving.

Het expertrapport geeft aan dat haar opdracht een beperking heeft, en adviseert bovendien om op onderdeel naast wettelijke ook bovenwettelijke normen te stellen, en verwijst daarbij naar *RES Randvoorwaarden Advies van 4 april 2022* voor normen met betrekking tot recreatie en ketenbeheer. Met bovenwettelijke normen heeft het rapport niet primair compensatie en mitigatie achteraf op het oog, maar keuzecriteria vooraf.

¹⁰ [Randvoorwaarden-Advies-RES-Klankbordgroep-Natuur-en-Landschap-4-4-22.pdf \(energieregionh.nl\)](#)

¹¹ https://assets.amsterdam.nl/publish/pages/976728/definitieve_advies_expertgroep_gezondheidseffecten_windturbines.pdf

7. Normen voor de gezondheid

Bij duurzaamheid wordt in deze NRD uitgegaan van de ambitie van 17 extra windturbines in zoekgebieden in natuurgebieden Gaasperplas/Gaasperzoom en De Hoge Dijk als het Zuidoost betreft. Inmiddels wordt landelijk aan nieuwe normen gewerkt en die kunnen verschillen wat betreft dit uitgangspunt. Graag uw aandacht voor de laatste inzichten met betrekking tot het al of niet gebruiken van de Lden - norm, tot criteria voor laagfrequent geluid en tot afstandsnormen.^{12 13}

Het verdient aanbeveling om

- De handreiking commissie MER voor sociale effecten te gebruiken waar het residentiële instellingen betreft; daarvan zijn er in Zuidoost veel, vooral rond UMC AMC;
- Metingen te doen aan de hand van afstandsnormen, omdat die transparanter en met meer voortvarendheid te handhaven zijn, prima aanvullend naast geluidsnormen gebruikt kunnen worden, en aan de orde zijn in het debat op rijksniveau;
- Bij het bepalen van geluidsbelasting uit te gaan van piekbelasting in plaats van Lden, conform de laatste inzichten;
- Bij het bepalen van geluidsbelasting uit te gaan van de laatste wetenschappelijke inzichten zoals beschreven in de artikelen van dr. Ir. Jan De Laat.^{14 15}

8. Geef de mogelijkheid te begrenzen wat aanvaardbare schade is

- Maak door de **inrichting van NRD** mogelijk vooraf te bepalen welke schade aanvaardbaar is;
- Onze vraag is om voor Amsterdam **kwantificeerbaar te maken** wat aanvaardbare dan wel onaanvaardbare schade is aan gezondheid en aan natuur, in plaats van aan te sturen op het achteraf criteria ontlenen aan gekozen scenario's of optimalisatie – alternatieven. De criteria zijn in de achteraf – optie vertroebeld, want ze namen de ambitie als vertrekpunt voor het bepalen van de norm. Natuur en gezondheid zouden vertrekpunt moeten zijn voor het bepalen van de norm.

NRD: het woord afwegingskader in de betekenis van breed aangenomen motie 79¹⁶ van de Amsterdamse coalitie, ontbreekt. Dit wordt uitgelegd bij de optimalisatie – alternatieven op pagina 18 en ook op pagina 59: Het Plan Wind Amsterdam wordt een afwegingskader waarin, mede onderbouwd met het planMER, keuzes worden gemaakt omtrent locaties en randvoorwaarden voor windenergie.

Met de aanpak met optimalisatie- alternatieven kan er geschoven kan worden met de normen voor natuur en voor gezondheid, terwijl de ambitie de constante blijft. Met een relatieve afweging dreigt de stap te worden overgeslagen om democratisch een absolute norm vast te stellen voor wat de raad als aanvaardbare schade ziet. Aldus handelen zou in tegenspraak zijn met de belofte die het stadsbestuur altijd heeft gedaan aan de eigen inwoners, onder andere in de bewonersbrieven namens de wethouder van februari 2021 en van februari 2023, namelijk dat er geen windmolens zouden komen waar zij *onaanvaardbare overlast* zouden veroorzaken. Niet de ambitie kan bepalen welke de afwegingen zijn. Vooraf moet gekwantificeerd kunnen worden waar de grens ligt qua aanvaardbaarheid.

9. Een Plan Zon Amsterdam Zuidoost

In NRD wordt niet verwezen naar een Plan Zon Amsterdam. “Zon” als bron van energie komt nauwelijks voor. Waarom niet deze aanvullende opdracht? De NRD, PlanMER en Plan Wind Amsterdam betreffen alleen wind op Land. In Zuidoost is veel dakoppervlak onbenut, zoals zichtbaar op luchtfoto's. Er zijn vanaf 1970 steeds meer

¹² [Microsoft Word - Tafeltjesavond - v6 28 maart 2023-Gezondheid.docx \(raadsinformatie.nl\)](#)

¹³ [1 \(raadsinformatie.nl\)](#)

¹⁴ [Microsoft Word - Tafeltjesavond - v6 28 maart 2023-Gezondheid.docx \(raadsinformatie.nl\)](#)

¹⁵ [1 \(raadsinformatie.nl\)](#)

¹⁶ [079_22_Motie+Vink+c_s_topstellen+afwegingskader+dat+richting+geeft+aan+de+nog+te+maken+afwegingen+mbt+wind+in+Amsterdam \(raadsinformatie.nl\)](#)

laagbouwijken bijgekomen. De forse basisscholen geven het goede voorbeeld voor het dubbele grondgebruik: vrijwel alle zijn bedekt met zonnepanelen. Burgers delen in de supermarkt hun noodkreet om lagere energiekosten, én willen bijdragen aan de ambitie. Isolatie en zon op dak kunnen daaraan permanent en structureel bijdragen. Burgers willen zélf iets doen en klagen dat hun verhuurders het gebruik van zonne-energie bemoeilijken. Aan ons inwoners is niet voldoende uitgelegd hoe Amsterdam alternatieven zoals zon op Amsterdamse daken onderzocht heeft en maximaliseert. Voor het draagvlak is het erg belangrijk dat wij het stadsbestuur kunnen volgen in haar keuzes.

In Zuidoost, juist ook bij AMC en Hoge Dijk is er veel te veel lawaai en wordt er uitgezien naar meer geluidswallen bij snelwegen. Ook hier ligt een mogelijkheid voor zon. Wij inwoners missen een verwijzing naar een *Plan Zon Amsterdam*.

- Onze vraag is om te kwantificeren en transparant te maken wat mogelijk is aan zon binnen de stadsgrenzen en binnen de grenzen van het stadsdeel;
- Transparant te maken en actief te communiceren wat uitvoering met voorrang op de daken en op geluidsschermen zou opleveren;
- En ons inwoners en onze inspanningen op het gebied van de transitie op deze wijze serieus te nemen. Dat zal het draagvlak vergroten.

Een soortgelijke noodkreet geldt ook de haven. Inwoners willen begrijpen hoe daar maximaal wordt ingezet op het plaatsen van windturbines.

10. Zuidoost: aspecten van klimaatrechtvaardigheid binnen de stadsgrenzen

- Het verdient aanbeveling om **in de NRD** de recreatiebehoefte in kaartmateriaal te visualiseren om deze behoefte mee te wegen, zie ook punt 1. Zijn deze geliefde recreatieplekken wel het meest geschikt voor windturbines;
- Een afweging daarbij is dat armere bevolkingsgroepen minder CO₂ uitstoten. Waarom zouden juist zij de transitie-lasten moeten dragen. Hoe verhoudt zich dat met klimaatrechtvaardigheid¹⁷ binnen de stadsgrenzen;
- Een afweging daarbij is dat arme bewoners betere isolatie verdienen en dat zij compensatie in hun energierekening verdienen. Niet in ruil voor acceptatie van windturbines. Een dergelijke acceptatie hoort niet te worden gekocht. Hun welzijn hoort voorop te staan.

Toelichting

Zuidoost, Noord en Nieuw- West hebben masterplannen, onder andere voor gezondheid, omdat de levensverwachting (in zuidoost extreem veel) lager, de gezondheid slechter en de participatiegraad lager is. Het doel van de plannen is om deze wijken te behoeden tegen verdere verzwakking, en ze te versterken. Het onderwijs en talloze maatschappelijke organisaties verdienen hun sporen om deze doelen dichterbij te brengen.

De strandjes Hoge Dijk en Gaasperplas zijn de vakantiegebieden van de meeste gezinnen, die geen geld hebben voor reizen en die vaak ook geen balkon hebben. Ze zijn op deze gebieden aangewezen en maken er lente zomer en herfst massaal gebruik van. De gebieden zijn zeer bepalend voor hun leefomgeving.

¹⁷ <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/dossiers/58913> zie klimaatrechtvaardigheid

BIJLAGE

Beschrijving van de zoekgebieden in Zuidoost in hun context

Deze zienswijze begon met het verzoek om het document “*missende aandachtspunten Zuidoost per zoekgebied*”, van 14 oktober, te verwerken. Daartoe kan punt 3, met de feiten over vogelgebieden, helpen. Hieronder een beschrijving van de gebieden en hun ligging, alleen begrijpelijk met een kaart erbij, bijvoorbeeld een regiokaart voor fietsers.

Niet voor niets is er verwarring. Zoekgebieden liggen op grenzen en die grenzen zijn meermalen verschoven. De Amsterdamse stadswijk Gaasperdam is opgerukt tot aan de provinciegrens. Het Geingebied behoort voor het gevoel en de beleving van Amsterdammers tot de Metropool Regio Amsterdam en is daarin een enclave, maar het behoort in werkelijkheid tot de provincie Utrecht. Er is verwarring over namen: Gein/Weesperkarspel of Gein/Waternetterrein? Er is verwarring over grenzen: Weesperkarspel was een gemeente. Vaak denkt men dat de Holendrecht polder tot de provincie Utrecht hoort. Soms denkt men dat de rivier de Holendrecht een weg is: op sommige kaarten is hij grijs. Maar de rivier de Holendrecht is een brede veenrivier en hij vormt de provinciegrens. De oplossing? Kaarten! (En voor sommigen: niet zoveel vliegen maar ook fietsen en wandelen en de schoonheid van eigen land ontdekken)

Ligging zoekgebied Amsterdam Waternetterrein/Gein, of Gein/Weesperkarspel

Het Amsterdamse zoekgebied Waternetterrein/Gein ligt op Amsterdams grondgebied in Zuidoost, vlakbij de grens tussen Amsterdam-Zuidoost en de Utrechtse gemeente de Ronde Venen met het beroemde Geingebied. Ook ligt het tegen de grens met Amsterdams stadsgebied Driemond/Weesp. Het zoekgebied ligt daarmee tussen het recreatiegebied en stranden Gaasperplas, de woonwijken Gein 3 en 4, het dorp Driemond in stadsgebied Weesp, en de rivier het Gein behorend tot UNESCO Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam, in de provincie Utrecht.

Voorheen behoorde dit gebied tot de gemeente Weesperkarspel. Die gemeente bestaat niet meer. Beeldbepalend voor het gebied zijn de Gaasperplas met zijn geliefde strandjes, bosrijk natuurgebied De Gaasperzoom met bijzondere broedvogels en amfibieën, de rivier het Gein en werelderfgoed UNESCO het Geingebied. De naam Gein in dit zoekgebied slaat op de rivier, waar het zoekgebied breed naartoe kruipt, in het Utrechtse deel van het zoekgebied, en op de Amsterdamse wijken Gein 3 en 4, die ernaar genoemd zijn.

Ligging zoekgebied dat Amsterdam “Knooppunt Holendrecht” noemt, inwoners noemen het Natuurgebied De Hoge Dijk, Strandje Hoge Dijk

Het Amsterdamse zoekgebied *Knooppunt Holendrecht* vormt een mogelijk windpark tezamen met de zoekgebieden Ouderkerkerplas en Holendrecht polder in Ouder-Amstel. De provincie Noord-Holland noemt dit windpark Cluster 10. Cluster 10 betreft twee gemeenten: (Amsterdam en Ouder-Amstel), en één provincie (Noord-Holland).

Het zwemvennetje *strandje Hoge Dijk* in natuurgebied de Hoge Dijk en het rietgebied met rietvogels en het bosgebied met bosvogels erom heen zijn beeldbepalend voor dit gebied, waar het personeel van het AMC in pauzes wandelt. Het zwemvennetje is in Abcoude en vooral ook bij de bewoners van heel Zuidoost zeer geliefd: ook jonge kinderen en volwassenen die niet goed kunnen zwemmen zijn hier veilig, er is ook een poedelplaats voor peuters. Het Utrechtse dorp Abcoude is vlakbij. Volkstuinpark De Vijf Slagen is tegenover het AMC. Veel residentiële instellingen zijn in dit gebied gevestigd, er wonen zeer kwetsbare groepen.

Aan: College van B en W Amsterdam P/a directeur Ruimte & Duurzaamheid
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Van:

Betreft: Zienswijze NRD Windenergie Amsterdam

Geacht college,

Hierbij wil een zienswijze indienen over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de PlanMer windenergie Amsterdam.

Allereerst wil benadrukken dat we positief staan tegenover uw besluit om alsnog een PlanMer uit te voeren. Het is verstandig om nu goed in kaart te brengen hoe de verschillende zoekgebieden zich ten opzichte van elkaar verhouden als het goed om aspecten als geluid en natuur.

heeft echter altijd gepleit voor een afweging op regionaal, en het liefst provinciaal niveau. In de PlanMER worden alleen de zoekgebieden binnen de gemeentegrens met elkaar vergeleken. Het plan is echter onderdeel van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid. Naar onze mening dient de "reikwijdte" van de PlanMER dan ook het gehele plan te omvatten, dus inclusief de zoekgebieden binnen het gehele werkgebied van de RES Noord-Holland Zuid.

Wij willen u dan ook vragen om een concreet doel toe te voegen (blz 5):

Een vergelijking uit te voeren tussen de zoekgebieden binnen het werkgebied van de RES Noord-Holland Zuid, waarbij de effecten van de aangewezen zoekgebieden binnen de gemeente Amsterdam worden vergeleken met de overige zoekgebieden binnen het plangebied

Of, in andere woorden: het "alternatief" bestaat niet uit een beoordeling van een deelgebied van de RES, maar uit een integrale effectanalyse van het gehele werkgebied van de RES waar dit voornemen deel van uitmaakt.

Naast deze fundamentele opmerking willen wij graag uw aandacht vragen voor de volgende punten:

- effecten op beschermde soorten.

U maakt de volgende opmerking:

Voor wat betreft vleermuizen wordt geen onderscheid gemaakt in Rode Lijst-status, omdat alle in Nederland voorkomende vleermuizen reeds zwaar beschermd zijn. (blz 37).

De Meervleermuis is een Natura-2000 doelsoort voor het Markermeer. Deze soort is "nog zwaarder beschermd" dan de overige soorten, welke alleen op nationaal niveau beschermd zijn. Wij willen u vragen om een aparte toetsing van de gevolgen voor de Meervleermuis uit te voeren. Er komen enkele kolonies in met name Amsterdam Noord voor. De vliegroutes van deze kolonies zijn waarschijnlijk bekend bij de Zoogdierverseniging. Wij willen u vragen om deze informatie gericht op te vragen bij

de Zoogdiervereniging, en niet alleen via de NDFF op te vragen.

- weidevogeltellingen provincie

De provincie beschikt over kaartmateriaal, waarin de verspreiding van weidevogels is opgenomen. Ook deze informatie is niet opgenomen in de NDFF. Graag direct opvragen bij de provincie, en gebruiken bij de beoordeling.

- 10 gouden regels palmboom

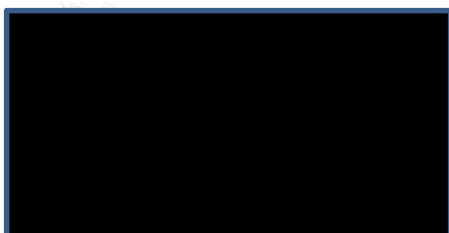
In de "Beleidsagenda IJsselmeergebied 2050" zijn de "10 gouden regels van Palmboom" opgenomen. Het gaat hier om landschappelijke structuren en zichtlijnen, welke een rol moeten spelen in het ruimtelijk beleid. Graag deze informatie over de waarde van het openheid van het landschap, en de zichtlijnen vanaf IJburg naar het noorden, meenemen in de diverse beoordelingen over de gevolgen voor het landschap.

De beleidsagenda is door het Rijk en provincie, en mogelijk ook de gemeente Amsterdam, als "zelfbindend beleid" vastgesteld. En dient dan ook te worden betrokken in deze MER.

- gegevens rijkswaterstaat over voorkomen eenden

Rijkswaterstaat beschikt over veel gegevens over het voorkomen van watervogels in het Markermeer. Ook deze informatie staat niet altijd in de NDFF, maar is wel opgenomen in diverse rapporten. Ook graag deze informatie betrekken bij de onderlinge vergelijking.

met vriendelijke groet,

0349-7501

Ik ondersteun de zienswijze met Referentienummer 1641-2346, opgesteld door mijn buurman.
De invloed op de leefomgeving is te groot.

1768-3637

Hierbij ondersteun ik de zienswijzes met referentienummer 1641-2346.

1367-7071

Goedemorgen, hierbij ondersteun ik graag zienswijze met referentienummer 1641-2346.

██████████

4078-0004

Hiermee ondersteun ik de zienswijze met kenmerk 1641-2346.

0289-9167

██████████

2897-8228

Ik ondersteun zienswijze met Referentienummer 1641-2346

5570-6957

Zienswijze NRD

Gemeente Amsterdam, per mail: resamsterdam@amsterdam.nl O.v.v. Zienswijze NRD
Windenergie Amsterdam

afzender; [REDACTED]

Betreft: Zienswijze op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau plan-MER Programma Windenergie
Amsterdam

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,
De Gemeente Amsterdam wil een bijdrage leveren aan de Nederlandse en regionale
klimaatambities door in 2050 een klimaat adaptieve, klimaat neutrale en circulaire stad te zijn.
Onderdeel van deze ambitie is om voor 2030 ten minste 127 MW opgesteld vermogen aan
windturbines te realiseren.

Ik ben grote voorstander van de opwekking van duurzame energie. De plannen om de
windturbines mogelijkwerwijs op een grens van 350 meter vanaf bewoning te plaatsen heeft echter
geleid tot grote bezorgdheid en onrust bij ons en ook in onze wijk, gein drie. Vele demonstraties
zijn er geweest en de hele wijk hangt vol met posters, tegen de plaatsing van windturbines op zo
een korte afstand.

Er is in deze wijk geen draagvlak voor dergelijke plannen.

Ik woon nabij het zoekgebied Waternet
Het zoekgebied Waternet , ligt midden in de natuur en op circa 300 meter van de bewoners, zowel
van gein drie als aan de andere kant de bewoners aan het gein (gemeente ronde venen)
Bovendien maakt het zoekgebied onderdeel uit van het NNN gebied.
De natuur heeft het zwaar te verduren, plaatsing van industriële windturbines in de kwetsbare
natuur, zou verdere afbreuk doen aan de natuur.

Zienswijze nummer 1

Zie als gemeente af van plaatsing van windturbines aan de randen van Amsterdam.
Het uitgevoerde onderzoek van CE Delft toont aan dat plaatsing van windturbines op land niet
verder nodig zijn om de afgesproken doelen te behalen. Zie er daarom van af en ontlast de
bewoners van heel veel stress.

Zienswijze nummer 2

Mocht Amsterdam toch doordraven met de plannen:

Plaats de windturbines op een afstand, die niet tot overlast leidt bij de plaatselijke bevolking
350 meter afstand wordt in de hele wereld niet gehanteerd. Om veel onnodig dubbel werk te
voorkomen, kan Amsterdam er ook voor kiezen om te wachten op de landelijke afstandsnorm.
In de landen om ons heen worden langere afstanden gehanteerd
Het onderzoek, wat in opdracht van het ministerie van economische zaken en klimaat is
uitgevoerd door Arcadis, geeft de gehanteerde afstandsnormen weer van de diverse landen om
ons heen.

Zo hanteert Duitsland een minimale afstand tot de bewoners van 1.000 meter

En Denemarken 4 maal de tiphoogte.

Zienswijze nummer 3

Plaats geen windturbines in de Amsterdamse groengebieden.

Het behoeft geen uitleg dat onze natuur hard achteruit loopt.

Plaatsing van windturbines kan goed zijn om energie op te wekken, maar is funest voor onze diversiteit en natuur.

Het gebied rondom de Waternet locatie zit vol met vogels, insecten en vleermuizen. Plaatsing van deze gigantische industriële machines zal flinke afbreuk doen aan onze broodnodige natuur en de diversiteit zal afnemen en veel dieren zullen sterven.

Daarom het advies om in dit gebied geen windturbines te plaatsen.

Zienswijze nummer 4: Kunt u motiveren waarom u voor het belangrijke aspect gezondheid verouderde inzichten en instrumenten gebruikt.

Geluidsonderzoek kan niet worden gelijkgesteld aan gezondheidsonderzoek. Deze technologische benadering wordt al decennia toegepast door windturbine adviesbureaus. Geluid is het enige dat technisch gemeten kan worden. Medisch/epidemiologische kennis is niet aanwezig bij de adviesbureaus.

Het resultaat van deze werkwijze is dat overal bij windprojecten in NL hinder- en gezondheidsklachten optreden.

In een andere zienswijze wordt uitvoerig ingegaan waarom de normen uit het expert rapport niet als uitgangspunt kunnen worden genomen.

b. Gezondheidseffectscreening (GES) is een oud (2000!) instrument van de GGD dat is teruggetrokken omdat er modernere methoden beschikbaar zijn. <https://ggdghor.nl/actueel-bericht/ggd-trekt-instrument-gezondheid-effect-screening-terug/>

Hinderbeleving van windturbines is erg subjectief. Bekend is ook dat mede eigenaarschap de acceptatie van een turbine in de nabijheid kan vergroten waardoor de hinderbeleving kleiner wordt. Het tegenovergestelde is ook waar; weerstand tegen de turbine vergroot het aantal gehinderden.

Bij het windproject Noorder-IJplas zijn de initiatiefnemers niet in staat gebleken om acceptatie voor hun project bij de omgeving te bewerkstelligen.

Het blijft wensdenken dat energiecoöperaties draagvlak zouden kunnen creëren.

Het gebrek aan draagvlak voor deze PlanMER houdt in dat dit project een groot gezondheid experiment gaat worden!

Zienswijze nummer 5; Op basis van de dalende tendens van draagvlak binnen Amsterdam, zou een nieuw draagvlak gemeten onder de belanghebbenden binnen 2000 m van het zoekgebied gewenst zijn.

(Definitie RvS voor 'belanghebbenden')

Zienswijze nummer 6: welk onderzoek ligt aan onderstaande passage ten grondslag

In de NRD wordt gezegd dat:

3 Grote windturbines maken niet per se meer geluid dan kleine, en grotere windturbines staan verder uit elkaar. Daarom zal het MER een gevoeligheidsanalyse bevatten van de geluidseffecten van windturbines van verschillende afmetingen

Zienswijze nummer 7: Definieer het begrip 'onaanvaardbare schade' aan de natuur Bijzonder Provinciaal Landschap in de zoekgebieden en aan de directe omgeving

Het college spreekt voortdurend over 'onaanvaardbare schade' zonder dat duidelijk wordt wat daarmee wordt bedoeld. In de NRD worden schadelijke effecten aan de natuur beperkt tot de effecten die wettelijk niet zijn toegestaan. Ik vind dit niet genoeg duidelijkheid geven over de zeer brede schade die aan de natuur wordt toegebracht door windturbines, in de aanlegfase, de gebruiksfase en de afbraakfase. Wij pleiten voor een veel breder onderzoek van de effecten op de natuur.

0680-7327

[Ik ondersteun zienswijze 1641-2346](#)

6488-3431

[Ik ondersteun de zienswijze met Referentienummer 1641-2346.](#)

6239-2089

[Ik steun zienswijze met referentienummer: 1641-2346](#)

6495-6268

[Ik ondersteun zienswijze 1641-2346](#)

7527-5854

Er moet ook een onderzoek komen die in kaart brengt hoeveel huizen een waarde daling gaan ervaren omdat ze binnen een straal van 2.5km van een zoekgebied/windturbine zijn.

4958-0206

p.26: ... Uit een literatuurstudie van RIVM uit 2020 blijkt dat het aandeel laagfrequent geluid van windturbines niet leidt tot een andere mate van hinder dan 'gewoon' windturbinegeluid.

...

Vraag 1: waarom wordt hier alleen naar het onderzoek van het RIVM verwezen? Notabene een literatuuronderzoek obv onderzoeken in andere landen, gebieden, afstanden van turbines, kleinere turbines, bevolkingsdichtheden. etc,

Vraag 2: Waarom wordt niet verwezen naar het recente onderzoek van Jan de Laat naar het effect van turbinegeluid op de gezondheid, expert op het gebied van geluid?

p. 27: .... Gegeven de uitkomsten van deze recente onderzoeken wordt laagfrequent geluid niet kwantitatief meegenomen in de effectbeoordeling van de locatiealternatieven. Wel zal het geluidsrapport een representatieve berekening bevatten waarin voor de Amsterdamse situatie wordt berekend welke laagfrequente immissie optreedt bij verschillende Lden-belastingen (bv. 42, 45 en 47 dB Lden) op een voorbeeld- woning. ...

Vraag 3: wat is de hoogste geluidswaarden waarvan het effect op de omgeving wordt onderzocht? Is dat 47 dB zoals hier genoemd, of ook hoger? Hogere geluidsoverlast door turbines komt nl. ook voor, ook al verhullen de gemiddelde geluidswaarden wat de werkelijke geluidsbelasting en dus overlast is.

8620-5068

Bewezen is dat diertjes in de ondergrond vertrekken. Studie o.a. Universiteit Groningen. Hiermee wordt de CO2 opslag van deze ondergrond gereduceerd evenals biodiversiteit. Bent u op de hoogte van deze studie? En wat zijn de feitelijke onderzoekte effecten per zoekgebied.

Ook broeden er geen vogels meer binnen 500 meter van turbines. Expert klankbordgroep heeft dit gemeld. Is onderzocht waar de vogels wel kunnen broeden. Met name voor gebied noord en IJmeer nabij vogel eiland?

Dit zijn feitelijke vragen die een feitelijk antwoord horen te krijgen. Dus ja of nee. En zo ja, gebieden benoemen of reductie CO2.

5189-5673

In het verhaal over (draagvlak voor) het zoeken naar windturbine locaties mis de relatie tot energieverbruik. Mijn indruk is dat er de afgelopen jaren geen beleid is geweest om substantieel energie te besparen; we verbruiken met ons allen steeds meer, en offeren vervolgens ons uitzicht, onze natuur en onze rust op om op duurzame wijze in die behoefte te voorzien. Maar als we zo doorgaan met ons verbruik, blijven we aan de gang en zijn we binnenkort op zoek naar nóg meer nóg hogere windturbines. Het zou mij helpen bij de acceptatie van windturbines als ik zou weten dat tegelijk alles in het werk gesteld wordt om energie slurpende industrie te dwingen tot zuiniger gebruik, nieuwe industrie zoals datacenters te weren en burgers te stimuleren hun gebruik te matigen. Met andere woorden: u vraagt ons te helpen dweilen, maar heeft u de kraan wel dichtgedraaid?